

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

”Miércoles Multicultural -Kulttuurien Keskiviikko”

Tietoisuuden lisääminen monikulttuurisuudesta
ja alkuperäiskansoista varhaiskasvatuksessa
luovin menetelmin

Volama, Annika

Laurea-ammattikorkeakoulu

”Miércoles Multicultural -Kulttuurien Keskiviikko”
Tietoisuuden lisääminen monikulttuurisuudesta
ja alkuperäiskansoista varhaiskasvatuksessa
luovin menetelmin

Volama Annika
Sosionomikoulutus (Laurea Tikkurila)
Opinnäytetyö
Syyskuu, 2017

Volama Annika

**”Miércoles Multicultural -Kulttuurien Keskiviikko”
Tietoisuuden lisääminen monikulttuurisuudesta ja alkuperäiskansoista varhaiskasvatuk-
sessa luovin menetelmin**

Vuosi 2017

Sivumäärä 99

Tämän kansainvälisen opinnäytetyön tarkoituksena oli lisätä tietoisuutta monikulttuurisuudesta ja alkuperäiskansoista varhaiskasvatuksessa luovien toimintojen keinoin. Tietoisuuden lisääminen kohdistui niin päiväkodin työntekijöihin, lapsiin kuin lasten vanhempiinkin. Opinnäytetyössä pyrittiin hyödyntämään Laurea-ammattikorkeakoulun Tikkurilan yksikössä opiskeltavia sosiaalialan luovia menetelmiä sekä toteuttamaan kansainvälinen opinnäytetyö, joka palvelisi myös kulttuurien ymmärtämisessä. Kehittämistehtävän tarve lähti kyseisen toiminnan vähäisyydestä päiväkodissa. Opinnäytetyön toiminnallinen osuus toteutettiin interkulttuurisessa päiväkotikiintiössä Santiagossa, Chilessä.

Opinnäytetyö koostuu työn taustan ja tarkoituksen kuvailusta, teoreettisesta viitekehyksestä, toiminnan kuvauksesta ja eettisestä pohdinnasta sekä toiminnan tuloksista ja analyysistä. Teoreettinen osuus käsittelee varhaiskasvatusta, monikulttuurisuutta ja alkuperäiskansoja, lapsilähtöisyyttä, sosiokulttuurista innostamista, lapsen kohtaamista, lapsen leikkiä, ihmisen kehitysteorioita, kasvua ja kehitystä, luovia toimintoja ja niiden hyödyntämistä varhaiskasvatuksessa, sekä alkuperäiskansojen kulttuuriperinteitä. Toiminnan kuvaus avaa tarkemmin toimintakertojen sisältöjä ja eettisyyden toteutumista toiminnassa. Toiminta koostui neljästätoista toimintakerrasta ja jokainen kerta toteutettiin hyödyntäen erilaista luovaa toimintaa kuin edellisellä kerralla, kuitenkin teemoja toistaen. Osa toimintakertoista oli myös varsinaista toimintaa tukevaa ja aiheeseen virittävää ohjausta. Toiminnan lähtökohtana olivat lapsilähtöisyys, leikki ja lapsen onnistunut kohtaaminen.

Työ toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä, ja toiminnassa hyödynnettiin luovia menetelmiä: kuvaa, musiikkia, tanssia ja draamaa. Toiminnallisuus palveli parhaiten opinnäytetyötä ja erilaiset menetelmät loivat vaihtelua sekä laajempaa mahdollisuutta osallistua erilaisiin aktiviteetteihin. Toiminnan kautta päiväkodissa tutustuttiin Latinalaisen Amerikan karttaan ja lipuihin, sekä Chileä ja sitä ympäröiviä maita asuttaviin alkuperäiskansoihin. Osassa aktiviteeteista tuli konkreettisia teoksia työn tuloksena, esimerkiksi kuvataiteessa kartta ja liput sekä erilaiset alkuperäiskansojen hahmot. Muissa aktiviteeteissa tuotoksena syntyi yhteisiä hetkiä ja liikunnan iloa, kuten draamallisen osuuden aimara-naisen kanoottiretki tai rapa nuiden tyyppilinen tanssituokio. Päiväkoti sai sähköisen- ja paperiversion toimintaa jatkavasta suunnittelupohjasta. Lisäksi osa tuotetuista materiaaleista jäi malliksi päiväkotiin jatkokäyttöä varten.

Alun haasteellisuuden ja muutosten jälkeen työ tuotti tulosta ja onnistumisen kokemuksia. Sekä henkilökunta, lapset että vanhemmat saivat uutta tietoutta monikulttuurisuudesta ja alkuperäiskansoista. Monikulttuurista toimintaa tarvitaankin lisää ja erityisesti alkuperäiskansoihin suuntautunutta tietoutta. Kieli-, kulttuuri- ja toimintatapaerot aiheuttivat haasteita kehittämismiselle sekä toiminnan jatkuvuudelle. Kokonaisuudessaan toiminta oli kuitenkin onnistunut ja oppimistehtävä tuli täytettyä. Toimintaa voidaan toisintaa tulevaisuudessa eri varhaiskasvatusympäristöissä. Tuloksia voidaan hyödyntää varhaiskasvatuksen lisäksi alan opinnoissa, esimerkiksi ulkomaan vaihdossa tai vastaavaa opinnäytetyötä tehtäessä.

Asiasanat: alkuperäiskansat, lapset, luovat toiminnot, monikulttuurisuus, varhaiskasvatus

Volama Annika

**“Multicultural Miércoles -Wednesday of Different Cultures”
Using Creative Methods for Increasing Knowledge of Multiculturalism and Indigenous Peoples in Early Childhood Education**

Year	2017	Pages	99
------	------	-------	----

Purpose of this international Bachelor's thesis was to increase knowledge about multiculturalism and indigenous peoples in early childhood education through creative methods. Increasing knowledge in kindergarten was aimed at employees, children and parents. The focus in this thesis was to use creative methods that are thought in Laurea University of Applied Sciences in the campus of Tikkurila, and also to create an international thesis that would serve in understanding different cultures. The need of development came into question because there was only a small amount of these activities in the collaborating kindergarten. The empirical part of this thesis was carried out in the intercultural kindergarten Adkintun in Santiago, Chile.

The thesis consists a description about the background and purpose of this work, theoretical framework and description of the empirical part, ethical reflection, as well as the outcomes and analysis of action. The theoretical section is about early childhood education, multiculturalism, and indigenous peoples, a child-oriented point of view, encountering a child, child's play, growth and development, but also about utilizing creative methods and cultural traditions of indigenous peoples in early childhood education. The description of the empirical section describes the contents of the activities in more detail. The empirical section consists of fourteen activity sessions. Each time a different creative activity was carried out, while still repeating the overall themes. Some of the activities were also supporting and leading to a particular theme, instead of an actual activity. The bases of the action were child-oriented point of view, child's play and successful encountering of a child.

The work was carried out as a functional thesis, and activities utilized creative methods: picture, music, dance, and drama. Functionality served the best in this thesis and different methods created variation and wider opportunities to participate in activities. Through the activities in the kindergarten people were introduced to the map and flags of Latin America, as well as to the indigenous peoples that are located in Chile and in countries surrounding it. Some of the activities resulted in concrete works, such as map and flags in visual arts, as well as characters of the indigenous peoples. Other activities resulted in common moments and the joy of physical activity, such as the drama session with the theme of Aymara woman in canoe trip or typical Rapa Nui dance session. The kindergarten received an electronic and printed planning form that continues the activities. Also, some of the produced materials were left as a model in the kindergarten for further use.

After facing challenges in the beginning and doing changes, work produced results and experiences of success. Both staff, children, and families got a new understanding of multiculturalism and indigenous peoples. Multicultural activities are needed more and especially knowledge about indigenous peoples. Linguistic and cultural differences, as well as different ways to act, proposed challenges for development and the continuity of activities. Overall, the action was successful and the learning task was completed. Activities can be reproduced in the future in different early childhood education environments. The results can be also used in studies in early childhood education, for example among exchange students or when making a similar thesis.

Keywords: children, creative methods, early childhood education, indigenous people, multiculturalism

Sisällys

1	Johdanto.....	7
2	Työn tausta ja tarkoitus.....	8
	2.1 Työn tavoitteet	10
	2.2 Aiheen rajaus	11
	2.3 Aiheeseen liittyviä hankkeita ja tutkimuksia	13
	2.4 Toimintaympäristö: päiväkotikiinti Adkintun.....	15
3	Varhaiskasvatus.....	16
	3.1 Varhaiskasvatus Suomessa	16
	3.2 Varhaiskasvatus Chilessä	18
4	Monikulttuurisuudesta ja alkuperäiskansoista	19
	4.1 Monikulttuurisuudesta	19
	4.1.1 Monikulttuurisuus sosiaalialan työssä Suomessa	22
	4.1.2 Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa Suomessa	23
	4.1.3 Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa Chilessä	23
	4.2 Alkuperäiskansoista	24
	4.2.1 Alkuperäiskansat varhaiskasvatuksessa Suomessa	27
	4.2.2 Alkuperäiskansat varhaiskasvatuksessa Chilessä	27
5	Merkittävät tekijät lapsen ohjauksessa	28
6	Ihmisen kehitysteoriat, sekä lapsen kasvu ja kehitys	31
7	Taidelähtöiset ja luovat menetelmät	33
	7.1 Taidelähtöiset ja luovat menetelmät varhaiskasvatuksessa	34
	7.2 Alkuperäiskansojen taide- ja kulttuuriperinteistä	36
8	Toiminnallinen osuus	37
	8.1 Eettisyys ja luotettavuus toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa	38
	8.2 Toimintasuunnitelma	41
	8.3 Aikataulu.....	42
	8.4 Toimintakertojen kuvaus.....	42
9	Toiminnan arviointi	47
	9.1 Tavoitteiden saavuttaminen	48
	9.1.1 Lapsille suunnattujen tavoitteiden saavuttaminen.....	49
	9.1.2 Vanhempien osallisuuden toteutuminen ja kyselyn tulokset	51
	9.1.3 Henkilökunnalle suunnattujen tavoitteiden saavuttaminen	53
	9.1.4 Henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttaminen	53
	9.2 Palaute.....	54
	9.3 Itsearviointi	58
10	Toiminnan analyysi	59
11	Pohdinta	62

Lähteet	68
Kuviot.....	73
Taulukot.....	74
Liitteet	75

1 Johdanto

Kiinnostukseni monikulttuurisuutta ja alkuperäiskansoja kohtaan innoittivat tämän toiminnallisen opinnäytetyön tekemiseen. Monikulttuurisuus on ajankohtainen puheenaihe, sillä monikulttuuristen perheiden, turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten määrä on kasvussa Suomessa, mikä liittyy vahvasti sosiaalialan työhön (Järvenpää 2011; Suomen mielenterveysseura 2017). Toisella vuosituhanella myös Chile on kokenut suuren maahanmuuttovirran (Cortés 2016) ja lisäksi chileläiset työntekijät kohtaavat monimuotoisuutta esimerkiksi alkuperäiskansojen lasten kanssa tehtävässä työssä (This is Chile 2009). Alkuperäiskansojen oikeuksista on käyty pitkään kiivasta keskustelua (Amnesty International 2017; Pietarinen 2011a; Pietarinen 2011b; Pykälä 2011), sillä vaikka Latinalainen Amerikka on kielellisesti ja kulttuurisesti moninainen, länsimaisuus sekä espanjan tai portugalin kieli hallitsevat alueen tulkintoja ja poliittisia käytänteitä (Scielo 2006). Opinnäytteelläni haluan antaa näkökulmia niin maailman epätasa-arvoisuudesta, kuin moninaisuudesta ja toivosta paremmalle huomisolle.

Opinnäytetyössä pyrittiin hyödyntämään Laurea-ammattikorkeakoulun Tikkurilan yksikössä opiskeltavia sosiaalialan luovia menetelmiä sekä toteuttamaan kansainvälinen opinnäytetyö, joka palvelisi myös kulttuurien ymmärtämisessä. Työn aihe ja tarkoitus muotoutuivat tarkemmin osana sosionomin opintojani olleen harjoittelun alussa, jonka suoritin chileläisessä päiväkodissa. Työni päätarkoituksena oli lisätä päiväkodin työntekijöiden, lasten ja lapsiperheiden tietoisuutta monikulttuurisuudesta ja alkuperäiskansoista luovia menetelmiä hyödyntäen. Kehittämistehtävän tarve lähti kyseisen toiminnan vähäisyydestä päiväkodissa. Tavoitteenani oli oppia myös itse aiheista, kehittyä suurryhmän ohjauksessa ja espanjaksi ohjaamisessa. Lisäksi tavoitteena oli luoda toimintaa, jota olisi mahdollisuus jatkaa tulevaisuudessa ja josta yhteistyötahona ollut päiväkotiyhteistyö hyötyisi. Vastaavaa toimintaa on tehty Suomessa ja erityisesti Chilessä erilaisissa interkulttuurisissa projekteissa, kuten chileläisen yliopiston alkuperäiskansojen kulttuuria esiin tuova projekti (Escobar 2013; Universidad de Chile 2017), sekä Suomen ja Chilen yhteistyöprojektit mapuchelasten ja -perheiden auttamisessa (PIDEE tekee työtä Chilessä 2017).

Rajasin aiheeni koskemaan monikulttuurisuutta yleisesti sekä monikulttuurisen parisuhteen, lapsiperheiden, asiakastyön, sekä suomalaisen ja chileläisen varhaiskasvatuksen näkökulmista. Lisäksi kuvailin alkuperäiskansoja yleisesti ja erityisesti varhaiskasvatuksessa, sekä kolmea tärkeintä alkuperäiskansojen ryhmää Chilessä ja heidän kulttuuriperinteitään. Vertailupohjaksi otin Suomen saamelaiset. Perehdyin ihmisen kehitysteorioihin, sekä 3-4-vuotiaiden lasten kasvuun ja kehitykseen, sillä se muodosti asiakasryhmäni. Luovia menetelmiä kuvailin keskittyen kuvataiteeseen, musiikkiin, tanssiin ja draamaan, joiden valitseminen ohjauksiini toi vaihtelua ja mahdollisuuden mahdollisimman monelle osallistua toimintaan. Toiminnallisessa osuudessa kuvailin toiminnan tarkoitusta, eettisyyttä, toimintasuunnitelmaa, aikataulutusta, toteutusta

ja tuloksia. Ohjaustavassani korostui lapsilähtöisyys, sosiokulttuurinen innostaminen ja onnistunut kohtaaminen, sekä leikin ja yksilöllisen, ikäkohtaisen kehityksen merkitys. Huomioin toiminnassa asiakkaiden kulttuuritaustat ja pyrin tuomaan niitä esille mahdollisimman hyvin, sekä tutustutin muut asiakkaat heille entuudestaan tuntemattomaan kulttuuriin. Osallistin vanhemmat suunnitteluun heiltä pyytämäni alun toivekyselyn avulla ja lopussa kehittämiseen heiltä saadun palautekyselyn perusteella. Lisäksi huomioin työntekijöiden ja vanhempien toiveita esimerkiksi tuomalla esille omaa, suomalaista kulttuuritaustaani.

Analysoin tarkemmin toimintaa ja sen onnistumista refleктоimalla käytännön toteutusta teoriatietoon. Pohdin toimintaan vaikuttaneita seikkoja esimerkiksi työyhteisön, eri sosiaaliluokkien ja chileläisen kulttuurin näkökulmista, vertaillen näitä suomalaisen varhaiskasvatuksen näkökulmaan. Lopuksi tarkastelin toimintani jatkuvuutta tulevaisuudessa, sekä ohjauskokonaisuuteni ja siitä saatujen tulosten hyödyntämistä varhaiskasvatuksessa sekä tulevaisuudessa tehtävissä opinnäytetöissä. Erityisesti yksilö- ja yhteisökeskeinen kulttuuri sekä niiden eroavaisuudet tulivat vahvasti esille pohtiessani Suomen ja Chilen kokemuksiani kulttuurieroista. Toisaalta myös eri kulttuurien rikkaus ja tiedon lisäämisen tarve aiheesta olivat merkittäviä työn lopputulosta tarkasteltaessa.

2 Työn tausta ja tarkoitus

Minua ovat pienestä pitäen kiehtoneet erilaiset kulttuurit ja matkailu, sekä hieman vanhempana alkuperäiskansojen kulttuuri ja historia. Päästyäni opiskelijavaihtoon chileläiseen yliopistoon, alkuperäiskansoihin tutustuminen ja monikulttuurisuus tulivat automaattisesti osaksi elämäni Chilessä. Käytyäni chileläisen kulttuurin kurssin yliopistollani Santiagossa, tietouteni ja kiinnostukseni chileläistä kulttuuria, Latinalaista Amerikkaa ja alkuperäiskansoja kohtaan lisääntyivät entisestään. Yliopistovaihdon jälkeen pääsin interkulttuurisuuteen ja alkuperäiskansoihin erikoistuneeseen päiväkotiiin harjoitteluun, jolloin opinnäytteeni aihe muodostui luonnollisesti varhaiskasvatuksen, monikulttuurisuuden ja alkuperäiskansojen ympärille. Lisäksi vahvuutenani on aina ollut luovuus ja erityisesti kuvataide, jonka hyödyntämistä asiakkaiden kanssa olen oppinut entistä enemmän syventyessäni luoviin menetelmiin opintojeni kautta. Opinnoissani valitsin luovista menetelmistä syventävinä opintoina kuvan ja musiikin, mutta opinnäytteessäni hyödynsin menetelmien kaikkia neljää ulottuvuutta: kuvaa, musiikkia, tanssia ja draamaa.

Harjoittelupaikassani kulttuurien välistä yhteistyötä lisäävän päiväkotiiin työntekijät antoivat minulle vapaat kädet ohjaustoiminnan suunnitteluun, mutta olivat lähes koko prosessin ajan auttamassa ideoinnissa ja käymässä läpi yhdessä suunnitelmiani. Pohdimme erään lastentarhanopettajan kanssa opasvihkosen tekemistä vanhemmille. Innostuin ideasta, mutta havaitsin vastaavia vihkoja olevan jo olemassa työpaikalla, eikä niitä ollut hyödynnetty aikaisemmin. Ideoin, että opasvihkonen voisi olla mielenkiintoisempi ja sisältää tietoa monikulttuurisuudesta

ja alkuperäiskansoista. Pohdimme myös päiväkodin työntekijän kanssa, että voisin vaihtoehtoisesti järjestää lapsille ja vanhemmille kulttuuritapahtuman. Lopulta projektini laajeni niin suureksi, että halusin lisätä lasten tietoutta käytännön tasolla toistuvien kulttuuripäivien muodossa ja sisällyttää alkuperäiset ideat projektiin, aikataulun ja puitteiden sen salliessa. Minua kiinnosti myös enemmän käytännönläheisyys ja luovien menetelmien hyödyntäminen, sekä tietouden lisääminen erityisesti päiväkodin arjessa. Päätökseni johtui siitä, että koin monikulttuurisen ja alkuperäiskansoista kertovan tietouden olevan riittämätöntä tai hyvin vähäistä päiväkodin alkuperäiseen teemaan ja taustalla olevan järjestön ideaan nähden. Eräs lastentarhanopettajista oli kanssani samaa mieltä, että kyseistä toimintaa tulisi lisätä. Lisäksi usea muu työntekijä kaipasi tietoa Suomesta ja suomalaisesta kulttuurista. Näin ollen koin, että ”Miércoles Multicultural -Kulttuurien Keskiviikko” -aktiviteeteilleni olevan tarvetta.

Työni on toiminnallinen opinnäytetyö, mikä muodostuu yleensä kahdesta yhdistyvistä osasta; käytännöstä ja siitä raportoinnista. Kirjallinen raportointi riippuu käytännöllisen osion suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista. Käytännöllinen osuus voi olla esimerkiksi konkreettinen työväline, hanke, tapahtuma, ohjaustuokio tai opasvihkonen. (JAMK 2012.) Laurean opinnäytetyön opponoijalle suunnatuissa ohjeissa kerrotaan toiminnallisen opinnäytetyön arvioinnissa kiinnitettävien huomioita siihen, miten loogisesti ja jäsentyneesti toimintaa on kuvattu (Laurea 2015). Toiminnallisuudessa korostuvat oppilaan aktiivinen toimiminen ja ajatteleminen, fyysinen toiminta, sekä erilaiset kokemukset, elämykset ja oivallukset. Yhteisessä vuorovaikutuksessa keskenään ovat niin oppilas, ohjaajat kuin koulun ulkopuoliset toimijatkin. Toiminnallisten työtapojen tarkoitus on edistää oppilaan toimintaa, aktiivisuutta, kokemuksellisuutta, osallistumista, vuorovaikutusta sekä ilmaisukykyä. Toiminnallisuudesta voi olla hyötyä oppimisessa psyykkisesti, fyysisesti, kognitiivisesti ja sosiaalisesti. Toiminnallisuuden myötä oppilaan oma aktiivisuus, kokonaisvaltainen oppiminen, onnistumisen kokemukset, oppimisen ilo, koulumotivaatio; sekä laajemman kuvan hahmottaminen asioista ja niiden välisyyksistä; voivat lisääntyä. Uudet tiedonhakutavat, monipuoliset tietolähteet, tiedon sekä taitojen soveltaminen luovat mielekkyyttä oppimiselle. Tarvittavat tiedonjäsentämistavat ja taidot tulevaisuuden yhteiskunnan kannalta tulevat opituiksi toiminnallisuuden kautta. (Norrea 2016, 14.)

Toiminnallinen opinnäytetyö mahdollisti luovien toimintojen hyödyntämisen työssä ja tarjosi mahdollisuuden tarkastella tuloksia erilaisista näkökulmista. Kuten luvussa 5 Merkittävät tekijät lapsen ohjauksessa totean sosiokulttuurisesta innostamisesta, se liittyy vahvasti yhteisölliseen kulttuuriympäristöön sekä yhdessä tekemiseen, yhteiskunnan kehittämiseen ja sitä voidaan toteuttaa taiteen keinoin. Näin ollen, toiminnallisuus tuli sosiokulttuurisessa toimintaympäristössä luonnolliseksi opinnäytetyön toteutustavaksi. Olisin siitä huolimatta voinut tutkia monikulttuurisuuteen ja alkuperäiskansoihin liittyvää aineistoa ja tiedon lisäämistä päiväkodeissa erilaisin menetelmin ainoastaan kirjallisen aineiston pohjalta. Valitsemalla toiminnallisuuden opinnäytetyöni toteutustavaksi koin kuitenkin, että pääsin ruohonjuuritasolla syvemmälle kiinni

yhteiskunnan kehittämiseen, suvaitsevaisemman maailmankatsomuksen pariin ja opin itse samalla luovien menetelmien hyödyntämistä yhä laajemmin käsiteltyjen teemojen kautta. Myös itse tuotettu ohjausmateriaali, sekä toteutuksesta saadut onnistumisen kokemukset ja tulevaisuuden kehityskohdat omassa ohjauksessa olivat arvokasta tietoa, jotka innoittivat toiminnallisen oppinäytetyön valitsemiseen ja tekemiseen prosessin aikana.

2.1 Työn tavoitteet

Teoriaosuuden tarkoituksena oli toimia ohjauksen tukena ja liittää toiminnallinen osuus laajempaan asiayhteyteen. Teorian sisällössä tarkoituksena oli kartoittaa monikulttuurisuutta, maahanmuuttoa ja erityisesti sen ajankohtaisuutta lapsiperheissä sekä sosiaalialan työssä. Lisäksi teoriaosuuden tehtävänä oli käsitellä kulttuurien eroavaisuuksia, erityisesti yksilö- ja yhteiskulttuureista käsin tarkasteltuna. Työssä pyrittiin myös avaamaan alkuperäiskansojen käsitettä yleisesti ja sen merkitystä niin suomalaisessa kuin chileläisessäkin varhaiskasvatuksessa. Luovia menetelmiä oli tarkoitus käsitellä yleisesti ja myös erityisesti kuvan, musiikin, tanssin, draaman ja varhaiskasvatuksen kautta. Lisäksi työn teoriaosuuden oli tarkoitus tukea ohjaamisen suunnittelua ja ohjaamistilanteita erityisesti lapsilähtöisen, sosiokulttuurisen innostamisen ja onnistuneen kohtaamisen, sekä lapsen leikin, kasvun ja kehityksen kautta.

Toiminnan päätarkoituksena oli lisätä 3-4-vuotiaiden päiväkotilasten, heidän perheidensä ja päiväkodin työntekijöiden tietoisuutta monikulttuurisuudesta ja alkuperäiskansoista luovia menetelmiä hyödyntäen. Tietoisuuden lisääntymistä aiheesta oli tarkoitus pohtia niin lasten, työntekijöiden kuin vanhempienkin näkökulmista. Lisäksi toiminnan tavoitteena oli edistää avointa keskustelua, kiinnostusta ja ymmärrystä keskeisiä teemoja kohtaan. Lasten kohdalla tavoittelin myös sitä, että toiminnan aikana ja sen jälkeen lapset innostuvat sekä oppivat erilaisista luovista toiminnoista, alkuperäiskansoista, monikulttuurisuudesta, ja alkuperäiskansojen kulttuuriperinteistä ja saavat toiminnasta onnistumisen kokemuksia. Halusin luoda lapsille turvallisen oppimis- sekä kasvu ympäristön ja saada heidän kiinnostuksensa heräämään omaa sekä muiden kulttuuria kohtaan. Aloitettavat tehtävät oli tarkoitus saattaa loppuun ja niiden suunnittelussa ja toteutuksessa oli tavoitteena huomioida niiden moninainen toteutusmahdollisuus ja kunkin lapsen yksilöllisyys. Tavoitteena oli tutustuttaa lapsia erilaisiin kulttuuriperinteisiin ja pitää hauskaa, eikä keskittyä niinkään varsinaisiin tuotoksiin.

Toiminnassa oli tarkoitus hyödyntää kansainvälisessä ympäristössä Laurea-ammattikorkeakoulun Tikkurilan yksikössä opiskeltavien sosiaalialan luovien menetelmien kuvaa, musiikkia, tanssia ja draamaa. Vaihtuvuutta ja monipuolisuutta viikkoihin oli tarkoitus lisätä luovien menetelmien jokaviikkoisen vuorottelun kautta: neljän viikon jälkeen aloitettiin teemojen sykli uudelleen, niin että kuvataide aloitti jälleen, sitä seurasi toisella viikolla musiikki ja niin edelleen. Tarkoituksena oli myös tukea toimintaa aiheeseen virittävien videoiden, leikkien, kuvien ja vuoropuhelun avulla. Lisäksi tavoitteena oli esitellä joka toimintakerran alussa, mitä tulemme

tekemään ja lopussa tarkastella tehtyjä töitä. Toiminnassa haluttiin toteuttaa lapsilähtöisyyttä, sosiokulttuurista innostamista ja onnistunutta kohtaamista, lapsen yksilöllisen kehitystason mukaista ohjaamista sekä lasten yksilöllistä tukemista. Toimintaa oli suunniteltu kahdeksaksi toimintakerraksi, ja lisäksi kuusi toimintakertaa hyödynnettiin aiheeseen perehdyttämällä sekä keskeneräisten töiden jatkamiseen ja ajan puutteen takia lisäohjauksiin ollessani paikan päällä. Toimintaa oli suunniteltu jatkettavan päiväkodissa myös harjoitteluni päätyttyä. Lisäksi tavoitteena oli luoda toimintaa, jota olisi mahdollisuus toisintaa sekä kehittää tulevaisuudessa ja josta yhteistyötahona ollut päiväkotiyhteistyö hyötyisi. Toiminnassa oli tarkoitus täyttää paitsi päiväkodin toiminnalliset tarpeet, myös edistää omia henkilökohtaisia tavoitteitani, jotka olivat oman ohjaajuuden ja erityisesti suuryhmän hallintataitojen kehittäminen, sekä espanjan kielessä ja espanjaksi ohjaamisessa kehittyminen. Lisäksi halusin saada näkökulmia monikulttuurisuuteen ja chileläiseen kulttuuriin sekä muista kulttuuritaustoista Chileen tulleiden lasten ja lapsiperheiden sopeutumiseen Chilessä. Itsearviointin kautta pyrin kehittämään omaa ohjaustoimintaani, toimintakokonaisuuden suunnittelu- ja toteutustaitoja, sekä löytämään toiminnastani niin onnistumisen kokemukset kuin kehittämiskohteetkin. Seurannasta ja arviosta saamiani tuloksia oli tarkoitus hyödyntää toiminnan jatkuvassa kehittämisessä ja suunnittelussa sekä toiminnan analyysissä.

Ennen toiminnan aloittamista tavoitteena oli osallistaa vanhempia toiminnan suunnitteluun keräämällä heiltä toivomuksia siitä, mitä aktiviteetteja tai asioita he halusivat lastensa tekevän ja oppivan kulttuuripäivien aikana. Tavoitteena oli kerätä jokaiselta tuokiota seuranneelta tai siihen osallistuneelta henkilökunnan jäseneltä suullista ja kirjallista palautetta jokaisen tuokion päätteeksi. Lopuksi oli tarkoitus tehdä itsearvio ja kerätä palautetta järjestämästäni kulttuuri-toiminnasta niin työntekijöiltä kuin vanhemmiltakin. Lopussa vanhemmille tehdyn kirjallisen palautekyselyn pohjalta haluttiin kartoittaa toiminnan onnistuneisuutta sekä luoda mahdollisuus toiminnan jatkokehittämiseen toimintaympäristössä. Lapsilta kerättiin palautetta keskustelun ja omien havaintojen pohjalta. Lisäksi kyselyistä saatavilla tuloksilla haluttiin mahdollistaa vastaavan toiminnan kehittäminen myös muissa varhaiskasvatuksen ympäristöissä ja todistaa toiminnan merkityksellisyyttä.

2.2 Aiheen rajaus

Rajasin opinnäytteeni koskemaan aihealueita: varhaiskasvatus, lapsen kasvu ja kehitys, lapsilähtöisyys, alkuperäiskansat ja heidän kulttuuriperinteensä, monikulttuurisuus ja luovat toiminnot. Keskityn erityisesti varhaiskasvatuksen ja järjestämieni aktiviteettien kautta tarkastelemaan aihealueita, sillä niiden laajuuden vuoksi oli tärkeää pysyä selkeässä kokonaisuudessa, joka vastasi tarpeitani tässä työssä. Lapsen kasvua ja kehitystä päätin tarkastella siitä näkökulmasta, millaisia asioita asiakkaani, 3-4-vuotiaat, lapset osaavat jo ja voivat oppia luovien toimintojen kautta. Ammatillisuuteni kannalta oli myös tärkeää perehtyä yleisimpiin ihmisen ke-

hitysteorioihin lyhyesti, joiden kautta voin ymmärtää paremmin asiakkaitani ja heidän kehitystään myös tulevassa työssäni. Suuryhmän ohjaamiseen liittyviin tekijöihin perehtyminen oli merkityksellistä, sillä ryhmän koko vaihteli 18-26 lapsen välillä. Lapsilähtöisyyteen perehdyin, koska halusin kehittyä edelleen ohjaajana ja oppia tukemaan lapsia omaan kasvuunsa ja yksilökohtaiseen osaamiseen perustuen, aikuisen valmiin näkökulman tarjoamisen sijaan. Sosiokulttuurinen innostaminen linkittyy vahvasti monikulttuuriseen työhöni ja innostaminen on tärkeää kaikessa ohjaajan työssä, minkä vuoksi tarkastelin myös sosiokulttuurista innostamista. Perehtymällä lapsen näkökulmaan ja ajatusmaailmaan, voidaan ymmärtää lasta paremmin, mikä ilmeni myös lähdemateriaalin kohtaamiseen ja leikkiin liittyvässä aineistossa.

Koska alkuperäiskansat ja monikulttuurisuus olivat päiväkodissa niin vahvasti läsnä, mutta minulle vielä osittain tuntematonta aluetta, halusin perehtyä niihin huolella, mutta tarkastella myös luovien aktiviteettien esille tuomisen ja käytännön kautta niitä. Työskentelyprosessissa erityisesti yksilö- ja yhteisökeskeisten kulttuurien eroavaisuudet suhteessa omaani- ja työyhteisön kulttuuriin alkoivat hahmottua vahvasti, joten tarkastelin monikulttuurisuutta etenkin tästä näkökulmasta. Koin tärkeäksi tarkastella monikulttuurisuutta myös monikulttuurisen parisuhteen, maahanmuuton, pakolaisuuden ja sosiaalialan näkökulmien kautta, sillä nämä ovat ajankohtaisia aiheita niin Chilessä kuin Suomessakin. Koska Chilessä ja sitä ympäröivissä maissa on hyvin paljon eri alkuperäiskansoja, rajasin alkuperäiskansat käsittelemään ainoastaan kolmea tunnetuinta ja päiväkotimaailmassa eniten esille tullutta alkuperäiskansaa. Käsitteen selkeämmän hahmottamisen ja suomen kielisen lähdemateriaalin vuoksi tarkastelin myös Suomen alkuperäiskansaa, saamelaisia. Lisäksi saamelaisuus ja heidän oikeudet voivat koskettaa suomalaista valtaväestöä esimerkiksi jo maantieteellisestistikin lähemmin, ja on mahdollisesti Suomen valtaväestölle entuudestaan hieman tuttu käsite alkuperäiskansoja tarkasteltaessa. Saamelaisuuteen perehtyminen toi myös hyvää vertailupohjaa ja yhteneväisyyksiä Chilen ja sitä ympäröivien maiden alkuperäiskansoihin nähden.

Erillinen kuvaaminen luovien toimintojen hyödyntämisestä ohjauksessa ja erityisesti varhaiskasvatuksessa oli tärkeää, sillä niiden hyödyntäminen tulevaisuudessa kiinnostaa minua paljon. Lisäksi käytännön toteutusta varten oli hyvä tietää, mikä luova toiminto tukee mitäkin asiaa lapsen kehityksessä. Tutustuin neljään luovaan toimintoon: kuvaan, musiikkiin, tanssiin ja draamaan. Suomessa on luotu erilaisia hankkeita monikulttuurisuuteen, alkuperäiskansoihin sekä luoviin toimintoihin liittyen ja erityisesti Chilessä pyritään jatkuvasti lisäämään tietoutta monikulttuurisuudesta ja alkuperäiskansoista. Myös lapsilähtöisyyteen liittyviä hankkeita on ollut paljon etenkin Suomessa. Jaottelin hankkeet maakohtaisesti Suomessa ja Chilessä sekä niiden välisessä yhteistyössä toteutettuihin hankkeisiin. Käytin joidenkin hankkeiden raportointia lähteenä omassa opinnäytteessäni ja lisäksi hyödynsin edellisissä harjoitteluissa käyttämiäni lähteitä ja oppimiani asioita. Opinnäytteeni liittyi lastentarhanopettajan pätevyyteen ja tästä johdettua koin tärkeäksi tarkastella lähemmin myös Suomen ja Chilen varhaiskasvatussuunnitelmia.

2.3 Aiheeseen liittyviä hankkeita ja tutkimuksia

Täysin samankaltaista Suomessa tehtyä hanketta kuin opinnäytteeni on, en löytänyt, mutta siihen liittyvistä teemoista on tehty hankkeita ja tutkimuksia. Listaan ohessa niistä muutamia Suomessa ja Chilessä toteutettuja tai näihin maihin liittyviä, jotka ovat opinnäytteeni kannalta olennaisempia ja sen aihetta sivuavia.

Suomen ja Suomen kanssa yhteistyössä tehdyt hankkeet ja tutkimukset:

- Saamelaisten sosiaalipalvelujen kehittämistyöhanke. (2007-2009)
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) taidelähtöisten menetelmien tutkimus ja kehittämistyö viimeisen 20 vuoden aikana.
- Tutkimus nuorten aikuisten kokemuksista kaksikulttuurisesta perheestä ja monikulttuurisuudesta sekä monikulttuurisuuden ilmenemisestä ja kokemuksista perheessä (Järvenpää 2011).
- Sosiaali- ja terveysministeriön Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia -toimintaohjelma. (2010-2014)
- Taidelähtöiset menetelmät lastensuojelussa -kohti tilaa ja kokemuksia -hanke (Känkänen 2013).
- Varsinais-Suomen monikulttuuristen yhdistysten liitto Sondip ry:n projektit monikulttuuristen lasten tukemiseksi Suomessa (Sondip 2017).
- Hundred - kansalliset ja kansainväliset projektit koulutusalan innovaatioissa (100 Global 2017; 100 Suomi 2017).
- Suomalaisen Parasta lapsille ry:n hankeyhteistyöt chileläisen PIDEE -säätiön kanssa, kuten Pilottiprojekti 2007 (Projekti 2007-2013) ja Auta mapuchelasta -projekti (Projekti 2014-2015).
- Suomen ja Chilen kulttuurierot asiakaspalvelussa. Case: Hotellin vastaanotto (Ris-tiluoma & Säkkinen 2013).

Chilen hankkeet ja tutkimukset:

- Interkulttuurista yhteistyötä lisäävä lähestymistapa lastentarhassa -kokemukset alkuperäiskansojen lasten kanssa Chilessä. Varhaiskasvatuksen ja lasten opintokeskuksen opiskelijan kooste projekteista (Maldonado 2002-2009).
- Meidän täytyy nähdä: toinen katsaus monimuotoisuuteen -projekti (Escobar 2013; Universidad de Chile 2017).
- Alkuperäiskansojen kehityssuunnitelma (Worldbank 2017).
- Tilastot ja koulutuskäytänteet varhaislapsuuden siirtymätilanteissa -tutkimuksia Kolumbiasta, Chilestä, Perusta, Venezuelasta ja Brasiliasta (Organization of American States 2010).

Tärkeimmäksi koin jo tehdyistä hankkeista chileläistä yliopisto Universidad de Chileä varten tehdyn ”Meidän täytyy nähdä. Toinen katsaus monimuotoisuuteen” (Necesitamos vernos. Otra mirada a la diversidad) -projektin, joka toi esiin ja edisti alkuperäiskansojen kulttuuria ja tapoja. Hankkeen tavoitteena oli edistää taiteellista ja kulttuurillista ilmaisua, sosiaalista osallisuutta, aktiivista kansalaisuutta, sekä maahanmuuttajien ja alkuperäiskansojen oikeuksia koulutusyhteisöissä Peñalolenin kaupunginosassa Santiagossa. Hanke keskittyi varhaislapsuuteen, sijoittuen Chilen pääkaupunkiseudun monikulttuurisuuden ja alkuperäiskansojen kannalta haavoittuvaisimpiin osiin. Projektissa musiikki, työpajat, vuoropuhelut ja kulinaarinen esittely olivat osa interkulttuurista festivaalia, joka toteutettiin chileläisessä päiväkodissa. Hankkeen myötä selvisi, että vastaava toiminta voi tuottaa sekä koulutuksellista informaatiota että emotionaalisia kokemuksia. Näiden avulla voidaan edistää oikeudenmukaisemman, arvostavamman, suvaitsevaisemman ja yhteistyökykyisimmän yhteiskunnan rakentumista. (Escobar 2013; Universidad de Chile 2017).

Erittäin mielenkiintoiseksi koin myös suomalaisen Parasta lapsille ry:n yhteistyöprojektit chileläisen PIDEE (La Fundación de Protección a la Infancia dañada por los Estados de Emergencia) -säätiön kanssa. Alun perin PIDEE perustettiin tukemaan Chilen sotilasdiktattori Pinochetin aikoina vainottuja lapsia ja perheitä, mutta tänä päivänä järjestö pyrkii auttamaan mapuchelapsia Santiagossa ja yhteistyössä Parasta Lapsille ry:n kanssa Tirúassa, keskisessä Chilessä. (PIDEE tekee työtä Chilessä 2017.) Auta mapuchelasta -projekti käynnistyi vuonna 2007 Tirúan kunnassa, Primer Aquan koulussa mapuchejen tilanteen kartoituksen pohjalta. Vuonna 2005 tehdyssä kartoituksessa ilmeni ongelmia mapuchejen oikeuksissa: metsäyhtiöt hallinnoivat 48 prosenttia mapuchejen metsistä, köyhässä kunnassa elinkeinot olivat vähissä, projekti maiden takaisin saamisen kanssa eteni hitaasti, viljelypuut olivat köyhdyttäneet maaperää mapuchejen entisillä alueilla niiden siirryttyä metsäyhtiöille ja jännittyneisyys näkyi esimerkiksi aseilla partioivina poliiseina. Auta mapuchelasta -projekti keskittyi lapsen koulutukseen, tarjoamalla pitkällä aikavälillä paremman tulevaisuuden ja työllistymismahdollisuudet siihen osallistuneille lapsille. Lisäksi projekti keskittyi yhteistyöhön sekä vanhempien että koulun henkilökunnan kanssa, ja näin ollen koko lasta ympäröivään yhteisöön. (Projekti 2014-2015.) Kulttuuriympäristö ja yhteiskunnan parantaminen liittyväkin vahvasti sosiokulttuuriseen innostamiseen (Kurki 2000), josta kerron tarkemmin luvussa viisi. Muita PIDEE:n ja Parasta lapsille ry:n toteuttamia projekteja ovat esimerkiksi Pilottiprojekti 2007, jossa päätavoitteina olivat rakentaa kirjasto Primer Agua koulussa, kummilapsitoiminnan aloittaminen, tukevan toiminnan aloittaminen, sekä vanhempien ymmärryksen lisääminen kummitoiminnasta ja sen vaikutuksista lapsen myöhempiin elämään. (Projekti 2007-2013.)

Kuten alla ja myöhemmin lähdemateriaalissa totean, Suomessa ja Chilessä alkuperäiskansojen huomioimista tulisi lisätä ja oikeuksia parantaa esimerkiksi opetussuunnitelmassa. Niin chileläisillä kuin suomalaisillakin sivustoilla kuvataan, kuinka alkuperäiskansallisen taustan omaava

lapsi monesti joutuu koulussa opiskelemaan kieltä ja kulttuuria, joka ei ole ollenkaan hänen omaansa. Tämä voi aiheuttaa lapsessa hämmennystä ja häpeän tunteita alkuperäiskulttuuriaan kohtaan, monesti alkuperäiskansojen kulttuuri onkin kokenut katoamista ja sulautumista valtakulttuuriin. (Los Andes 2016; Educar Chile; Portal educativo 2017; Tietoa Saamelaisista 2017.) Vuonna 2015 chileläisen PIDEE -säätiön talousjohtajan tekemässä tilannekatsauksessa kävi ilmi, että Chilen valtion parannuspyrkimyksistä huolimatta mapuche-yhteisön toivomuksiin ja vaatimuksiin valtio ei ole pystynyt vastaamaan. Vaatimuksia ovat olleet esimerkiksi sosiaalisen ja kulttuurisen tilanteen kohentaminen, maanomistukseen liittyvät asiat ja alueen kestävä kehitys. Valtion ja mapuchejen yhteistyö vaatisi työskentelyä kaikkia kunnioittavan yhteiskunnan eteen, jossa niin globaalit kuin paikalliset muutokset olisivat merkityksellisiä. Lisäksi lasten ja lasten oikeuksien eteen tulisi työskennellä yhdessä. Täytyisi myös kouluttaa ihmisiä, jotta kyseiset oikeudet täyttyisivät ja valtion tulisi turvata nämä oikeudet. (Faúndez 2015.)

2.4 Toimintaympäristö: päiväkoti Adkintun

Suoritin kolme kuukautta kestävästä harjoitteluni chileläisessä päiväkoti Adkintunissa, johon tein samalla tämän työn toiminnalliset osuudet. Jardín Infantil Intercultural Adkintun, eli suomeksi interkulttuurinen päiväkoti Adkintun, on osa Santiagon alkuperäiskansojen kulttuurikeskusta, jonka tavoitteena on edistää alkuperäiskansojen henkistä ja kulttuurista kehitystä, sekä saada kansojen kulttuurin panokselle enemmän tunnustusta (Centro Cultural Indígena Conacin 2017). Organisaation painopisteenä on luoda keskus, joka palauttaa takaisin alkuperäiskansojen koulutuksen, ympäristön, hengellisyyden, sekä luo vaihtoehdoisen järjestelmän kilpailukykyiselle ja kuluttajamalliselle järjestelmälle. Cerro Blanco, jossa päiväkoti sijaitsee ja joka oli aikoinaan mapuche -kansan seremoniakeskus, oli muuttua roskaiseksi keskittymäksi Recoletan kaupunginosassa, mutta ympäristöä ja sen henkistä perintöä pyritään nyt elvyttämään uudelleen. Lisäksi Adkintun on osa chileläisten päiväkotien kansallista hallintojärjestöä, Junta Nacional de Jardines Infantilesiä (JUNJI), jonka arvoihin kuuluu esimerkiksi se, että alkuperäiskansojen ja maahanmuuttajien lapsia tulee kunnioittaa ja kohdella tasa-arvoisesti valtaväestöön nähden. (Brown 2014.)

Adkintun sijaitsee Santiagon keskustan pohjoispuolella Recoletan kaupunginosassa, Chilessä. Päiväkotirakennus on ainutlaatuinen, sillä se on saanut vaikutteita Chilen pohjoisosan, Atacaman aavikossa sijaitsevista atacamalaisista taloista. Päiväkodissa on kokonaisuudessaan noin 60 lasta, joista valtaosa on maahanmuuttajia Perusta, Boliviasta, Dominikaanisesta Tasavallasta ja Kolumbiasta, osa omaa myös alkuperäiskansojen taustan. Adkintunissa musiikki ja maailmankatsomus kumpuavat alkuperäiskansoista. Paikassa käytetäänkin esimerkiksi alkuperäiskansojen tyypillisiä soittimia, kuten panhuilun tyylistä soitinta ja perinteistä rumpua, opettaessa lapsille musiikillisia perinteitä. Myös alkuperäiskansojen kielellisiä perinteitä pyritään ylläpitämään. (Brown 2014.)

Kulttuurikeskus ja päiväkoti saavat rahoitusta valtiolta, mistä johtuen perheiden ei tarvitse maksaa päiväkotipaikasta ja lisäksi ruokailu päiväkodissa on lapsille ilmainen. Moni lapsista tulee vähävaraisesta perheestä ja perhe hakee päivähoitopaikkaa kansallisen hallintojärjestö JUNJI:n kautta. Näin ollen, vähävaraisten perheiden lapset menevät etusijalle päiväkotipaikan saamisessa. Päiväkodissa on kaksi ryhmää: 2-3- vuotiaiden ja 3-4-vuotiaiden ryhmät. Suoritin ohjaukseni maaliskuussa huhtikuussa 3-4-vuotiaiden ryhmässä, jossa oli enintään noin 26 lasta. Lasten läsnäolo riippui paljon vanhempien lomista ja muista aikatauluista. Täytettyään neljä ja lukuvouden loputtua, lapset siirtyvät päiväkodista peruskouluun. Suhdeluku päiväkodissa on, että noin jokaista 6-10 lasta kohden pitää olla yksi aikuinen. Henkilökuntaa päiväkodissa on yhteensä kymmenen työntekijää, joista kaksi ovat päiväkodin omistajia. Omistajista toinen vastaa hallinnollisista ja kulttuurikeskuksen asioista, toinen kasvatuksellisista tehtävistä. Päiväkodissa on kaksi lastentarhanopettajaa ja neljä lastenhoitajaa, kummassakin ryhmässä siis yksi lastentarhanopettaja ja kaksi -hoitajaa. Lisäksi paikassa työskentelee yksi laitoshuoltaja sekä yksi keittiövastaava. (Päiväkoti Adkintun 2017.)

3 Varhaiskasvatus

Tässä luvussa esittelen sekä Suomen että Chilen varhaiskasvatusta. Vaikka pääpainoni keskittyi toimintaympäristön takia Chileen, koin tärkeäksi oman ammatillisuuteni ja vertailukohteen vuoksi ottaa myös Suomen varhaiskasvatuksen tarkastelun kohteeksi. Chilen varhaiskasvatukseen tutustuminen oli tärkeää koko opinnäytteen aiheen, sekä oman ymmärrykseni ja ammatillisuuteni kannalta. Suomen varhaiskasvatusta tarkastelen pääasiassa Suomen sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakesin Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet -oppaan kautta. Chileläiseen varhaiskasvatukseen perehdyin Chilen opetusministeriön materiaalin kautta, mikä oli ensisijaisesti espanjankielistä, mutta olen suomentanut avainkohtia tästä aiheistosta opinnäytetyötäni varten.

3.1 Varhaiskasvatus Suomessa

Lait, asetukset ja valtakunnalliset linjaukset sekä kunnalliset asiakirjat ja suunnitelmat ohjaavat varhaiskasvatuspalveluiden järjestämistä ja toimintaa Suomessa (Hyvinkään varhaiskasvatuspalvelut 2015). Varhaiskasvatussuunnitelman perustavoitteena on parantaa alalla työskentelevien tietoisuutta ja osaamista varhaiskasvatuksen saralla, vahvistaa varhaiskasvatuksen palveluiden piirissä olevien lasten vanhempien osallisuutta sekä lisätä moniammatillista yhteistyötä eri palveluiden välillä, jotka koskevat lapsen tukemista ennen lapsen oppivelvollisuuden alkamista. Valtakunnallisesti lasten hyvinvointia, kasvua ja oppimista edistävä kokonaisuus muodostuu yhdessä sekä varhaiskasvatuksen että esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteista. Jokaisella suomalaisella kunnalla on kuitenkin oikeudet järjestää varhaiskasvatuspalveluita parhaalla katsomallaan tavalla, johon kuuluu varhaiskasvatuksen perusteiden poh-

jalta palveluiden toteutumisen ja konkretisoinnin arviointi. Yhteiskunta sekä sen jatkuva muutos ja kulttuuri vaikuttavat omalta osaltaan varhaiskasvatukseen, mutta myös ihanteet ja tavoitteet paremmasta yhteiskunnasta ja maailmasta. Nämä kaikki edellä mainitut asiat luovat puitteet yhteisistä toimintamalleista suomalaisessa varhaiskasvatuksessa eri kunnissa ja yksiköissä. Jotta varhaiskasvatussuunnitelman puitteet toteutuisivat, myös poliittisten päättäjien on sitouduttava kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaan. Valtakunnallisesti varhaiskasvatusta ohjaavat lasten päivähoitoa ja esiopetusta koskevat lait sekä asetukset, varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset, varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Kunnallisesti keskitytään varhaiskasvatuksen linjauksiin ja strategioihin, yhden tai useamman kunnan yhdessä laatimaan varhaiskasvatussuunnitelmaan, kunnan ja yksikön varhaiskasvatussuunnitelmaan ja esiopetuksen opetussuunnitelmaan, yksikön varhaiskasvatussuunnitelmaan sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan ja lapsen esiopetuksen suunnitelmaan. (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes 2005, 8-9.)

Verkostotyö varhaiskasvatuksessa on laajaa eri tahojen yhteistyössä tapahtuvaa toimintaa, joka palvelee lasta ja tämän perhettä. Siihen kuuluvat esimerkiksi opetus-, sosiaali-, terveys-, kulttuuri- ja liikuntatoimi sekä seurakunnat, oppilaitokset, järjestöt ja sosiaalialan osaamiskeskukset. Niiden tavoitteet ja toimintatavat verkostotyössä kirjataan kunnan sekä yksikön varhaiskasvatussuunnitelmaan. Opetustoimen kanssa tehtävässä yhteistyössä keskeistä on varmistaa lapselle kasvatuksellinen ja opetuksellinen jatkuvuus yhteistyömuotojen ja rakenteiden luomisessa sekä kehittämisessä. Lapsen kasvun ja kehityksen seuraaminen sekä tarpeen vaatiessa perheen ohjaaminen eri palveluihin hakeutumiseen kuuluu sen sijaan lastenneuvolatoiminnan kanssa tehtävään yhteistyöhön. Varhainen puuttuminen riskitilanteissa sekä lapsen etua palvelevat yhteistyökäytännöt ja periaatteet kuuluvat myös verkostoyhteistyöhön, jossa toimivat lastensuojelu, perhetyö, perheneuvola, kotipalvelu ja muut sosiaalitoimen palvelut. (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes 2005, 10.)

Yleisesti varhaiskasvatus on lasten tasapainoista kasvua, kehitystä sekä oppimista edistävää eri elämänpiireissä tapahtuvaa pienten lasten kasvatuksellista vuorovaikutusta, jossa vanhemmat ja kasvatuksen ammattilaiset toimivat kiinteässä yhteistyössä. Hoito, kasvatus ja opetus muodostavat suunnitelmallisen ja tavoitteellisen varhaiskasvatuksen kokonaisuuden, jota yhteiskunta järjestää, valvoo ja tukee. Näkemys lasten kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta kuuluvat varhaiskasvatukselliseen, laaja-alaiseen, monitieteelliseen tietoon sekä tutkimukseen ja pedagogisten menetelmien hallintaan. Varhaiskasvatuspalvelut muodostuvat päiväkotitoiminnasta, perhepäivähoidosta ja avoimesta toiminnasta, joita tuottavat kunnat, järjestöt, yksityiset palveluntuottajat sekä seurakunnat. Arvopohja suomalaisessa varhaiskasvatuksessa perustuu lapsen oikeuksia kansainvälisesti määrittäviin sopimuksiin, muuta myös kansallisiin säädöksiin ja muihin ohjaaviin asiakirjoihin. Arvona kansainvälisesti on lapsen oikeuksia koskeva yleissopimus, jonka tärkein osa on lapsen ihmisarvo ja sen neljänä periaatteena syrjäntäkielto ja

lasten tasa-arvoinen kohtelu, lapsen etu, lapsen oikeus elämään ja täysipainoiseen kehittymiseen sekä lapsen mielipiteen huomioon ottaminen. Suomalaiseen ja muihin asiakirjoihin perustuvat varhaiskasvatuksen arvot ovat sen sijaan lapsen oikeus turvallisiin ihmissuhteisiin; turvattuun kasvuun, kehittymiseen ja oppimiseen; turvattuun ja terveelliseen ympäristöön, jossa voi leikkiä ja toimia monipuolisesti, ymmärretyksi ja kuulluksi tulemiseen iän ja kehitystason mukaisesti, tarvittavaan erityistuen saamiseen sekä oman kulttuurin, äidinkieleen ja uskontoon tai katsomukseen. Ammattilaisen toiminnassa lapsen kasvatuspäämääriin sen sijaan kuuluvat lapsen henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistäminen, toiset huomioonottavan käytöksen ja toiminnan vahvistaminen sekä itsenäisyyden asteittainen lisääminen. (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes 2005, 11-15.) Lapsen leikin merkitystä kuvailen tarkemmin luvussa viisi.

3.2 Varhaiskasvatus Chilessä

Chilelainen varhaiskasvatus on suunniteltu edistämään järjestelmällistä ja ajantasaista oppimista, joka on laadukasta ja tarkoitettu kaikille alle kuuden vuoden ikäisille lapsille ennen siirtymistä peruskouluun. Eri instituutiot ja organisaatiot ovat tukemassa perheen kasvatustyötä. Varhaiskasvatus perustuu siihen, että perhe on ensimmäinen kasvattaja, ja koulu tai päiväkotitukee tätä roolia. MINEDUC -opetusministeriö on suunnitellut vanhempien osallisuuspolitiikan, joka käsittää kasvatuksen ja opetuksen opetuslaitoksen sekä kodin yhteisenä päämääränä. Varhaiskasvatus Chilessä on jaettu monesti eri julkisissa ja yksityisissä laitoksissa iän mukaan eri luokkiin, mutta eri ikäisistä koostuvat lapsiryhmät ovat myös mahdollisia. Chilessä varhaiskasvatukseen piiriin pääsevät vähintään 85 päivän ikäiset vauvat ja tätä ryhmää kutsutaan nimellä ”Sala Cuna Menor” eli lastentarhan pienempien ryhmä, jossa vanhimmat ovat iältään yksivuotiaita. Seuraava ryhmä ovat ”Sala Cuna Mayor” eli lastentarhan isompien ryhmä, jossa lapset ovat 1-2-vuotiaita. Tämän jälkeen tulee keskivaihe eli pienempien ”Nivel Medio Menor” (2-3-vuotiaat) -päiväkotiryhmä ja ”Nivel Medio Mayor” (3-4-vuotiaat) eli isompien keskivaiheen päiväkotiryhmä. ”Primer Nivel Transición” eli ”Pre Kinder” on peruskoulun siirtymävaiheen ensimmäinen ryhmä, eli 4-5-vuotiaat ja ”Segundo Nivel de Transición” eli ”Kinder” on toinen siirtymävaiheen ryhmä, eli 5-6-vuotiaat. Siirtymävaiheet vastaavat Suomen esiopetusryhmiä ja näin ollen perusopetus alkaa esiopetuksena Chilessä jo lapsen täytettyä neljä vuotta. Yleisen opetuslain mukaan (Ley General de Educación, LGE) valtion tulee rahoittaa ainakin osittain julkisia ensimmäisen ja toisen siirtymävaiheen ryhmiä ja tarjota asiakkaille ilmainen pääsy päiväkodin asiakkaaksi. (Ministerio de Educación 2010.)

Chilessä varhaiskasvatukseen osallistumisen tärkeyttä perustellaan lapsen ensimmäisten elinvuosien kehityksen ja merkityksellisyyden kautta. Ensimmäiset lapsen elinvuodet ovat tärkeitä henkisen kehityksen kannalta ja esimerkiksi älykkyys, persoonallisuus ja sosiaalinen käyttäytyminen kehittyvät tuona aikana. Lapsilla on myös mahdollisuudet parempaan oppimiseen ja tulevaisuuteen, johon vaikuttavat suorituskyky ja pysyvyys koulujärjestelmässä. Varhaiskasvatus

tarjoaa myös naisille paremmat ja rauhallisemmat olot tehdä töitä. Valtio tunnustaa ja edistää varhaiskasvatusta, sekä kohdistaa resursseja lasten kokonaisvaltaiseen hoitoon erilaisten ohjelmien ja toimijoiden kautta. Näitä ovat esimerkiksi Chile Crece Gontigo -lastensuojeluohjelma ja Plan Nacional de Superación de la Pobreza -kansallinen suunnitelma köyhyyden poistamiseksi, Junta Nacional de Jardines Infantiles (JUNJI) -kansallinen päiväkotien hallitusjärjestö, Fundación Educacional INTEGRAL -kattava peruskoulutusjärjestö ja Ministerio de Educación (MINEDUC) -opetusministeriö. Varhaiskasvatuksesta vastaa siis valtio opetusministeriön kautta, joka on yhteistyössä päiväkotien hallitusjärjestön ja terveysministeriön kanssa. Ne vastaavat esimerkiksi lupien myöntämisestä, rekisteröinnistä ja koulutusyksiköiden luvista osallistua varhaiskasvatukseen. Kunnat sen sijaan tarjoavat alueelliset luvat toimintaan. (Ministerio de Educación 2010.)

4 Monikulttuurisuudesta ja alkuperäiskansoista

Tässä luvussa avaan aluksi lyhyesti monikulttuurisuuden ja interkulttuurisuuden käsitteitä. Lisäksi paneudun syvemmin kulttuuriin yksilö- ja yhteisökeskeisistä näkökulmista, erilaisiin monikulttuuristen perheiden käsitteisiin, monikulttuurisuuteen hyvinvoinnin näkökulmasta ja asiakastyön sekä varhaiskasvatuksen kannalta. Kulttuurin ja monikulttuurisuuden tarkastelu näistä näkökulmista auttoi työskentelyprosessissa ymmärtämään paremmin asiakasryhmääni ja yhteistyötahoni kulttuuria, mistä johtuen koin niiden tarkastelun lähemmin merkittäväksi. Avaan myös yleisesti alkuperäiskansojen käsitettä ja jotta sitä voitaisiin ymmärtää paremmin, perehdyin käsitteeseen Suomessa ja Chilessä sekä Chileä ympäröivissä maissa. Käsitteenä puhun myös Chileä ympäröivien maiden kansoista, sillä saman alkuperäiskansan, kuten aimarujen, asutusalueet voivat jatkua Chilen rajojen yli esimerkiksi Boliviaan ja Peruun (Educar Chile 2012). Chilessä ja sen naapurimaissa alkuperäiskansoja on paljon erilaisia, mutta paneudun tarkemmin vain kolmeen suurimpaan ryhmään, jotka ovat tulleet vahvimpana esille päiväkotiympäristössä ja vaihto-opiskeluni aikana. Suomessa sen sijaan on ainoastaan yksi alkuperäiskansa, jonka määrittelyä avaan lyhyesti.

4.1 Monikulttuurisuudesta

Monikulttuurisuudella tarkoitetaan maailmanlaajuisesti kulttuuriperinteiltään eroavien ryhmitymien olemassaoloa, tietyissä yhteiskunnissa etnisesti eroavien ryhmien rinnakkaista eloa, vallitsevan etnisen ja kulttuurisen erilaisuuden ylläpitämiseen tähtäävää tiedostettua politiikkaa valtion tai yhteiskunnan toimesta; tai yhteiskuntamuotoa, joka perustuu moninasiin identiteetteihin. (Monikulttuurinen työyhteisö 2017.) Interkulttuurisen lähestymistavan voidaan ajatella olevan monikulttuurista käsitettä enemmän kulttuurien välisyyttä lisäävää käsite, eli enemmistö- ja vähemmistökulttuurien molemminpuolisen ymmärryksen ja kunnioituksen lisääjä. Merkittäviä tekijöitä interkulttuurisuudessa ovat moninaisuuden ja tasa-arvoisuuden teemat.

(Holappa 2014.) Interkulttuurisuus korostui tässä työssä yhteistyötahona toimineesta päiväkodista johtuen, sillä päiväkotitoiminta on erikoistunut interkulttuurisuuteen ja erityisesti alkuperäiskansoihin.

Kulttuurit voidaan jakaa karkeasti kahteen eri luokkaan, eli yksilö- ja yhteisökeskeiseen kulttuuriin. Yksilökeskeisessä kulttuurissa korostetaan yksin pärjäämistä ja täysi-ikäisen kansalaisen vastuuta omasta itsestään, maailmankuva ja ihmisen identiteetti ovat minäkeskeisiä, sekä ydinperhe on tärkeä. Yhteisökeskeisessä kulttuurissa sen sijaan yhteisön etua pidetään kaikkien etuna, vaikka se ei aina olisikaan yksilölle eduksi. Vanhempien ihmisten arvoja ja neuvoja kunnioidaan sekä jokaisella ryhmän jäsenellä on oma roolinsa yhteisökeskeisessä kulttuurissa, eivätkä kaikki jäsenet ole tasa-arvoisia toisiinsa nähden. Yhteisökeskeisessä kulttuurissa perhe ei käsitä ainoastaan ydinperhettä, vaan siihen kuuluu laajempi kokonaisuus, joka voi olla laajennettu perhe, heimo, klaani tai kyläyhteisö. (Yhteisöllinen ja yksilöllinen kulttuuri 2017.) Alla oleva taulukko (Taulukko 1) kuvastaa tarkemmin sitä, missä asioissa on eroavaisuuksia ja missä päin maailmaa.

Monikulttuurisuuden, ja erityisesti kahdesta kulttuurista olevien vanhempien muodostamien perheiden, on havaittu yleistyneen Suomessa viime aikoina (Järvenpää 2011). Suomessa monikulttuuristen parien määrä onkin jatkuvassa kasvussa. Parisuhteessa monikulttuurisuutta on monenlaista ja perheen vanhemmat voivat muodostaa esimerkiksi eri kulttuureista tai uskonnoista tulevan parin. Lisäksi vanhemmat voivat myös puhua eri kieliä tai toinen puolisoista on voinut asua pitkään eri maassa, vaikka puoliso olisivatkin etniseltä taustaltaan samasta kulttuurista tai koko perhe voi olla samasta kulttuurista, mutta asua eri maassa. Kaikista näistä tekijöistä, sekä vanhempien lapsuudessa oppimista tavoista muodostuu lapsen kotikulttuuri, eli ”kolmas kulttuuri”. Ongelmiksi monikulttuuristen parien erotilanteissa voivat muodostua riippuvuus toisen kulttuurista ja tuesta, sekä pelko kulttuuriperinnön ja kielen periytymisen pysyvyydestä lapselle. (Monikulttuurinen parisuhde 2017.) Hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavia tekijöitä on moninaisia monikulttuurisissa- ja maahanmuuttajaperheissä, esimerkiksi lähtömaa, maahanmuuttoikä ja maahanmuuton syy sekä maassaoloaika vaikuttavat kaikki perheeseen (Maahanmuuttajien terveys ja hyvinvointi 2017). Muista maista tulleilla perheenjäsenillä saattaa olla monesti turvapaikanhaussa tai muussa maahanmuuttoprosessissa koettuja traumatisoivia muistoja ja haasteita heidän uudessa maassaan. Epävarmuus tulevasta ja mielenterveysongelmat saattavat vaivata etenkin lapsia, erityisesti jos käsittelyprosessi on kestänyt pitkään. (Maahanmuuttajien mielenterveys 2017.)

YKSILÖLLINEN KULTTUURI	YHTEISÖLLINEN KULTTUURI
Yksilö pienin elämänyksikkö	Yhteisö pienin elämänyksikkö, joka voi selviytyä elämästä
Yksilö päättää itse omista päämääristään ja tavoitteistaan.	Yhteisön tarpeet ja päämäärät ovat tärkeämpiä kuin yksilön.

Säännöt ja normit joustavat ja ne antavat yksilölle vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia.	Yksilön käyttäytymistä ohjaavat yhteisön pää-määrä ja käyttäytymissäännöt sekä hänen roolinsa yhteisössä.
Kulttuurin monimuotoisuus, taloudellinen eriytyminen ja erilaisia elämäntapoja	Kulttuurin samankaltaisuus, taloudellinen yhden-mukaisuus ja ryhmän elämäntapa on säädelty.
Identiteetti on autonominen eli yksilö voi edustaa vain itseään. Yksilö on itse vastuussa teoistaan ja hänen tekemänsä rike tai virhe aiheuttaa häpeän tai nolouden tunteen vain hänelle itselleen.	Yksilö edustaa koko ryhmää. Yhteisön kunnia ja sen säilyttäminen tärkeää, ts. mikäli ryhmän jäsen ei toimi yhteisön edellyttämällä tavalla, hän tuottaa häpeää koko ryhmälle.
Kuuluminen useisiin ryhmiin ja ryhmän vaihtaminen on mahdollista. Ryhmän sisällä kilpailua eri yksilöiden välillä. Etäiset suhteet ryhmän jäsenten välillä sekä odotus, että jokainen huolehtii vain itsestään ja ydinperheestään.	Kuuluminen yhteen ryhmään tai vain muutama ryhmään. Ei kilpailua ryhmän sisällä. Tiiviit ja henkilökohtaiset kontaktit oman ryhmän sisällä sekä muodolliset ja varautuneet suhteet ryhmän ulkopuolisiin.
Arvoina mm. riippumattomuus, itsenäisyys, itseensä luottaminen, itsensä toteuttaminen, rohkeus, henkilökohtainen mukavuus ja nautinnonhaku.	Arvoina mm. riippuvaisuus, harmonia, auktoriteettien kunnioittaminen, turvallisuus ja toisten tarpeiden huomioon ottaminen.
Ydinperhe	Suurperhe
Vapaahko lastenkasvatus, jossa lapsella mahdollisuus itsenäisyyteen ja omiin valintoihin. Vuorovaikutus perheen sisällä avointa ja vapaata. Malli sosiaaliseen käyttäytymiseen ikätovereilta.	Lasten osallistuminen työntekoon, vanhempien kunnioitus ja totteleminen erittäin tärkeää. Vuorovaikutus perheen sisällä muodollista. Malli sosiaaliseen käyttäytymiseen vanhemmilta
”Nuoruuden palvonta”	Vanhusten kunnioittaminen
Helpohko liikkua yhteisössä ja solmia uusia kontakteja, kunhan hallitsee etiketin tietynlaiseen kommunikointiin. Kontaktit pinnallisia. Yksilökeskeisyys. Viestintä on epämuodollista. Suora viestintä, asioiden suora esittäminen	Yhteisön sisällä kanssakäyminen perustuu luottamukseen ja toisen tuntemiseen. Yhteisön ulkopuolisten ensimmäiset (liike) kontaktit tapahtuvat välikäsien kautta. Yksilön status ja rooli tärkeää. Viestintä on muodollista. Epäsuora viestintä, asioiden sanominen peitellysti hienovaraisten vihjeiden avulla. Kommunikoinnissa pyrkimys harmonian säilyttämiseen ja sopusointuun. Konflikteja on vältettävä.
Yksilölliseen kulttuuriin liittyy usein yksiaikaisuus ja pieni valtaetäisyys.	Yhteisöllisyys on usein yhteydessä moniaikaisuuden ja suuren valtaetäisyyden kanssa.
Alueeseen kuuluvat Länsi- ja Pohjois-Eurooppa, Pohjois-Amerikka ja Australia	Alueeseen kuuluvat Aasia, Afrikka, Etelä- ja Keski-Amerikka sekä Itä- ja Etelä-Eurooppa. Noin 70 % maailman väestöstä.

Taulukko 1: Yksilöllisen ja yhteisöllisen kulttuurin eroavaisuudet (Kanervo & Saarinen 2004).

Latinalainen Amerikka on alue, joka on vaihtelevainen eri kielten ja kulttuurien suhteen, mutta jossa länsimainen kulttuuri ja määräysvalta sekä espanjan tai portugalilainen kieli hallitsevat tulkintoja ja poliittisia käytänteitä. (SciELO 2006.) 2000-luvulla maahanmuuttajista koostuva väestö on kasvanut Chilessä enemmän kuin missään muussa Etelä-Amerikan maassa ja vuonna 2014 heidän osuutensa väestöstä oli 2,7 prosenttia. Toisen vuosituhatosen muuttovirrat ovat tulleet Chileen pääasiassa Haitista, Dominikaanisesta tasavallasta, Argentiinasta ja Perusta. Noin kolme neljäsosaa maahanmuuttajista on kielellisesti, kulttuurisesti ja uskonnollisesti chileläisten kaltaisia. Monesti Chilessä suhtaudutaan vaaleisiin eurooppalaisiin maahanmuuttajiin positiivisesti ja tummaihoisiin latinoihin peläten tai torjuen. (Cortés 2016.)

4.1.1 Monikulttuurisuus sosiaalialan työssä Suomessa

”Monikulttuurisuuden sijasta pitäisi oikeastaan puhua moninaisuudesta, jolloin muutkin ominaisuudet kuin uskonto, kieli tai etnisyys tulisi otettua huomioon.” -Yliopistonlehtori Heini Paavola, Helsingin yliopisto. Tosin sanoen, monikulttuurisuus on hyvin laaja käsite, vaikka yleensä sillä viitataan maahanmuuttajiin ja pakolaisiin. (Permaa 2014.) Turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten määrä on kasvussa Suomessa, mikä liittyy sosiaalialan työhön aina pakolaisten vastaanottamisesta tukemiseen arkipäivässä ja elämässä (Suomen mielenterveysseura 2017). Monikulttuurisuutta tulisi tukea erityisesti maahanmuuttajatyössä, jolloin maahanmuuttajien osallisuus ja kotoutuminen tapahtuisi mahdollisella parhaalla tavalla. Kotoutumisen tarkoituksena on se, että maahanmuuttaja tuntee olevansa yhteiskunnan jäsen uudessa maassa ja omaa siellä tarvittavat tiedot ja taidot. Kotouttamisella sen sijaan tarkoitetaan yksilön hyvinvointia, terveyttä, työllisyyttä ja koulutusta edistäviä viranomaistoimenpiteitä. (Maahanmuuttajien osallisuus ja kotoutuminen 2017.)

Maahanmuuton seurauksena monesti useat elämän osa-alueet muuttuvat, kuten kieli, kulttuuri, yhteiskunnallinen asema, elämäntavat ja sosiaaliset suhteet. Asiakas voi kokea kriisiprosessin, jolloin hän käsittelee olosuhteiden muuttumista. Maahanmuutto voi aiheuttaa stressivaikutuksia ja joissakin tapauksissa traumaperäiseen stressihäiriöön liittyviä oireita, kuten painajaisia ja takaumiin liittyviä mielikuvia tai erilaisia tuntemuksia. Oireina voivat olla myös esimerkiksi jatkuva jännittyneisyys, kiihtymys, levottomuus, kärsimättömyys ja varuillaanolo, sekä ärtyneisyys, vihanpurkaukset, keskittymis- ja tarkkaavaisuusongelmat sekä univaikeudet. Työntekijän on hyvä muistaa kriisitilanteissa kunnioittava ja ystävällinen kohtaaminen, kiireettömyys ja rauhallisuus, sekä kohdatuksi ja kuulluksi tulemisen kokemusten tarjoaminen. Asiakas tarvitsee myös tilaa erilaisten tunteiden purkamiselle ja tukea katseen kääntämiseen tulevaan ja tähän hetkeen. Säännöllinen ruokailu, lepo ja liikunta sekä muut arjen rutiinit ja päivärytmi auttavat asiakasta jaksamaan paremmin. Myös kielen ja kulttuurin oppimisen tukeminen on hyödyksi. (Suomen mielenterveysseura 2017.)

4.1.2 Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa Suomessa

Useasti monikulttuurisuus koetaan varhaiskasvatuksessa rikastuttavana asiana, mutta joissakin päiväkodeissa ollaan toisia edellä monikulttuurisuuden huomioimisessa ja arvostuksessa. Edistyneimpiä paikkoja Suomessa ovat päiväkodit, joissa maahanmuuttajataustaisia lapsia on ja on ollut enemmän kuin valtaväestöä, joissakin paikoissa jopa 70% lapsista on maahanmuuttajataustaisia. Näissä paikoissa ei enää koeta, että monikulttuuriset lapset tuovat työhön ainoastaan rasitetta ja haasteita. (Permaa 2014.) Tutkimusten mukaan kaksikulttuurisuus on koettu rikkautena, jonka ansiosta lapsi oppii muun muassa useamman kielen kerrallaan, arvostamaan ja näkemään useamman kulttuurin tuoman lähtökohdan elämään sekä ymmärtämään paremmin erilaisia ihmisiä. Toki monikulttuurisuus tuo myös omat haasteensa liittyen esimerkiksi kiusaamiseen, sukulaisten kaukaiseen sijaintiin ja kielimuuriin kommunikoidessa sukulaisten kanssa. (Järvenpää 2011.)

Varhaiskasvatuksessa monikulttuurisuuden huomioimisessa tulee kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että yhteisöllisyys on toiminnan perustana ja sekä kotimaan kieli että nykyisen maan kieli tulevat huomioituiksi (Permaa 2014). Tärkeintä monikulttuurisessa varhaiskasvatuksessa on kuitenkin arvostava ja hyväksyvä ilmapiiri, jossa lapsi voi tuntea olonsa turvalliseksi sekä saada arvostuksen ja kiintymyksen kokemuksia. Varhaiskasvatuksessa tuetaan yhteistyössä vanhempien kanssa lapsen oman kulttuuri-identiteetin kehittymistä ja Suomessa suomen kielen opetus on nivottu tiukasti vuorovaikutus- ja sosiaaliin tilanteisiin sekä suunniteltuun arkeen, toiminnallisiin pienryhmiin ja leikkeihin. Siihen liittyvät tietoinen suomen kielen omaksuminen sekä suunnittelu ja järjestäminen kielen vahvistamisessa päivähoiton arjen yhteydessä. (Hyvin kään varhaiskasvatuspalvelut 2015.) Poikkeusolosuhteissakin lapsi tarvitsee tavallista leikkiä ja oman ikäistä seuraa, ja esimerkiksi leikki, pallopelit sekä askartelu voivat sujua hyvin ilman yhteistä kieltäkin. (Miten MLL auttaa pakolaisperheitä 2017.)

4.1.3 Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa Chilessä

Chilen koulutussivustolla Educar Chilessä todetaan, että kulttuurien välisessä opetuksessa kaikki näkemykset ovat yhtä päteviä ja opetusprosessi on reflektointia ja arvioivaa. Chilessä kulttuurien välisessä yhteistyössä edistetään kunnioitusta ja arvostusta monimuotoisuutta kohtaan, jonka tarkoituksena on tarjota yhdenvertaiset mahdollisuudet kaikille. Moninaisuus kuuluu luontoon, on läsnä joka hetkessä elämässä ja rikastuttaa elämää sekä antaa sille tarkoituksen. Moninaisuuden ymmärtäminen myös poistaa vääriä käsityksiä ja vähentää homogeenisyyteen perustuvaa syrjintää. Chilelainen koulutus omaa nykyisin universaalit perustavoitteet, pakollisen vähimmäismäärän perusopetusta ja opetusohjelmat alkuperäiskansojen kielille, joita ovat ehdottaneet opetusministeriö (Ministerio de Educación) ja alkuperäiskansojen kehitysjärjestö (Corporación Nacional de Desarrollo Indígena, CONADI).

4.2 Alkuperäiskansoista

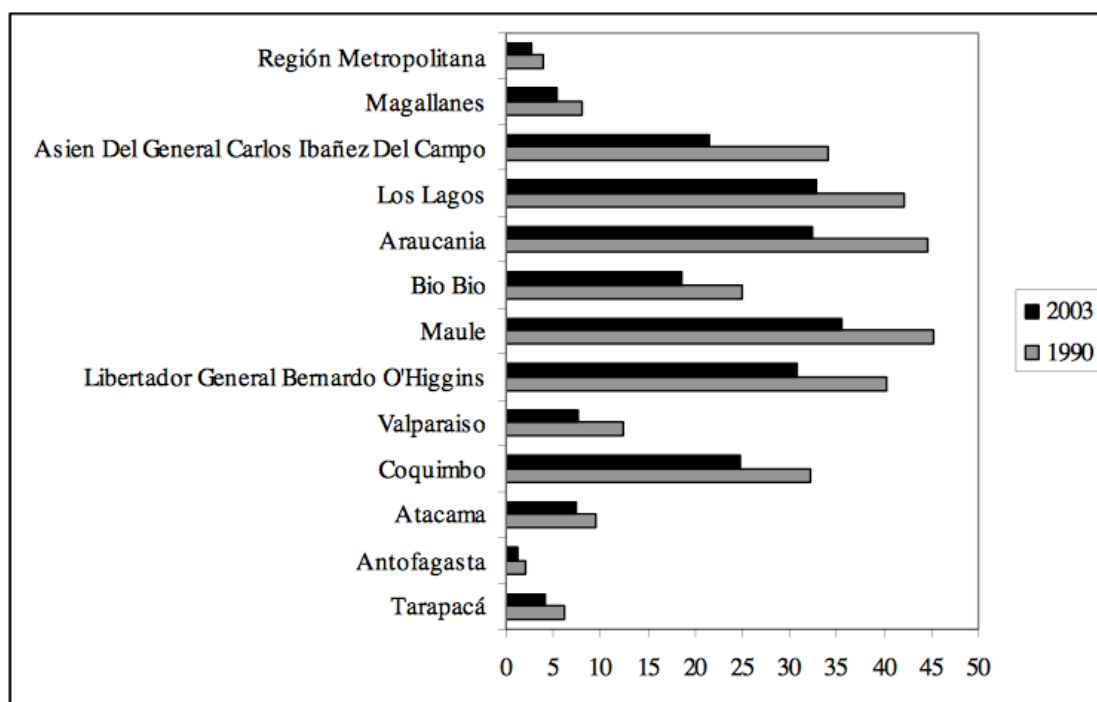
Tässä työssä olen käyttänyt sanaa alkuperäiskansa, sillä esimerkiksi intiaani- tai indigena -sanojen käyttö saatetaan kokea syrjivänä tai loukkaavana alkuperäiskansojen keskuudessa, mitä myös toimintaympäristön johtaja minulle selvitti. Alkuperäiskansa -termin käytöllä haluan näin ollen vähentää mahdollisia väärinkäsityksiä, välttää heidän loukkaamistaan ja toimimalla esimerkkinä opettaa ihmisiä käyttämään oikeaa termiä sekä kunnioittaa paikallisten toivomuksia. (Päiväkoti Adkintun 2017.) Eri alkuperäiskansoihin kuuluu ympäri maailmaa yli 5000 ihmistä ja he puhuvat yli 4000 kieltä. Alkuperäiskansojen oikeuksiin liittyy monenlaisia ongelmia, jotka liittyvät maanomistukseen, oman kulttuurin kieltämiseen, fyysiseen väkivaltaan ja epätasa-arvoiseen kohteluun suhteessa valtaväestöön. Monissa maissa laki on puutteellinen alkuperäiskansojen oikeuksia tarkasteltaessa ja usein työntää heidät marginaaliin sekä kohtaamaan syrjintää yhteiskunnassa. (Amnesty International 2017.)

Alkuperäiskansoilla tarkoitetaan Suomessa saamelaisia ja saamelaiseksi luokitellaan kulttuuri-itsehallintoon perustuvan Saamelaiskäräjälain 1995/974 mukaan 1. Henkilö, joka itse tai ainakin yksi hänen vanhemmistaan tai isovanhemmistaan on oppinut saamen kielen ensimmäisenä kielenä, 2. Henkilö on sellaisen henkilön jälkeläinen, joka on merkitty tunturi-, metsä-, tai kalastajalappalaiseksi maa-, veronkanto- tai henkikirjassa; tai 3. Henkilö, jonka ainakin yksi vanhempi on merkitty tai olisi voitu merkitä äänioikeutetuksi saamelaisvaltuuskunnan tai saamelaiskäräjien vaaleissa. (Finlex 2017.) Saamelaiset ovat ainoa Euroopan Unionin alueella asuva alkuperäiskansaksi tunnustettu kansa ja he asuvat Suomessa, Norjassa, Ruotsissa ja Venäjällä. Saamelaisia on noin 60 000 ja suurin osa heistä asuu Norjassa. Suomessa saamelaisia on noin 10 000. Suomen alueella on kolmea puhuttua saamen kieltä: pohjoissaami, iraninsaami ja koltansaami. Monesti saamelaisia kohtaan on ennakkoluuloja sekä vääränlaisia mielikuvia. Saamelaisen tietosivuilla kuvaillaankin Opetus- ja kulttuuriministeriön OKM:n huomauttaneen suomalaisessa opetusjärjestelmässä olevan suuri aukko, johon tarvittaisiin tietoa saamelaisen historian, elämäntapoihin ja nykytilanteeseen liittyen. (Tietoa Saamelaisista 2017.) Saamelaisperinteiden tukemisen ja elvyttämisen, kuten saamenkielisen koulutuksen, tiedonvälityksen ja saamelaisen hallinnon vahvistumisen on huomattu lisäävän työpaikkoja saamelaisalueelle. (Saamelaiskulttuuri 2017.)

Chilessä alkuperäiskansaksi luokitellaan kansa, joka asui nykyisen Chilen alueella ennen espanjalaisten valloittajien saapumista maahan 1600-luvulla. Osa näistä kansoista on yhä elossa, mutta osa on kuollut sukupuuttoon. (Portal educativo 2017.) Chilen alkuperäiskansoja koskeva laki sisältää esimerkiksi alkuperäiskansojen oikeudet maanomistukseen, itsejärjestelyyn ja määrittelyyn ”kehittyneistä alueista”. Vuoden 2004 aikana Chilen alkuperäiskansat saivat parempaa tunnustusta poliittisissa oikeuksissaan, saaden oikeuden osallistua päätöksentekoon valtiollisissa ja hallituksellisissa instituutioissa kansallisella ja paikallisella tasolla. Valtaosa al-

kuperäiskansoista asuu Chilen maaseuduilla. Alkuperäiskansalaiseksi luokittelu on kuitenkin häilyvää, sillä osa kaupunkilaistuneista alkuperäiskansoista mieltää itsensä alkuperäiskansoihin kuuluvaksi ja toisaalta maaseudulla asuvat, tiukemmin perinteitään noudattavat alkuperäiskansojen jäsenet eivät pidä kaupunkilaisia jäseninään. Näin ollen, voidaan myös katsontakannasta riippuen tulkita, että kaupungeissa asuu eniten alkuperäiskansoihin kuuluvia henkilöitä. Alla oleva kuva (Kuvio 1) esittää prosentuaalista osuutta kunkin alueen maaseutuväestöstä suhteessa kaupungistuneeseen väestöön vuosien 1990-2003 aikana Chilessä. Kaaviosta voidaan havaita, että maaseutuväestön osuus on pienentynyt reilun vuosikymmenen aikana ja että Maulen alueella on eniten maaseutuväestöä. Tästä voidaan päätellä, että myös alkuperäiskansoja on eniten tällä alueella. Lisäksi alkuperäiskansojen köyhyyden vähentämiseen ja koulutuksen tukemiseen voitaisiin tarvita työtä eniten tällä alueella, kuten maailman pankin raportissa todetaan. Köyhyys ja eriarvoisuus suhteessa valtaväestöön ovat Chilessä erityisesti alkuperäiskansojen ongelmia, köyhyys ja alkuperäiskansat korreloivatkin vahvasti toisiinsa. Vaikka koulutustaso on kasvanut sukupolvien myötä Chilessä, urbaanin ja maaseudun koulutuserot ovat tilastojen mukaan selvät. (The World Bank 2017.) Yhä myös useissa otsikoissa nousee esille Chilen valtion epäoikeudenmukaisuus alkuperäiskansoja kohtaan ja alkuperäiskansojen keskustelu heidän vaatimistaan oikeuksista, kuten koulutuksesta ja maa-alojen omistuksesta. (Amnesty International 2017; Pietarinen 2011a; Pietarinen2011b; Pykälä 2011; Los Andes 2016.)

Kuvio 1: Maaseutuväestön osuus kaupungistuneesta väestöstä alueittain Chilessä vuosina 1990 ja 2003 (The World Bank 2017).

Yksi alkuperäiskansoista ovat vuoristoisilla seuduilla asuvat aimarat, joista suurin osa asuu Boliviassa, osa Pohjois-Chilessä ja jotkut myös koillisessa Argentiinassa asti. Aimarojen tyypilliset

elinkeinot ovat maa- ja karjatalous ja he harjoittavat yhä edelleen perinteisiä viljelymenetelmiä esimerkiksi perunan, ohran ja quinoan viljelyssä. Aimarujen lippu Wiphala koostuu seitsemästä väristä. He tekevät tyypillisiä kaislaveneitä ja niitä voi nähdä erityisesti Titicaca -järvellä, käsitöiden perinne onkin kulkeutunut sukupolvilta toisille perheissä vuosikymmenten ajan. Aimarat ovat tehneet myös kaislavenekilpailuita, joissa kilpaillaan valtameren ylityksestä ja parhaimman kaislaveneen tekemisestä. Kaisalavene -perinne on kuitenkin häviämässä, sillä veneet ovat suuritöisiä. (Educar Chile 2012.) Opiskelijavaihtoni aikana, matkallani Boliviassa joulukuussa 2016 tein muutamia havaintoja, kuten sen, että aimarujen kulttuuri poikkeaa hyvin vahvasti suomalaisesta kulttuurista: naiset tekevät miehiä paljon enemmän töitä, monesti kantaa itseä suurempia riuksia sekä kasvattaen laamoja. Lisäksi lapsityövoima on melko yleistä aimaroista koostuvan enemmistön muodostamassa Boliviassa. Aimara -naisen erottaa pukeutumisen perusteella monesti perinteisestä mustasta hatusta ja hameesta. Havaitsin myös, että tyypillisesti aimarat käyttävät värikkäitä tekstiilejä ja toisinaan aimara-naisilla on selässään huivi, johon on kiedottu lapsi kulkemaan heidän mukanaan.

Toinen hyvin tunnettu alkuperäiskansa ovat Chilen Pääsiäissaarella asuvat rapa nuit, jotka tunnetaan erityisesti mystisten Moai -patsaiden ja kaukaisen Pääsiäissaaren ansiosta. Rapa nuiden kieli ja kirjoitustyyli liittyvät vahvasti polynesianlaiseen kulttuuriin ja nimi Rapa Nui tarkoittaa alun perin Pääsiäisaarta heidän omalla kielellään. (Educar Chile 2012.) Vierailullani Pääsiäissaarella lokakuussa 2016 havaitsin, kuinka rapa nuiden tyypillinen pukeutuminen ja kulttuuri herättävät monesti huomiota vaatteiden vähäisyydellä, iloisella tunnelmalla ja tanssilla. Havaitsin myös, että rapa nuit ovat ylpeitä heidän taianomaisesta historiastaan ja vahvoista, maskuliinisista miehistä sekä perinteisestä tanssistaan.

Kolmas, erityisesti Chilessä tunnettu alkuperäiskansa ovat mapuchet, joiden oikeuksista käydään yhä edelleen vahvaa kiistaa (Amnesty International 2017; Pietarinen 2011a; Pietarinen 2011b; Pykälä 2011). Santiagossa 19.7.2016-9.5.2017 noin yhdeksän kuukauden oleskeluni aikana havaitsin useasti tekstejä ja maalauksia, joissa kerrotaan kadonneista mapucheista ja heidän ihmisoikeuksiensa polkemisesta. Vierailin helmikuussa 2017 Etelä-Chilessä sijaitsevalla taruolentojen ja kertomusten täyttämällä Chiloé -saarella ja sen ympäristössä, jotka ovat kokemusteni mukaan hyvin mielenkiintoista ja tyypillistä mapuchejen asuinseutua. Keskustelin mapuchejen oikeuksista ja kulttuuriperinteistä myös paikallisten kanssa. Mapuchet tai "gente de la tierra" eli "maan kansa" olivat niitä, jotka vastustivat eurooppalaisten aluevaltauksia Etelä-Amerikassa. Mapuchejen seremonioissa käytetään heille tyypillisiä soittimia ja heidän kielensä nimi on mapudugún. (Educar Chile 2012.) Mapuchet ovat Etelä-Amerikan kolmanneksi suurin alkuperäiskansa ja heitä elää Chilen lisäksi myös Argentiinassa. Noin miljoona Chilessä asuvaa mapuchea muodostavat yhdessä Chilen suurimman alkuperäiskansaryhmän ja heistä puolet asuu kaupungissa, puolet maalla. (Parasta lapsille ry 2017.)

4.2.1 Alkuperäiskansat varhaiskasvatuksessa Suomessa

Perustan tietoni Suomen varhaiskasvatuksessa alkuperäiskansojen saamelaisen varhaiskasvatussuunnitelman arvoihin ja tavoitteisiin, jotta saisin laajemman käsityksen alkuperäiskansojen huomioimisesta varhaiskasvatuksessa ja vertailupohjaa chileläiseen näkemykseen. Suunnitelman tavoitteena on lapsen edun ja oikeuksien turvaaminen, sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Sen merkittävin rooli on kuitenkin saamen kielen ja saamelaisen identiteetin vahvistaminen, sekä saamelaisten säilyttäminen omana kansanryhmänään ja saada lapset esimerkiksi omaksumaan perinteisiä tietoja, taitoja, arvoja ja tapoja. Saamelainen varhaiskasvatussuunnitelma pohjautuu myös kansainvälisiin varhaiskasvatussuunnitelmiin, kuten Alueellisia kieliä ja vähemmistöjen suojelua koskeva puiteyleissopimus (SopS 2/1998), KP-sopimus (SopS 7/1976) ja Lapsen oikeuksien sopimus (SopS60/1991). Vuonna 2007 hyväksyttiin YK:n alkuperäiskansoja koskeva julistus, joka näyttää suuntaa myös alkuperäiskansojen kehittymiselle tulevaisuudessa. (Saamelainen varhaiskasvatussuunnitelma 2009.) Opetussuunnitelmissa olisi kuitenkin kehitettävää, sillä useasti saamelainen lapsi joutuu kouluun tai varhaiskasvatusympäristöön, jossa hänelle opetettava kieli ja kulttuuri ovat täysin vieraita, mikä aiheuttaa monesti häpeää ja hämmennystä lapselle (Tietoa Saamelaisista 2017).

4.2.2 Alkuperäiskansat varhaiskasvatuksessa Chilessä

Latinalaisessa Amerikassa alkuperäiskansoihin painotettu opetus on jaoteltu neljään osa-alueeseen ja niiden kehittämiseen, eli sosio-kulttuuriseen moninaisuuteen, kehittymättömyyteen, siirtolaisuuteen ja kulttuurien konflikteihin. (SciELO 2006.) Vuodesta 2009 lähtien Chilessä on kehitetty opetusohjelmat aimaran, quechuan, mapudugúnin ja rapa nuin kielillä, joita kehittämässä ovat olleet näitä kieliä puhuvat asiantuntijat. Suosituksina kulttuurisen monimuotoisuuden edistämisen kunnioittamisessa ovat seuraavat elementit: kannustetaan kunnioittamiseen ja myönteiseen monimuotoisuuden arvostukseen, ihmisiä ei pidä luokitella kulttuuritaustan mukaan tai rohkaista luokittelua, arvostaa alkuperäiskansojen kulttuuria ja niiden vaikutusta yhteiskuntaan tulee arvostaa, sekä kaikenlaista syrjintää tulee välttää. (Educar Chile 2011.)

Lapsille erilaisia tapahtumia ja kehitysohjelmia tarjoavat, julkisissa ja yksityisissä organisaatioissa työskentelevät henkilöt kohtaavat Chilen alkuperäiskansoihin liittyvän kulttuurisen monimuotoisuuden. Tavoitteena organisaatioissa ei ole ainoastaan vahvistaa lapsen identiteettiä ja itsetuntoa, vaan myös kouluttaa tietämykseen ja alkuperäiskansojen kunnioittamiseen. Tähän mennessä yli sata lasta kasvaa vastaavissa kehitysohjelmissa. Tällaisia ohjelmia pyritään toteuttamaan kulttuurien välistä yhteistyötä lisäävissä päiväkodeissa, joita kehittävät päiväkotien kansallinen hallintojärjestö JUNJI ja päiväkotiverkosto Fundación Integra. Lapset välittävät kulttuurien elementtejä alkuperäiskansojen etnisten ryhmien maista, kuten esi-isiensä kieliä, riittejä, myyttejä, ruokia, musiikkia ja maailmankuvaa. Lapset oppivat ohjelmien kautta sanoja

ja lauseita esimerkiksi mapunduguniksi, aimaraksi ja rapa nuiksi, sekä muiksi kotimaisiksi kieliksi. Joissakin organisaatioissa lapsia opetetaan viljelemään yrttejä ja tutustutaan niiden lääketieteelliseen käyttöön, sekä toteutetaan ympäristöystävällisiä tekoja kuten kierrätystä. Lapsilla on myös mahdollisuus tutustua perinteisiin alkuperäiskansojen elintarvikkeisiin, kuten aimarojen käyttämään quinoaan ja mapucheilta lähtöisin oleviin sopaipilla -piirakoihin. Monet päiväkodit ovat myös arkkitehtuuriselta tyyliltään alkuperäiskansojen maailmankatsomuksen inspiroimia. (This is Chile 2009.) Vaikka chileläisiä kehitysohjelmia on olemassa alkuperäiskansojen kulttuurin turvaamiseksi lasten elämässä, monesti alkuperäiskansojen lapset kohtaavat syrjintää ja hämmennystä aloittaessaan itselleen täysin vieraskielisen ja -kulttuurisen, valtaväestölle suunnatun koulutusohjelman (Los Andes 2016).

5 Merkittävät tekijät lapsen ohjauksessa

Tämä luku käsittelee lapsen ohjauksessa ja toteuttamani toiminnan kannalta merkittäviä tekijöitä: lapsilähtöistä ohjausotetta, sosiokulttuurista innostamista, lasten kohtaamista, sekä leikin ja suuryhmän merkitystä. Johanna Vainio kuvaa lapsilähtöisyyttä hyvin monipuolisesti pro gradu - tutkielmassaan Kuusi ikkunaa lapsilähtöisyyteen. Lapsilähtöisyydessä lapsi ja lapsuus asetetaan tarkastelun sekä toiminnan lähtökohdaksi, ei aikuinen. Lapsi käsitetään aktiivisena olentona, jonka oppimista määrittävät yksilöllisyys ja omaehtoisuus, ja näin ollen oppimisen suunnittelu tulee tehdä yksilöidysti. Aikuisen rooli lapsilähtöisyydessä on tarjota tähän yksilöllisyyteen keinot, mahdollisuudet ja virikkeet ympäristössä. Esimerkkeinä Vainio kuvaa tilannetta, jossa hän teki lasten kanssa heidän kertomansa tarinan pohjalta esitelmän ja esitti yhdessä heidän kanssaan muulle päiväkodille. Päiväkodin kokouksessa kuitenkin ihmeteltiin Vainion työtä ja vähäteltiin sitä kysymällä ”Milloin tilataan sirkus paikalle?”. Lisäksi Johanna Vainio antoi ruoanjakeluvastuuta lapsille ruokailujen yhteydessä tarjotakseen heille mahdollisuuden opetella muun muassa vuorovaikutustaitoja, mutta päiväkodin johdon ja hygieniamääräysten takia Vainio joutui lopettamaan ruoanjakeluvastuut. (Vainio 2014.)

Yllä mainitut Vainion esimerkit kuvaavat hyvin sitä, miten aikuislähtöinen ja lapsilähtöinen maailma voivat asettua vahvastikin toisiaan vastaan ja asettaa työntekijän ristiriitaiseen asemaan. Työntekijänä meidän on hyvä tunnistaa kyseisten esimerkkien avulla, minkälainen toiminta on tarpeen lasten näkökulmaa ajatellen. Lapsikeskeinen ajattelu onkin saanut kasvattajien keskuudessa monenlaisia mielipiteitä aikaan. Tärkeintä olisi kuitenkin välttää lasta sijoittamasta mihinkään ennalta määrättyyn muottiin ja kunnioittaa yksilöitä tasa-arvoisesti, sekä hyväksyä lapsi sellaisena kuin hän on. Lapsilähtöisyydessä kiteytyvät siis lapsen yksilöllisyyden kunnioitus, kasvattajan suunnittelemat kasvatuskäytännöt lasten yksilöllisten tarpeiden mukaisesti, kasvattajan usko lapsen omaehtoiseen oppimisprosessiin; tavoitteiden, sisältöjen ja menetelmien lähtö kasvatusprosessissa lapsesta itsestään; sekä leikin merkitys lapsen luontaisempana ilmenemismuotona omaehtoisessa oppimisessa. (Karppinen, Puurula, & Ruokonen 2001, 21-22.)

Sosiokulttuurinen innostaminen kasvatuksellisena toimintamuotona kuuluu vahvasti yhteen lapsilähtöisen kasvatuksen ja yhteiskunnan parantamisen kanssa (Kurki 2000). Sosiaalipedagogisesta teoriasta kumpuava sosiokulttuurinen innostaminen on metodologia, joka koskettaa monialaista kasvatusta ja kansalaistoimintaa ihmisen arkisissa ympäristöissä ja työyhteisöissä. Kyseisessä metodologiassa on kolme ulottuvuutta: sosiaalinen, kasvatuksellinen ja kulttuurinen. (Salovaara 2014.) Sosiokulttuurisella innostamisella pyritään kulttuuriseen tasa-arvoisuuteen, sekä asenteelliseen ammatilliseen kutsuumukseen ja sitoutumiseen. Tavoitteena sosiokulttuurisessa innostamisessa on luoda ihmisen oman osallistumisen avulla kasvattava yhteiskunta, jossa tiedostetaan solidaarisuuden arvot ja sen tärkeimpiä käsitteitä ovat yhteisöllisyys, osallistuminen, herkistyminen, dialogi, luovuus ja toimintaan sitoutuminen. (Kurki 2000.) Sosiokulttuurisen innostamisen välineinä voivat toimia taiteelliset keinot, jotka auttavat ympäröivän maailman tutkimiseen ja innostamiseen yhdessä tapahtuvaan toimintaan. Yhteisötaide onkin vahvasti kytköksissä sosiokulttuuriseen innostamiseen, jota esimerkiksi asuinalueella asukkaiden kanssa yhdessä toteutettu taideprojekti kuvastaa. Tärkeää taidekasvatuksessa on lähtökohdan löytäminen sille sosiokulttuurisesta ympäristöstä, vuorovaikutuksesta ja kohtaamisesta. (Salovaara 2014.) Innostavalle ohjaajalle tärkeää on omata hyvä itsetuntemus ja sitä kohti kehittyminen, sekä psyykkisen tasapainon ja kypsyyden löytäminen. Riittävä persoonallisuus, omistautumiskyky, suurien ihmis- ja asiämäärien organisointikyky, sekä kyky ryhmän yllyttämiseen, ilman määrääilyä ovat myös merkittäviä tekijöitä ohjaajassa. (Kurki 2000.)

Tärkeintä ohjauksessa on lapsen arvostava kohtaaminen, joka onnistuessaan tuo luottamusta sekä yhteyden aikuisen ja lapsen välille. Kohtaamisen epäonnistuessa syntyy kuitenkin etäisyyttä ja epäluottamusta. Kohtaamisella voidaankin joko vahvistaa tai haavoittaa lasta, ja sen onnistuminen on koko toiminnan onnistumisen perustana. Onnistunut kohtaaminen on monikerroksista ja syntyy arvostavasta asenteesta, kauniista katseesta sekä ystävällisyydestä, jossa toiselle ihmiselle annetaan aikaa, häntä nähdään ja kuullaan sekä annetaan nähdäksi tulemisen mahdollisuus. Kohtaamisessa nousevat esille myös esimerkiksi elämän ja ihmisyyden arvokkuus, avoimuus, totuudellisuus sekä nöyryys elämää kohtaan. Onnistunut kohtaaminen ei ole mitattavissa suorittamisella, vaan se vaatii ihmisyyttä, myötätuntoisuutta, myötäelämistä, sydämellä näkemisen taitoa ja viisautta. Hyvää kohtaamista voi oppia pohtimisen ja syvän ymmärryksen, nöyryyden ja rohkeuden kautta. Erityisesti sen ymmärtäminen, että jokainen ihminen on ainutkertainen ja arvokas, sekä tasa-arvoinen suhteessa itseän, on tärkeää. (Mattila 2011, 15-17.)

Lapsen kohtaamisessa tulee huomioida, että lapsen kohdistuu aikuisilta monia odotuksia. Lapsiin liitetään monesti viattomuus, iloisuus, kasvu, valoisa tulevaisuus, innovaatio, luovuus, spontaanisuus, hyvyys ja sopeutumiskyky. Lapsi-sanana ei ole edes lasten itsensä mielestä hyvä ja siihen liitetäänkin myös negatiivisia käsitteitä sekä keskeneräisyyteen ja valta-asetelmiin

liittyviä viitteitä. (Vehkalahti 2006, 17-19.) Lapsen onnistuneessa kohtaamisessa korostuvat kunnioitus, arvostus, luotettavuus ja huolenpito. Lapsen kohtaamisessa aikuinen ja lapsi ovat kuitenkin erilaisissa rooleissa, jossa aikuisen vastuu kohtaamisen onnistumisesta on suurempi. Tähän vaikuttavat aikuisen elämäkokemus, ymmärrys sekä roolivastuu, jolloin aikuiselta odotetaan huolehtivaista, lempeää, tarkkanäköistä ja joustavaa kohtaamisotetta. Aikuisen tehtävänä on huolehtia siitä, että lapsi tulee kohdatuksi kauniilla tavalla, eikä tule loukatuksi. Omanarvontunto ja sosiaaliset kyvyt rakentavat lapsen persoonaa, jolloin elämänuskolle, elämänrohkeudelle ja elinvoimalle luodaan perustaa. Merkittäviä ovat jokaiset onnistuneet kohtaamiset. Erityisen tärkeää omanarvontunnon ja itsetunnon vahvistumisessa lapselle on, että hänellä on edes yksi aikuinen, jonka läsnä lapsi voi kokea olevansa turvassa, johon lapsi voi luottaa ja joka luo uskoa sekä lapseen että tulevaisuuteen. Vaikka toivottavaa olisi, että tämä aikuinen olisi lapsen oma vanhempi tai huoltaja, mutta joissakin tilanteissa näin ei ole ja tällöin esimerkiksi päivähoitossa voidaan vahvistaa lapsen kehitystä arvostavalla kohtaamisella. Aikuisen tehtävänä on lisäksi auttaa oppimaan, opastaa ja ohjata lasta. Ammatillinen itseluottamus omaan työhönsä lasten parissa toimiville on erityisen tärkeää, jossa tiedostetaan tekemisen tarkoitus. Ammatillisessa itseluottamuksessa korostuu osaaminen, mutta myös oman rajallisuuden hyväksyminen ja virheistä kehittyminen. (Mattila 2011, 18-20.)

Hyödynsin toiminnassani lasten leikillisyyttä, heidän omia ratkaisuja sekä omaa leikillisyyttäni ja heittäytymiskykyä. Leikki ja heittäytyminen mahdollistivat omalta osaltaan onnistumisen kokemukset ja hauskanpidon toiminnassa. Tästä syystä oli tärkeää tarkastella leikin merkitystä lapsen elämässä. Leikki ja muu lapselle ominainen toiminta ovat kasvun ja oppimisen tilanteilta, jotka ovat avainasemassa lapsen elämässä (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes 2005, 16). Kokemukset ja niistä kommunikointi muille, sekä menneisyyden ja nykyisyyden kietoutuminen yhteen, monenlaisten tunnetilojen käsittelyn mahdollisuus, mielihyvä ja vakava keskittyneisyys mahdollistuvat leikin avulla (Karppinen, Puurula, & Ruokonen 2001, 19). Suuret, lapsen omat ratkaisut lapsen elämässä tapahtuvat yleensä ainoastaan leikin kautta. Perinteinen leikkitutkimus on kertonut, että leikin avulla lapsi opettelee aikuisuutta varten. Nykyisin leikkitutkimuksissa keskitytään kuitenkin siihen, miten lapsen sosiaaliset taidot, mielikuvitus, itsetuntemus ja ongelmanratkaisukyky kehittyvät leikissä. Aivotutkija Matti Bergströmin mukaan vapaa leikki on välttämätöntä lasten aivojen kehitykselle ja aikuistenkin tulisi hyödyntää leikkiä sekä kaaosta luovan ajattelun mahdollistajana. Leikki esimerkiksi kaaon hajottamista kehittäen ympäristöä, mikä on tärkeää uusille keksinnöille, oivalluksille ja rakentamiselle. Yksi oikea ratkaisu tai vastaus eivät ole olennaisessa osassa leikissä, vaan siinä korostuvat tutkimus ja kokeilu. (Vehkalahti 2006, 17-20.) Leikki siis kehittää hieno- ja karkeamotoriikkaa, kognitiivisia taitoja, vuorovaikutusta, tunteiden kokemista, ristiriitojen ratkaisua ja itsetunnon vahvistumista (Storvik-Sydänmaa, Talvensaari, Kaisvuori & Uotila 2013, 76). Leikin merkitys korostuu myös mapuchelasten kulttuurin kehittämisessä, sillä perinteisesti lapset tekevät koulun ja läksyjen jälkeen kotona töitä, jolloin leikkiin ei jää aikaa.

Tämä kävi ilmi suomalaisen Parasta lapsille ry:n ja chileläisen PIDEE -säätiön tekemässä yhteistyöprojektissa Tirúan kunnan kanssa, jossa kartoitettiin lasten tilannetta alueella. Projekti järjesti lauantaiyöpajoja alueen lapsille, joissa tehtiin ohjaustuokioita ja tarjottiin ilmainen välipala. Myös lapsen oikeus leikkiin nousi esille tärkeänä teemana projektin kartoituksessa. (Projekti 2014-2015.) Luvussa 3.1 Varhaiskasvatus Suomessa kuvailen tarkemmin lapsen oikeuksia suomalaisesta näkökulmasta käsin.

Jotta tämän työn toiminnassa tapahtunutta ohjausta voitaisiin tarkastella paremmin, koin tärkeäksi myös perehtyä kohderyhmänäni olleeseen suuryhmään ja sen ilmiöihin. Suuryhmällä tarkoitetaan noin 25-50, tai yli 50 henkilön ryhmää (Vanhanen-Nuutinen 2014). Ryhmäni koostui noin 18-26 lapsesta. Suuryhmän vahvuuksina ovat mahdollisuus solmia sosiaalisia suhteita enemmän ja valinnanvara kavereissa, jolloin kaveri saattaa löytyä ryhmästä helpommin. Tällöin isommat ryhmäleikit ja joukkuepelit onnistuvat yleensä helpommin. Suuryhmä myös haastaa sosiaaliseen käytökseen, kuten toisten huomioimiseen, oman vuoron odottamiseen, pettymysten sietoon ja erilaisuuden hyväksymiseen, mutta toisaalta tarjoaa mahdollisuuden jättäytyä sivuun, monipuolisuuteen, omatoimisuuteen sekä useita mahdollisuuksia ja ideoita. Erilaisten ihmisten, kuten eri ikäisten lasten vahvuuksien ilmeneminen mahdollistuvat suuryhmässä. Suuryhmä mahdollistaa siihen, että samalla kertaa voidaan ryhmäyttää koko ryhmä. Vuorovaikutussuhteiden määrä on valtava suuryhmässä, mikä saattaa aiheuttaa aremmalle lapselle syrjään ja huomiotta jäämisen, jolloin myös enemmistön tai kovaäänisimpien mielipiteet ja ideat pääsevät parhaiten esille. Tämä voi helposti tapahtua varsinkin silloin, jos suuryhmässä on paljon rohkeita ja äänekkäitä osallisia. Suuryhmän lapsilta saatujen ideoiden rajaaminen voi olla hankalaa silloin, kun niitä aletaan toteuttaa. Suuryhmä tuottaa haasteita myös yksilöiden huomioimiseen, kuten tuen tarpeessa olevien lasten huomiointiin ja yksilöllisen ohjauksen saamiseen. Suuryhmässä ryhmäytyminen on hitaampaa ja havainnointi haastavaa, jolloin ongelmatilanteet voivat korostua. Myös levottomuus, häiriötekijät, melu ja tilanpuute voivat olla yleisiä. Olisikin tärkeää tarjota riittävät suuret tilat suuryhmälle. Ohjaajan roolissa suuryhmän kohdalla on tärkeää tarjota suunnitelmallista toimintaa, jossa korostuvat hyvät ryhmänhallintataidot, selkeä kokonaisnäkemys, innostavuus, organisointikyvyt, kurinpidolliset kyvyt ja oman ohjausroolin selkeys. (Suuryhmä 2016.)

6 Ihmisen kehitysteoriat, sekä lapsen kasvu ja kehitys

Tämä luku avaa ihmisen kasvun teorioita lyhyesti, sekä toiminnassa kohderymänä olleiden 3-4-vuotiaiden lasten kasvun ja kehityksen vaiheita. Ihmisen kehitysteorioita on monia erilaisia, kuten esimerkiksi sosiaalis-kognitiivinen teoria, käyttäytymisanalyysi, Piaget'n teoria, informaationprosessointiteoriat, ekologisten järjestelmien teoria, sekä etologinen teoria ja suhde-teoria. Sosiaalis-kognitiivisella teorilla tarkoitetaan käsitystä, jossa ihmisen kehitykseen vaikuttavat keskinäisessä vuorovaikutuksessa käyttäytyminen; kognitiiviset, biologiset ja muut sisäiset tapahtumat, jotka voivat vaikuttaa toimintoihin ja havaintoihin; sekä ulkoinen ympäristö.

Käyttäytymisanalyysi tutkii sosiaalisen sekä muun ympäristön tapahtumia ja auttaa ymmärtämään ihmisen toimintaa. Käyttäytymisanalyysi perustuu ärsykkeisiin, jotka vaikuttavat ihmisen käyttäytymiseen, kuten ympäristöstä saatavat ärsykkeet: esimerkiksi lapsen reaktio mieluisen joululahjaan. Piaget'n teoria nojaa biologiaan: perinnöllisiin ja synnynnäisesti määräytyviin refleksi- ja vaistotoimintoihin; ihmislajin luoman tietämyksen luonteeseen, kuten kokemuksesta johdettuun tietoon ja loogis-matemaattiseen tietoon; sekä näistä tiedoista todellisuuden jäljentäminen jo olemassa olevan tiedon ja uuden tiedon sulattamisprosessin yhdistämisen avulla. Informaationprosessointiteoriat ovat vahvasti vaikuttaneet kognitiiviseen tutkimukseen, kuvastavat vaikkapa lapsen kielen kehitystä ja voidaan jaotella sekä pehmeisiin, esimerkiksi lapsen psyykkisen toiminnan kuvaaminen prosesseina; ja koviin, esimerkiksi tietokonesimulaation käyttö, informaationprosessointiteorioihin. Ekologisten järjestelmien teoria tutkii ihmisen kehitystä tieteellisesti koko ihmisen elinajan, keskittyen ihmisen ja tämän välittömien elinympäristöjen keskinäiseen sopeutumiseen. Ekologinen näkemys käsittää, että ihminen on aktiivinen ja jatkuvasti kasvavan olento sekä, että elinympäristöt ovat muuttuvia ominaisuuksiltaan, liittyvät toisiinsa erilaisissa suhteissa sekä laajemmissa yhteyksissä. Etologia alkoi eläinten käyttäytymisen havainnoinnilla, mutta perustuu nykyisin vahvaan köytöksen kuvaamiseen, sekä tämän jälkeiseen analyysiin ja tutkittavien yksiköiden luonteeseen. Etologinen teoria voi tutkia esimerkiksi lapsen aggression eri alaryhmiä. Suhdeteoria liittyy niin lasten sosiaaliseen käyttäytymiseen, yksittäisiin ihmissuhteisiin kuin pidempikestoisiin ihmissuhteisiin ja niiden muodostamiin suhdeverkostoihinkin, sekä niissä tapahtuvaan vuorovaikutukseen. (Vasta 2002, 5-292.)

Kehitykseltään jokainen lapsi on yksilöllinen, mutta kehitysteorioiden ja -vaiheen ymmärtäminen auttaa niin vanhempaa kuin lapsen kanssa toimivaa työntekijää jaksamaan paremmin. Alle kouluikäinen lapsi muuttuu ja kehittyy lyhyessä ajassa, eikä missään muussa ihmisen ikäjaksossa omaksuta ja opita yhtä paljon tietoja ja uusia asioita. (Jarasto & Sinervo 1997, 17-18.) Monet psyykkisen kehityksen haasteet tulevat lapsen eteen siirryttäessä vauvasta leikki-ikäiseksi ja niiden ratkaisulla voi olla kauaskantoisia seurauksia lapsen tulevaisuuden kannalta. Lapsi käy suurta kamppailua riippuvuuden ja itsenäisyyden välillä. (Karppinen, Puurula, & Ruokonen 2001, 17) Kehitystä tapahtuu esimerkiksi motorikassa, tunne-elämässä, havaintokyvyssä, ajattelussa, sosiaalisissa taidoissa ja kielessä. Niin kysely, tutkimus ja kokeilu kuin onnistumiset ja epäonnistumiset ovat osa kasvua. (Jarasto & Sinervo 1997, 17-18.) 2-3-vuotiaana lapselle kehittyy oma tahto uhmaiän myötä. Vanhempien tehtävänä on kannustaa lasta oppimaan uusia asioita, sekä tukea pettymysten ja epäonnistumisten tapahtuessa. Kaksi- ja kolmivuotias on kyselyiässä ja vanhemmilla tulisi olla kärsivällisyyttä vastata lapsen kysymyksiin. Lapsi myös alkaa ymmärtää tyttöjen ja poikien eroavaisuuksia, sekä muistaa kuukausien takaisia tapahtumia ja luokitella esimerkiksi erilaisia esineitä. (2-3-vuotias 2017.) 3-4-vuotias sen sijaan on nuorempia ikätovereitaan useasti vilkkaampi ja toisinaan leikit voivat olla rajujakin, jolloin vanhemman tehtävänä on rauhoittaa leikkejä ja asettaa lapselle rajoja. Toisaalta alle kolmi-vuotiaasta siirryttäessä 3-4-vuotiaaseen lapseen, uhmaikä alkaa vähitellen laantua ja lapsi voi

olla hyvinkin herkkä. (3-4-vuotias 2017.) Päätäväinen ja uhmakas itsenäistyminen vähenevät ja lapsi on ottanut kasvussaan pitkän askeleen. Niin yhteistyökyky kuin ymmärryksenkin sekä aikuisen arvostus ja ihailu ovat suurta, vaikka yhteentörmäyksiltä ei voida aina välttyä. (Jarasto & Sinervo 2000, 46.) Puhe alkaa olla 3-vuotiaalla selkeää ja erityisesti lorut, riimit ja satujen kuuntelu ovat sopivia leikkejä (3-4-vuotias 2017). Kolmivuotiaan karkeamotoriikkaa kuvastavat esimerkiksi ne, että lapsi osaa jo hyppiä tasajalkaa ja seisoa jonkin aikaa yhdellä jalalla, sekä juosta hyvin ja kulkea lähes vaivatta portaissa. Sen sijaan hienomotorisia taitoja, jotka kolmivuotias hallitsee, ovat helmen pujottamisen lankaan, kehittynyt kynänkäyttö, ympyrän ja viivan piirto sekä vaatteiden pukeminen ja riisuminen. Neljävuotias on oppinut yleensä karkeamotorisista taidoista esimerkiksi yhdellä jalalla hyppäämisen ja vuoroaskelin kävelyn portaita alas. Kengännauhan pujottaminen kenkään, napin kiinnilaitto ja mallista piirrettävän neliön osaaminen kuuluvat esimerkkeinä nelivuotiaan hienomotoriikkaan. (Storvik-Sydänmaa, Talvensaari, Kaisvuo & Uotila 2013, 49.)

7 Taidelähtöiset ja luovat menetelmät

Tässä luvussa kuvailen luovuutta, sekä taidelähtöisten menetelmien käsitettä aluksi yleisesti ja tarkastelen menetelmien vaikutuksia sosiaalialan asiakastyössä. Tämän jälkeen paneudun niiden käyttöön varhaiskasvatuksessa. Vaikka taidelähtöisiä ja luovia menetelmiä on hyvin erilaisia, esittelen tarkemmin valitsemani kuvan, musiikin, tanssin ja draaman keinoja yleisestä- ja terapeuttisesta näkökulmasta, sillä nämä näkökulmat olivat oleellisimpia työni kannalta. Luovuus asuu jokaisessa ihmisessä ja jokainen hyödyntää sitä eri tavoin, esimerkiksi annetussa tehtävässä luovat ratkaisumahdollisuudet saattavat tuntua vapauttavilta tai ahdistavilta. Ohjaajan tuleekin pohtia, millä tavoin rajoittaa antamansa tehtävän myötä luovuutta, sillä oppimisen kannalta luovuuteen liittyy aina myös rajoittaminen. (Norrea 2016, 14.) Taidelähtöisillä menetelmillä tarkoitetaan osallistujan itse luomaa tuotosta esimerkiksi maalaamisen, musisoinnin, liikunnan, tanssin, näyttelemisen tai kirjoittamisen keinoin. Ryhmässä voidaan hyödyntää myös vastaavia valmiina olevia tuotoksia harjoituksissa. Menetelmien avulla voidaan vahvistaa niin yksilön kuin yhteisönkin voimavaroja, mutta myös käsitellä ajankohtaisia ja rankkojakin aiheita. (Heiskanen & Hiisijärvi 2017.) Sosiaalipedagogiikka taidelähtöisten menetelmien avulla mahdollistaa keinoja, joihin ainoastaan tiedollisilla menetelmillä olisi mahdotonta päästä (Ranne, Sankari, Rouhiainen-Valo & Ruusunen 2005, 54-81).

Erilaiset hankkeet ja projektit ovat tukeneet omalta osaltaan taiteen ja kulttuurin tuomista suomalaisten sosiaali- ja terveydenhuollon toimintojen osaksi. Vaikka aina erilaisuuden vastustus, epävarmuus ja pelko liittyvät monesti uusiin asioihin, silti eri toimijoissa on herännytinnostusta ja kiinnostusta eri toimintasektoreita yhdistävään, uudenlaiseen yhdessä tekemiseen. Hyvinvointialalla sekä työntekijät että asiakkaat voivat saada rohkeuden yhdistellä niin henkilökohtaisia, ammatillisia kuin sosiaalisiakin kehitystehtäviä. Työskentelystä tärkeintä olisi saada irti juuri se, mikä on kullekin ryhmälle tai yksilölle merkityksellisintä, eniten itsetuntoa

vahvistavaa ja voimaannuttavaa. Parhaimmillaan taidelähtöisistä menetelmistä saadaan siis yhteisiä kokemuksia ja elämyksiä, jotka helpottavat monipuolisesti todellisuuden jäsentämisessä sekä ovat vastavuoroisia oppimisen lähteitä. Niiden avulla voidaan rikastuttaa jo olemassa olevia asioita ihmisen elämässä, jotka tarvitsevat vain kosketusta ja käsittelyä. Näitä asioita ovat esimerkiksi arkinen kanssakäyminen, aistien ja mielen liike sekä kokemusten ja tunteiden esille tuominen. (Taidelähtöiset menetelmät 2017.)

7.1 Taidelähtöiset ja luovat menetelmät varhaiskasvatuksessa

Lapsen kehitys liittyy vahvasti luovien menetelmien hyödyntämismahdollisuuksiin ja viime aikoina on julkaistu paljon tutkimuksia sen puolesta, että taiteella on runsaasti lasten ja nuorten kehitystä tukevia vaikutuksia. Taide esimerkiksi tukee vahvasti lapsen ja aikuisen välistä vuorovaikutusta, sekä toimii merkittävässä roolissa kommunikaatiossa, ilmaisussa ja erilaisten asioiden jäsentämisessä. Taiteen avulla voidaan saada lapsessa esille erilaisia piilossa olleita aistimuksia, tunteita, kokemuksia ja tätä kautta tunteiden vahvistamisen kyky on lasta suojaava tekijä. Asiat, joille ei ole aikaisemmin löytynyt sanoja tai muotoja, voivat tulla esille taiteen kautta. Sosiaalinen kasvu, oppiminen sekä omien vahvuuksien tunnistaminen ovat myös teemoja, joita taide mahdollistaa ihmisen kehityksessä. (Taidelähtöiset menetelmät 2017.)

Kuvataidekasvatus kasvattaa lasta taiteeseen kuvataiteen avulla keskittyen esteettiseen hahmottamiseen ja luovuuden kehittämiseen, mutta myös lapsen kokonaisvaltaiseen kasvuun. Kuvataiteessa välitön aistiminen on läsnä ja se mahdollistaa lapsen aisti- ja havainnoimistoimintojen virittämiseen. Kuvataiteessa lapsen kanssa voidaan opetella jatkuvaa läsnäoloa, esimerkiksi etsien eroavaisuuksia, ja auttaa lasta tarkentamaan havainnointikykyä. Konkreettiset materiaalit sekä niiden käytön kokeilu auttavat lasta ilmaisemaan ajatuksiaan ja kokemuksiaan. Lapsen omantakeiset toimintatavat ja luovat ratkaisut ovat tärkeitä, varsinaisen tuloksen sijaan ja lapsi tarvitseekin aikaa sekä tukea niiden tarkasteluun. (Ruokonen, Rusanen & Välimäki 2009.) Kuvataideterapiassa asiakkaan ja työntekijän välisen kontaktin ja työskentelyn perusta lähtee kuvasta ja sen tunnepohjaisen sisällön vastaanottamisesta. Musiikkiterapian tavoin kuvataideterapia on hyvin moniulotteinen terapiamuoto, joka antaa mahdollisuuden työstää erityisesti psyykkisiä vaikeuksia symbolisessa muodossa. Kuvataideterapia yhdistää siltamaisesti sekä ulkoisen ja sisäisen että tietoisien ja tiedostamattoman todellisuuden. Vaikka kuvataideterapia toimiikin asiakkaan ilmaisu- ja kommunikaatiovälineenä, sillä on lisäksi asiakkaan sisäistä maailmaa jäsentävä ja koostava, itsenäinen tehtävä. Terapiatuokioiden kuvallisen toteutuksen jälkeen yleensä asiakas ja työntekijä tutustuvat tuokion aikana syntyneisiin tuotoksiin ja keskustelevat niistä yhdessä. Näiden keskustelujen avulla asiakkaan elämästä voidaan tunnistaa ja ymmärtää sekä vaikeuksia että löytää psyykkisiä vahvuuksia. Jotta säännöllisyys ja jatkuvuus terapiassa mahdollistuisi, on asiakassuhteen kestävä kuitenkin, tavoitteista riippuen, pidemmän aikaa, jopa vuosia. (Kuvataidepsykoterapia 2017.) Työskentelyni lasten kanssa

keskittyi hauskanpitoon, onnistumisen kokemuksiin ja erilaisten asioiden oppimiseen, eikä kuitenkaan terapiaan.

Musiikki ja tanssi ovat ilmentymiä, jotka johtuvat ihmisen tarpeesta ilmaista itseään liikkumalla, sekä tarpeesta saada henkisiä ja rituaalisia kokemuksia (Arte Mapuche 2017). Tanssissa lasten kanssa kielellisillä viesteillä on suuri merkitys ja ohjeita annetaan usein sanallisesti. Lapsi myös jäsentelee sisäisiä tuntemuksiaan kielen avulla. Lapsen sanavaraston kartuttaminen ja lapsen kanssa käytyt palautekeskustelut ovat tärkeä osa tanssin ohjausta. Tanssin erityisyys ja antoisuus perustuvat sen kokonaisvaltaisuuteen, monipuolisuuteen ja mukautumismahdollisuuksiin. Lapsi voi tanssin avulla tutustua omaan kehoonsa ja kokea iloa liikkeestä sekä yksin ja yhdessä muiden kanssa toimimisesta. Lastentanssi on erilaisten elementtien yhdistelmää, jossa lapsi tai nuori opastetaan tanssin maailmaan asiakkaan itse kokeilun ja luovuuden avulla. Tanssi-ilmaisu tai ilmaisutanssi toimii yleensä jonkun muun pääasian tukena. (Viitala 1996, 12-13.)

Musiikki on hyvin tärkeää lapsille ja he kokevat musiikin kokonaisvaltaisesti, kuten musiikkikasvatusta tutkinut Kaarina Marjanen toteaa. Kielen oppiminen ja musiikki ovat hyvin vahvasti kytköksissä toisiinsa, mutta musiikki linkittyy vahvasti myös tunteisiin ja niiden kehittymiseen. Marjanen kuvailee, kuinka musiikin avulla lapsi oppii empaattisuutta, kuuntelemista, ilmaisevista sekä musiikin tahtiin liikkumalla karkeamotoriikkaa ja hienomotoriikkaa instrumenttien soittamisesta. Lisäksi musiikki tarjoaa mukavia yhdessäolon hetkiä ja hauskanpidon mahdollisuuksia. (Vau.fi 2017.) Kulttuuri vaikuttaa musiikin hahmottamiseen, ymmärtämiseen sekä oman musiikillisen maun muotoutumiseen ja eri maasta tullut lapsi tai lapsiperhe voi kokea uuden maan musiikin hyvinkin erilaisena. Maahanmuuttajat eivät välttämättä esimerkiksi tunne ollenkaan musiikkileikkikoulun käsitettä ja ”muskarin” tehtävänä olisikin kaventaa musiikillista kuilua ja tätä kautta kulttuurillista kuilua eri kulttuurien välillä. Lisäksi lasten eri kulttuuritaustat voivat rikastuttaa kantakulttuurin musiikkihetkiä. (Airaksinen, Ala-Vannesluoma, Karkkulainen, Kastu & Pirhonen, 2015, 90.) Musiikkiterapiassa voidaan tukea asiakkaan kontakti- ja kommunikaatiovalmiuksia, itseilmaisua, tunteiden ilmaisua ja säätelyä, itseluottamusta, myönteistä ja realistista minäkuvaa, tarkkaavuuden suuntaamista ja ylläpitämistä, kuullun ja rytmin hahmottamista, oman toiminnan jäsentämistä ja rytmittämistä, kehonhahmotusta ja vartalonhallintaa, suualueen motoriikkaa ja hengitystä, lukemisen ja kirjoittamisen valmiuksia, omien voimavarojen löytämistä sekä jaksamista, hyvinvointia ja elämänlaatua. Musiikkiterapia on muun muassa iloa ja onnistumisen kokemuksia, vuorovaikutusta, monipuolista toimintaa, tunteiden ilmaisua sekä omaan itseensä tutustumista. (Musiikkiterapia 2017.) Sosionomiharjoittelijan roolissa en ollut pätevä antamaan musiikkiterapiaa, eikä se ollut tarpeellista ohjauksissani, mutta musiikkiterapian mahdollisuuksia voidaan havainnoida myös tavallisissa lasten musiikki-tuokioissa.

Draaman avulla voidaan yhdistellä tarinaa, leikkiä ja kasvatusta. Draama tukee luovuutta ja siinä lapsi voi esittää jotakin roolia tai omaa itseään erilaisissa tilanteissa. Draaman kautta voidaan oppia sosiaalisia taitoja, vuorovaikutusta, itsetuntemusta ja ainesisältöjä. Draaman tarkoitus on, että se ei tuota kenellekään pahaa mieltä, vaan kilpailusta pyritään pois ja yhteistyöhön muiden kanssa sekä empatian oppimiseen. Erityisen tärkeää on, että ketään ei arvostella ja ilmapiirissä tavoitellaan turvallisuutta sekä kannustamista. Pimeät ja ikävät tunteet voidaan käsitellä helpommin draaman avulla, etäännyttäen ne roolihenkilöihin ja näin ollen näitä tuntemuksia ei tarvitse heijastaa muihin. Draamaa voidaan hyödyntää ryhmäytämistilanteissa, mutta sen käyttäminen edellyttää monesti ohjaajalta yksilöiden parempaa tuntemista. (Norrea 2016, 16.)

7.2 Alkuperäiskansojen taide- ja kulttuuriperinteistä

Tässä luvussa perehdyn Chilen ja sitä ympäröivien maiden alkuperäiskansojen taide- ja kulttuuriperinteisiin, joista saatua teoretietoa hyödynsin toiminnallisen osuuteni pohjana. Kuten aiemmin kuvailin, keskityin kolmeen alkuperäiskansaani eli aimaroihin, rapa nuihin ja mapucheihin. Vertailukohteeksi ja viimeisen ohjaukserran taustatueksi perehdyin myös saamelaisten kulttuuriperinteisiin. Aimarolla on juhlia, joissa on vahva merkitys niiden rituaalisuudella. Musiikki ja tanssi eivät ainoastaan edusta omistautumista maalle, vaan ilmaisevat myös aimarosten liittymistä yhteisöön. Perinteiset tanssit ovat seremonioissa tärkeässä osassa ja tänäkin päivänä niissä palvotaan ”la madre tierra” eli ”äiti maata”, sekä tehdään kiitokseksi uhrauksia ja pyritään lisäämään hedelmällisyyttä. Aimarosten perinteisiä tansseja ovat esimerkiksi Los Mollos, Danza del Inca, Mokolulu, Monsañada, Chiriwana, Thanthas, Waka-waka, Kena-kena ja Auki-uki. Tyypillisimpiin aimarosten soittimiin kuuluvat huilua muistuttava pincullo/pinquillo, huuliharputta näyttävä pusa/sicura/zapoña, kitaraa muistuttava charango ja pieni puhallinsoitin ocarina. (Arte Aymara 2017.)

Sukupolvelta toiselle siirtyvät perinteet ovat myös mapucheilla tärkeitä ja liittyvät vahvasti heidän talouteensa, kuten esimerkiksi mapuche -naisten valmistamat kankaat ja keramiikkatuotteet. Tanssit liittyvät ihmisen hengellisiin motiiveihin, joissa on tunnusomaista pelko, pyynnöt tai kiitollisuus jumaluutta kohtaan. Motiivit voivat olla esimerkiksi affektiivisia, syy pelotella vihollista, syy ryhtyä taisteluun tai syy juhlia satoa, syntymää tai kuolemaa. Purrun on mapuchejen perinteinen juhlatanssi, jota tanssitaan vielä tänäkin päivänä. (Arte Mapuche 2017). Mapuchejen varmasti yksi tunnetuimmista soittimista on perinteinen rumpu kultrún/kultrung, johon on maalattu perinteisiä symboleita. Myös esimerkiksi käyrätorvea muistuttava crutruca/ñolkin, marakasseja muistuttavat wadat, kulkushelistimen näköinen kaskawilla ja eläimen sarvesta tai puusta tehty torvi ovat tyypillisiä mapuche-soittimia. (Información Pueblo Mapuche 2010.)

Rapa Nuiden tyypillisimmät taiteelliset ilmaisukeinot ovat tanssi, musiikki ja käsityöt. Perinteiseen tanssiin, Tamuréén, kuuluvat akrobaattiset ja nopeat liikkeet sekä rauhallisemmat lantion liikkeet. Muita tansseja ja musiikkeja ovat Sau-sau, Tango pascuense, Tari-Tarita ja muut Tahitilta saapuneet tanssit sekä laulut. Musiikki on yleensä omistettu jumalille, henkisöureille, sateelle ja rakkaudelle. Käsitöistä tunnetuimpia ovat esimerkiksi puusta ja kivistä veistetyt tai kaiverretut Moai -hahmot. Rapa Nuiden asuinpaikasta, Pääsiäissaarilta on löydetty myös muutamia kalliomaalauksia. (Arte Rapa Nui 2017.)

Koska toiminnallisessa osuudessani yksi kerta pohjautui vastavuoroisesti saamelaisiin, kuvailen tässä lyhyesti myös saamelaisen kulttuurin keskeisiä elementtejä. Saamelaisille tärkeää on kulttuuriperinteiden säilyminen ja esimerkiksi perinneruoat, kuten kalat, poronliha ja marjat. Perinneruoat ja niiden valmistustavat, sekä muut kulttuuriperinteet näyttävät merkittävää osaa saamelaiskulttuurissa vielä tänäkin päivänä. Vaikka poronhoitoa pidetään saamelaisten perinteisenä elinkeinona, siitä elinkeinonsa saavien saamelaisten osuus on vähentynyt sen huonon kannattavuuden ja siihen kohdistuvan vähäisen tuen vuoksi. (Tietoa Saamelaisista 2017.) Muita perinteisiä saamelaisten elinkeinoja ovat metsästyks, kalastus, pienimuotoinen maatalous, saamelainen käsityö ja luonnontuotteiden keräily. Perinteiset elinkeinot eivät ole saameleisille ainoastaan tapa saada toimeentuloa, vaan tärkeä osa omaleimaista elämäntapaa. (Saamelaiskulttuuri 2017.) Lisäksi nuoret saamelaistaiteilijat ovat yhdistäneet saamelaisiin perinteisiin länsimaista populaarikulttuuria, mikä on luonut saamelaiselle kulttuurille moderneja ilmentymiä (Tietoa Saamelaisista 2017).

8 Toiminnallinen osuus

Olin kiinnostunut tekemään käytännöllisen projektityön, johon liittyisi luovuutta ja kädentaitoja. Projektina sekä opinnäytetyönä pohdin joko perheiden yhteistä kulttuuritapahtumaa tai vanhemmille suunnattua opasvihkosta yhteistyön parantamiseksi päiväkodin ja perheiden välillä. Yksi ideoista oli myös lisätä tietoutta alkuperäiskansoista, esimerkiksi kerran viikossa järjestettävällä aktiviteetilla, kuten soittotuokiolla, lasten taidenäyttelyllä tai teatterilla. Pohdin myös perinteistä pukeutumista ja esineiden esittelemistä esimerkiksi askartelun tai maalatun seinän avulla. Valitsin ideoistani kerran viikossa, joka keskiviikko järjestettävän ”Miércoles Multicultural-Kulttuurien keskiviikon”. Kulttuuripäivien tarkoituksena oli tutustuttaa lapset monikulttuurisuuteen ja alkuperäiskansoihin vaihtuvien aktiviteettien kautta. Jokaisella keskiviikolla, tai muulla päivällä, oli oma teemansa liittyen alkuperäiskansojen perinteisiin ja maihin, joista lapset, lasten perheet ja ohjaajat ovat kotoisin. Teemoina olivat kuvataide, musiikki, tanssi sekä draama ja toteutin näistä aina yhden kunakin viikkona.

Valitsin aiheen, koska minua kiinnostaa monikulttuurisuus ja erityisesti alkuperäiskansojen historia ja kulttuuriperinteet. Aihe oli tärkeä, sillä päiväkotiki on monikulttuurisuuteen ja alkuperäiskansoihin suuntautunut, mutta kyseistä kulttuuritoimintaa ei ollut silti tarpeeksi. Kyseisen

toiminnan vähyys ilmeni käytännön työssä tekemiäni havaintojen sekä lastentarhanopettajan kanssa käydyn keskustelun pohjalta. Lisäksi perheiden ja lasten tietoisuuden, avoimuuden ja ymmärryksen lisääminen on tärkeää etenkin Chilessä, jossa monikulttuurisuus lisääntyy jatkuvasti ja varsinkin alkuperäiskansat muodostavat merkittävän vähemmistön, kuten lähdeaineistossani kuvailin. Lisäksi alkuperäiskansojen perinteiden jatkuminen on tärkeää, jotta lapset oppivat ymmärtämään juuriaan ja suhtautumaan vähemmistöihin. Lähdeaineistoni perustuu keräämäni valmiiseen teoriapohjaan, jonka perustalta suunnittelin ja toteutin aktiviteetit sekä lisäksi keskustelemalla tietoutta ja perehdytin lapset aiheen piiriin. Lisäksi hyödynsin omia havaintojani työpaikalla, keskusteluja työntekijöiden kanssa, oppimispäiväkirjaani, kuvia ja videotallenteita aktiviteeteista sekä maaliskuussa vanhemmille tekemäni toivomuskyselyä ja huhtikuussa tekemäni palautekyselyä. Ohjauksissa käytin aktiviteetin teeman mukaan esimerkiksi itse tekemiäni mallikuvia alkuperäiskansoista, videoita perinteisten tanssien opetuksessa ja kirjallisuutta aktiviteettien tukena.

8.1 Eettisyys ja luotettavuus toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa

Sosiaalialan ammattilainen on velvoitettu noudattamaan alan eettisiä periaatteita. Suomen laissa on määrätty sosiaalihuollon tehtävien toimintaedellytykset ja ammattilaisen tulee ilmoittaa työnantajansa tai ohjauksen avulla vastaavien viranomaisten tietoon. Erityisesti ristiriitatilanteet tarvitsevat eettistä harkintaa, kuten auttajan ja kontrolloijan roolien ristiriitaisuus, asiakkaiden ja asiakasryhmien keskinäisten etujen ristiriitaisuus, eri ammattiryhmien näkemuserot asiakkaan eduista, asiakkaan tai asiakasryhmän etujen ristiriitaisuus suhteessa työntekijän omaan etuun, asiakkaan tai asiakasryhmän edun ristiriitaisuus suhteessa organisaation tapoihin, työolosuhteiden vaikeus eettisesti kestävältä kannalta, sekä asiakkaan tai asiakasryhmän edun ristiriitaisuus poliittiseen päätöksentekoon ja taloudellisiin resursseihin. (Talentia 2013.)

Kasvattajan toimiessa varhaiskasvatuksessa on hyvä ottaa huomioon tekijät, jotka vaikuttavat omaan kasvattajuuteen, sen taustalla oleviin arvoihin ja eettisiin periaatteisiin. Tähän liittyvät oman työn arviointi ja pohtiminen suhteessa moniammatilliseen kasvattajayhteisöön ja suomalaisen yhteiskunnan määrittelemiін yhteisesti sovittuihin arvoihin ja toimintatapoihin. Tämä auttaa kasvattajaa toimimaan eettisesti ja ammatillisesti kestävien toimintatapojen mukaisesti ja kasvattajalta edellytetäänkin sitoutuneisuutta työhönsä sekä herkkyyttä ja kykyä kuunnella lapsen tunteita ja tarpeita. Yhteenkuuluvuuden ja osallisuuden tuntemukset ovat kasvattajien mahdollistamia kokemuksia aikuisten ja lasten yhteistyössä tapahtuvassa hyvässä ilmapiirissä. Myös kasvattajien vaalima jatkuvuus lapsen ystävyyssuhteissa ja hoito- sekä kasvatussuhteissa on tärkeää. (Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes 2005, 16.)

YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus määrittää, että lapsella on oikeus suojeluun ja osallisuuteen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että lapsen kanssa on aidosti pyrittävä työskentelyyn.

Lapselle on annettava tämän iän ja kehitystason mukaista tietoa hänen asiassaan, sekä lapsen mielipiteitä täytyy selvittää ja kuulla. Varsinaisia ikärajoja lapsen kuulemiseen ei ole asetettu ja osallisuutta ei voida sivuuttaa vetoamalla lapsen suojeluun. Lasta ei voida esimerkiksi jättää häntä koskevassa päätöksentekotilaisuudessa ulkopuolelle vetoamalla lapsen hankalaan käytökseen, vaan työntekijän velvollisuus on järjestää lapselle suotuisa ja kaikkien osapuolten mielestä sujuva ympäristö hoitaa asia. Vaikka työntekijän tulee toimia asiakkaan itsemääräämisoikeuden mukaan, joissakin tilanteissa, kuten lastensuojelun pakkotoimenpiteissä työntekijä joutuu kuitenkin toimimaan vasten asiakkaan omaa tahtoa. Sosiaalialan ammattilainen on myös vastuussa ilmoittamaan työpaikkansa mahdollisista epäkohdista ja kehittämään jatkuvasti omaa työtään. (Talentia 2013.)

Huomiota omassa työskentelyssäni kiinnitin erityisesti salassapitovelvollisuuteen liittyen asiakasiini ja paikan käytänteisiin, sekä esimerkiksi alaikäisten lasten kuvauslupiin. Työpaikan toiveita kunnioitin esimerkiksi niin, että en julkaissut vastuuhjaajani minulle kirjoittamaa yksityiskohtaista loppupalautetta hänen pyynnöstään. Lopuksi lähetin paikan johdolle opinnäytetyöni raportin tiivistelmän, arvioinnin, analyysin ja pohdinnan espanjan kielellä. Tarjosin myös mahdollisuuden antaa niistä heidän oman mielipiteensä, sekä tilaisuuden kommentoida kokonaisuuttani, yhteistyötä opinnäytetyöprosessissa, opinnäytteeni jatkoohjelmamahdollisuuksia ja saada johdon oman mielipiteen näkyviin työni pohdinnassa.

Keräsin jokaiselta aktiviteetteihin osallistuneen lapsen vanhemmalta kirjallisen kuvaus- ja videointiluvan ja ideoita aktiviteetteihin. Noudatin saamiani kuvaus- ja videointilupia siten, että pyrin olemaan ottamatta kuvia tai videota niistä lapsista, joiden vanhemmat eivät myöntäneet kuvaus- tai videointilupaa. Kuvaus- ja videointilupa salli kuvien ja videoiden käytön ainoastaan opinnäytetyön esittelytilaisuutta varten, joten noudatin tätä vanhempien toivetta enkä käyttänyt lasten kuvia tai videoita siitä johtuen tässä opinnäytteen kirjallisessa osiossa ja työn tuotosten kuvia esittelin niin, että kuvissa ei näy lasten kasvot. Joissakin tapauksissa alkuperäisissä työskentelyprosessin kuvissa ja videoissa näkyi kuitenkin niidenkin lasten kasvot, joiden vanhemmat eivät lupaa antaneet. Näissä tapauksissa tein niin, että muokkasin peittämällä kuvista kyseiset lapset näkymättömiin opinnäytteen esittelytilaisuutta varten ja lopulta päädyin siihen, että jätin videot kokonaan pois esittelytilaisuudesta. Videoiden poisjättöön päädyin siksi, koska ne eivät olleet oleellisin osa opinnäytetyön esittelyä ja niistä kyseisten lasten muokkaaminen näkymättömiksi tuntui liian haastavalta suhteessa nähtyyn vaivaan ja aikaan. Huolehdin siitä, että lasten asiat ja heihin liittyvä opinnäytetyöni materiaali pysyy itselläni, eikä mene ulkopuolisten käyttöön. Pyrin aidosti lasten kanssa työskentelyyn ja kuulemaan heitä, sekä toteuttamaan heidän itsemääräämisoikeuttaan toteutetussa työssä. Kirjallisessa raportissa kunnioitin anonymiteettia siten, että ketään yksittäistä asiakasta ei ollut mahdollista tunnistaa tekstistä.

Toiminnan luotettavuus oli varmistettu läsnä olevien ammattilaisten avustuksella, sekä useilla toimintakerroilla ja toistoilla. Tarkat suunnitelmat jokaiselle kerralle, taustamateriaaliin huolellinen perehtyminen ja toimintakertojen harjoittelu, sekä muokkaaminen saadun palautteen ja kokemusten pohjalta loivat lisää uskottavuutta toiminnan luotettavuuteen ja onnistumiseen. Lisäksi ohjauskeskustelut harjoittelupaikan henkilökunnan kanssa ja kirjallinen palautekysely niin henkilökunnalle kuin vanhemmillekin auttoivat luomaan varmuutta tuokioiden onnistumiselle, luotettavuudelle ja jatkokehittämiselle. Toisaalta vanhemmilta saatiin lopussa huomattavasti vähemmän palautetta, kuin alussa suoritetun toivekyselyn pohjalta, mikä saattaa heikentää tietoisuuden lisäämisen uskottavuutta jatkoa ajatellen. Kielellisistä väärinymmärryksistä ja lukutaidollisista puutteista johtuen palaute saattoi olla myös puutteellista ja palautekaavake liian johdattelleva. Lisäksi moni vastaajista ei halunnut vastata mitään negatiivista, mikä ilmeni heidän kanssaan käydyissä palautekeskusteluissa lomakkeen täytön ohessa. Moni vanhemmista ei ollut myös tottunut täyttämään kaavakkeita ja lukemaan paljon tekstiä, joten heidän kanssaan täytyi käydä jokainen kaavakkeen kohta läpi, mikä vähensi vapaan sanan ja anonymiteetin mahdollisuuksia vastauksessa.

Oppimiskokemusten kirjaaminen tapahtui mahdollisimman pian jokaisen aktiviteetin jälkeen oppimispäiväkirjaani, mikä varmisti kehittymisen ja kehittämisen mahdollisuudet mahdollisimman tuoreiden havaintojen pohjalta. Useat toimintakerrat, omassa toiminnassani ja tekemisäni tulevaisuuden jatkosuunnitelmissa, loivat paremmat edellytykset tuokioiden kehittämismahdollisuuksille sekä toiminnan jatkuvuudelle ja tätä kautta uskottavuudelle. Palautekyselyn luotettavuutta heikensi se, että vanhempia täytyi luvussa 9.1.2 eritellyistä syistä johtuen johdatella palautteen saamiseksi. Työntekijöiden palaute ei ollut loppua kohden monipuolista, sillä sain sitä lopulta ainoastaan yhdeltä työntekijältä, mikä heikensi palautteiden luotettavuutta.

Yhteistyötahon kanssa tehtävän työn kuvailussa pyrin neutraaliuteen ja rehellisyyteen. Kuten yllä olevassa tietoperustassa ammattieettisyydestä kuvailin, eri ryhmien näkemyserot työpaikalla, asiakkaan tai asiakasryhmän edun ristiriitaisuus suhteessa organisaation tapoihin ja monet muut tekijät voivat vaikuttaa asiakkaan etuihin ja näin luoda ammattieettisen ristiriidan. Oman ammattivelvoitteeni ja lasten edun vuoksi otin ilmenevät ristiriidat esille työpaikan vastuuhjaajani ja johdon kanssa, vaikka toisinaan se oli hyvin haasteellista. Pohdin esimerkiksi sitä, millainen työntekijä haluan olla ja missä menee asiakkaan etu sekä työntekijän vastuullisuus. Luvussa 11 Pohdinta kuvailin tarkemmin sitä, miten kulttuurierot sekä yhteisö- ja yksilökeskeisen kulttuurin eroavaisuudet ratkaista ongelmia voivat vaikuttaa työskentelyyn.

Oikeutus vähemmistöjen puolesta ja heidän äänellään puhumiseen herättävät myös kysymyksiä eettistä näkökulmaa tarkasteltaessa. Alkuperäiskansoihin liittyvässä eettisessä pohdinnassa ja

heidän kanssaan tehtävässä työssä onkin oltava erityisen herkkä ja korostaa sitä, että työn tarkoitus on lisätä kulttuurien välistä ymmärrystä. Voidaankin pohtia, onko valtaväestöllä ja erityisesti vaalealla, länsimaalaisen yhteiskunnan jäsenenä oikeus esittää omasta näkökulmastaan vähemmistöjen kulttuuria vai pitäisikö vähemmistöjen itse esittää omat näkemyksensä. Tästä herää myös kysymys, onko vähemmistöillä tasavertaiset oikeudet esitellä omaa kulttuuriaan suhteessa valtaväestöön ja kenestä asenteiden muutoksen sekä innostavan esimerkin tulisi lähteä liikkeelle. Tässä opinnäytetyössä oli kuitenkin tarkoitus tuoda näkyville vähemmistöjen ja monikulttuurisuuden ääntä ja elementtejä niin, että alkuperäiskansoihin kuuluvat asiakkaat ja henkilökunta voisivat jatkossa kehittää toimintaansa edelleen hyväksi katsomallaan tavalla. Tarkoituksena oli siis esitellä pienimuotoisesti toimintaa, joka voisi tulevaisuudessa kehittyä monimuotoisemmaksi kulttuuriohjelmaksi päiväkotien käyttöön ja vastaamaan heidän omia tarpeitaan. Tarkoituksena oli myös herättää mielenkiintoa sekä keskustelua aiheesta ja avartaa valtaväestön käsityksiä vähemmistöistä stereotyyppioita purkavasta näkökulmasta.

8.2 Toimintasuunnitelma

Pääsääntöisesti joka keskiviikko järjestämieni ”Miércoles Multicultural-Kulttuurien keskiviikko” -kulttuuripäivien tarkoituksena oli tutustuttaa lapset monikulttuurisuuteen ja alkuperäiskansoihin vaihtuvien aktiviteettien kautta. Jokaisella keskiviikolla oli oma teemansa liittyen alkuperäiskansojen perinteisiin ja maihin, joista lapset olivat kotoisin. Teemoina olivat kuvataide, musiikki, tanssi sekä draama ja näistä aina yksi toteutettiin kunakin viikkona. Neljän viikon jälkeen tarkoituksena oli aloittaa teemojen sykli uudelleen, niin että kuvataide aloittaa jälleen, sitä seuraa toisella viikolla musiikki ja niin edelleen. Vaikka toiminnallani oli selkeä, toistuva rakenne, halusin kuitenkin edetä toiminnassa lasten ehdoilla ja heidän kykyjensä sekä jaksamisensa mukaan. Pysin mahdollisuuksien mukaan jakamaan erilaisia rooleja, jos esimerkiksi joku ei halunnut tanssia mutta innostui soittimella säestämisestä tanssin ohella. Jos joku toiminta jäi kesken, jatkoimme sen seuraavana päivänä tai seuraavana toimintakertana loppuun. Pysin myös sovittamaan ohjaukseni mahdollisimman hyvin mukaan päiväkodin muuhun arkeen. Lisäksi, jos jokin toiminta ei sujunut, pystyimme jatkamaan edellisiä, sujuneita toimintoja tai kokeilemaan seuraavalla kerralla uudestaan tai eri tavalla tai erilaista aktiviteettiä. Kannustin lapsia oma-aloitteisuuteen, esimerkiksi ohjausten lopussa en korjannut kaikkia välineitä itse, vaan pyrin siihen, että lapset veisivät ne oikeille paikoilleen.

Toimintaa oli tarkoitus jatkaa vaihtuvien luovien menetelmien syklillä joka keskiviikko päiväkodissa harjoitteluni päätyttyä. Ennen toiminnan aloittamista tavoitteena oli kerätä vanhemmilta toivomuksia siitä, mitä aktiviteetteja tai asioita he haluisivat lastensa tekevän ja oppivan kulttuuripäivien aikana. Lopuksi oli tarkoitus tehdä itsearvio ja kerätä palautetta järjestämästäni kulttuuritoiminnasta. Pysin myös keräämään keskustelun ja omien havaintojen pohjalta palautetta toiminnasta lapsilta. Tavoitteena oli esitellä joka toimintakerran alussa, mitä tulomme tekemään ja lopussa tarkastella töitämme.

Yksittäisen ohjauskerran eteneminen:

1. Alussa hyvistä tavoista muistuttaminen jokaisella kerralla aktiviteetti-laulun avulla. Oma esittely, jos lapset eivät ole tuttuja.
2. Toimintaan virittäytyminen aiheeseen liittyvällä lyhyellä ja innostavalla informatiivisella keskustelulla, roolihahmoon pukeutumalla, videolla, laululla tai leikillä.
3. Kertominen mitä teemme tällä kerralla.
4. Varsinainen aktiviteetti ja sen ohjaus sekä loppuun saattaminen.
5. Lopetus, keskustelu mitä tehtiin ja mitä lapset pitivät, sekä toiveet tai muutokset.

Toimintakertojen yksityiskohtainen suunnitelma löytyy liitteistä 1 (Toimintasuunnitelman toimintakertojen yksityiskohtainen kuvaus, alustava) ja 2 (Toimintasuunnitelman viikkokalenterisuunnitelma espanjaksi, alustava), sekä toteutuskertojen yksityiskohtainen kuvaus ja taulukko kappaleesta 7.4. Toimintakertojen kuvaus. Tämän lisäksi pidin jokaista toimintakertaa varten yksityiskohtaisempaa suunnitelmavihkosta, johon kirjoitin käsin tarkempaa suunnitelmaa ja piirsin havainnollistavia suunnitelmakuvia kunkin päivän ohjelmasta ja kirjasin mahdolliset muutosehdotukset edellisten kertojen pohjalta.

8.3 Aikataulu

Kävin Opparistartissa keväällä 2016, mutta idea opinnäytteen suorittamisesta Chilessä varmistui vasta loppuvuodesta 2016. Aiheanalyysin palautin tammikuun 2017 lopulla ja suunnitelman maaliskuun 2017 alussa. Toiminnallisen osuuden tein maaliskun ja huhtikuun 2017 aikana päiväkodissa Santiagossa, Chilessä. Analysoin toimintaa ja kirjoitin opinnäytettä touko-elokuun aikana ja lopullisen työn jättö tapahtui syyskuussa 2017.

8.4 Toimintakertojen kuvaus

Alla oleva taulukko (Taulukko 2) kuvastaa jokaisen, maaliskun ja huhtikuun 2017 aikana toteuttamani toimintakerran tarkempaa tavoitetta, sisältöä ja siinä ilmenneitä havaintoja. Kirjasin jokaisen kerran jälkeen oppimani ja saamani palautteen pohjalta havainnot kustakin toimintakerrasta oppimispäiväkirjaan ja käsin suunnitelmavihkoseen. Taulukosta voidaan myös havaita, että alun perin suunnitellun kahdeksan toimintakerran sijaan ohjauskokonaisuus muodostui neljästätoista toimintakerrasta. Ohjauskokonaisuus koostui kahdesta alun perehdytyskerrasta, kolmesta keskustelu- ja kertauskerrasta, sekä yhdeksästä varsinaisesta toimintakerrasta. Kaikkien kertojen rajat ja toimintasisällöt olivat joustavat, riippuen meneillään olevasta toteutuksesta ja tarpeesta saada tehty työ päätökseen tai kerrata opittuja asioita, lasten tarpeista ja innostuksesta, sekä lisäksi päiväkodin muusta vaihtuvasta ohjelmasta, vapaapäivistä ja palautteissa saaduista toiveista.

Yksittäisen tuokioin kesto vaihteli noin 30-45 minuutin välillä. Tuokioissa hyödynnettiin luovien menetelmien kuvan, musiikin, tanssin ja draaman keinoja niin, että kuva aloitti ensimmäisen kerran, seuraavalla kerralla oli musiikki, tämän jälkeen tanssi, seuraavalla kerralla draama ja tämän jälkeen alkoi taas kuvallinen kerta, jota seurasivat musiikki, tanssi ja draama. Toimintaan osallistui noin 18-26 lasta ja lapset olivat pääosin Latinalaisesta Amerikasta, yhtä Lähi-Idästä olevaa lasta lukuun ottamatta. Kukaan asiakkaista eikä henkilökunnasta ollut kotoisin Euroopasta. Ryhmään liittyi uusia lapsia, joiden totuttamisprosessi päiväkotiiin sekä eroon vanhemmasta oli vasta käynnissä ja heidän oli vaikeaa keskittyä aktiviteetteihin, joten jätin tästä syystä heidät vähemmälle huomioille arvioinnissani.

Ideat tuokioiden sisältöihin syntyivät niin alkuperäiskansojen taide- ja kulttuuriperintöön liittyvän lähdemateriaalin, Laurea Tikkurilassa luovien menetelmien oppitunneilla käytyjen harjoitusten, kuin harjoittelupaikassa oppimani toiminnan pohjalta. Lisäksi sovelsin omaa luovuuttani ja lähdemateriaalia aikaisemmin oppimaani ideoinnissa, sekä kokeilun kautta kehittämällä aktiviteetteja yhä paremmiksi. Alkuvaiheen ohjauksissa keskityinkin pääasiassa testaamaan lapsilla sitä, mitkä aktiviteetit toimivat ja mitkä eivät tai vaativat kehittämistä. Jokaisen kerran alussa tai erillisenä perehdytys- ja kertauspäivänä viritin lasten ajatukset ja tunnelman aiheen pariin videon, laulun, leikin, piirtämieni värituskuvien hahmojen tai muun apuvälineen, sekä vuoropuhelun avulla. Demonstroin myös tyypillistä pukeutumista pukeutumalla Chilen alkuperäiskansojen perinteisen pukeutumisen inspiroimiin asusteisiin ja esittelemällä niitä lapsille.

Toimintakerrat: ”Miercoles multicultural -kulttuurien keskiviikko”			
Päivä ja teema	Tavoitteet	Sisältö	Havaintoja
PEREHDYTYS Maanantai 13.3.	Teema ja käsitteet tutuiksi hauskojen leikkien, kuvien ja videon avulla, onnistumisen kokemukset ja hauskanpito, oma kehittyminen ohjaajana.	Lasten video alkuperäiskansoista, taputusleikki eri kansallisuuksista ja alkuperäiskansoista, Etelä-Amerikan kartta ja alkuperäiskansojen hahmot.	Kehitettävää: Aloitus, kommunikaatio, espanjan kieli, ryhmänhallintataidot, leikin idean ymmärtäminen. Palauteesta: Lasten palaute positiivista, ainakin puolet pitivät aktiviteeteista.
PEREHDYTYS JATKUU JA KUVA/Yleistä Tiistai 14.3.	Lisää perehdytystä teemaan ja toistoa, jo tuttu- ja sanojen hahmojen ja sanojen avulla. Hienomotoriset taidot, visuaalinen hahmottaminen, kynäote, onnistumisen kokemukset ja hauskanpito, oma kehittyminen ohjaajana.	Taputusleikki, värituskuvat värikynillä, tussilla ja liiduilla.	Kehitystä: Innostuneisuus, ryhmänhallintataidot. Kehitettävää: selkeä aloitus ja lopetus, kommunikaatio, ajankäyttö. Muutoksia: ajanpuutteen vuoksi

			maalaaminen kynillä värittämiseen, hymynämapalaute sen hankaluu- den vuoksi suullisen palautteeseen.
Keskiviikko 15.3. KUVA/Yleistä	Hienomotoriset taidot, visuaalinen hahmottaminen, onnistumisen kokemukset ja hauskanpito, oma kehittyminen ohjaajana.	Ensimmäinen varsinainen ”Kulttuurien Keskiviikko”, kämmenillä ja sormilla maalausta. Lippu, kartat, alkuperäiskansojen hahmot.	Kehitettävää: Lippujen maalaus ei toiminut, koska pienryhmän sijaan suuryhmä ohjattavana, yksilöllisen ohjauksen puute, kommunikointi, muun henkilökunnan apu vähäistä, innostuneisuus, selkeytys, vähemmän informaatiota, tuokiota ei saa olla liian vaikeita.
Keskiviikko 15.3. MUSIIKKI/Yleistä	Rytmeihin ja erilaisiin soittimiin tutustumien, musikaalisten taitojen kehittäminen, onnistumisen kokemukset ja hauskanpito, oma kehittyminen ohjaajana.	Aimarujen ja Mapuchejen soittimet, erimaiden nimillä rytmittely.	Kehitettävää: Huolellisempi suunnittelu, parempi tutustuminen soittimiin etukäteen, parempi alkuohjeistus. Kehitystä: Innostuneisuus, viihdyttävyys, vivahteet äänen vahvuudessa ja herkkyydessä, armollisuus omaa ohjausta kohtaan.
Torstai 23.3. TANSSI/Mapuchet	Oppia yksinkertaisia mapuche -kansan tanssiliikkeitä ja kehittää karkeamotoriikkaa, onnistumisen kokemukset ja hauskanpito, oma kehittyminen ohjaajana.	Mapuche -kansan esittely kuvan ja oman asun avulla, liikkeiden harjoittelu ja lopuksi tanssiminen videon avulla. Mapudugún -laulu ”Mari Mari” ja kultrung -rumpu mukana.	Kehitystä: huolellinen suunnittelu, mapudugún laulun opettelu, innostuneisuus, heittäytyminen, rekvisiitta, ymmärrettävyys, pelkistäminen, ajankäyttö. Keskusteluyhteys muiden ohjaajien kanssa, kehittämissuhteudet seuraavaan kertaan. Kehitettävää:

			Kommunikaatio, vastaanottavuus muiden työntekijöiden taholta, ohjauksen sujuminen.
Maanantai 27.3. KERTAAMINEN/ Yleistä	Kerrata ja muistella jo opittuja asioita videon ja keskustelun avulla, oma kehittyminen ohjaajana.	Johdatus aiheeseen, lastenvideo alkuperäiskansoista, loppukeskustelu ja kysely lapsilta.	Kehitystä: Lapset muistivat joitakin osia, kertauksen onnistuminen ja lasten mielenkiinnon säilyttäminen.
Keskiviikko 29.3. DRAAMA/Aimarat	Aimarojen kulttuuriin tutustuminen draaman keinoin, heittäytymisen ja imitoimisen opettelu, onnistumisen kokemukset ja hauskanpito, oma kehittyminen ohjaajana.	Aimara -naisen esittely kuvan ja oman asun avulla, tarinanomainen kanoottiretki: musiikin soivissa ”kanoottia” meloen löytämään aimaroiden kulttuuriin liittyviä asioita, musiikin pysähtyessä draamaliikkeitä ”löydettyihin” asioihin liittyen, esim. laama, kalastaja, kala, käsityöläinen jne.	Kehitystä: Lapset ymmärsivät pian draamatuokion idean, heittäytyivät ja olin innostava, kommunikaatio muiden ohjaajien kanssa, muiden ohjaajien mielenkiinto ja avustus, oma heittäytyminen. Kehittämistä: oman tilan ottaminen, palautteen saaminen muilta ohjaajilta.
Keskiviikko 5.4. KUVA/Maiden liput	Eri maihin ja niiden lippuihin tutustumista, jonka kautta ryhmäläisiin ja heidän maihinsa tutustumista, värien oppimista, hienomotoriikkaa, sormimaalauksen oppimista, onnistumisen kokemukset ja hauskanpito, oma kehittyminen ohjaajana.	Värien opettelu aluksi, uudella yrittämällä maiden lippujen maalaaminen pienryhmissä. Tämän jälkeen esittelin liput ja miten ne maalataan.	Kehitystä: Lapset tunnistivat värit nopeasti, onnistumisen kokemukset ja ylpeys töistä. Maalaaminen sujui, ohjaajat hyvin mukana. Kehitettävää: Levottomien lasten hallinta tai tehtävän specialisointi heille, tuokion lopetus.
Maanantai 10.4. KERTAAMINEN/ Yleistä	Kerrata ja muistella jo opittuja asioita videon ja keskustelun avulla, oma kehittyminen ohjaajana.	Johdatus aiheeseen, lasten video alkuperäiskansoista, loppukeskustelu ja kysely lapsilta.	Kehitystä: Lapset muistivat hyvin eri alkuperäiskansat ja niihin liittyviä asioita. Pohdita: Video liian monta kertaa? -> sopivan monta,

			sillä lasten mielenkiinto säilyi yhä.
Tiistai 11.4. KUVA/Latinalaisen Amerikan kartta	Oppia tuntemaan Etelä- ja Väli-Amerikan karttaa ja sinne sijoittuvia maita hauskalla tavalla, kämmenmaalauksen oppiminen, karkeamotoriikka, onnistumisen kokemukset ja hauskanpito, oma kehittyminen ohjaajana.	Alussa pienen kartan ja eri maiden esittely, missä olemme, mistä olemme, ison kartan yhteismaalaus kämmeniä käyttäen, lopuksi lippujen ja ihmisten sijoittaminen kartalle.	Kehitystä: Aloitus, lasten innostus, kädenjäljet. Kehitettävää: Kartan rajojen hahmotus, ohjauksen lopetus, toisten ohjaajien apu.
Keskiviikko 12.4. MUSIIKKI/Mapuchet	Mapuche -kansan kulttuuriin tutustumista rummun tekemisen avulla ja sen soittamisella, hienomotoriset taidot, karkeamotoriikka, laulutaidot, onnistumisen kokemukset ja hauskanpito, oma kehittyminen ohjaajana.	Mapuchejen kulttuuriin tutustumista mapuche -naisen ja hänen soittimensa avulla, ”rumpujen” soittamista ilman koristeita ”Mari Mari” laulun avulla, ”rumpujen” eli Kultrungien tekemistä kertakäyttö-lautasista.	Kehitystä: Lasten innostuneisuus soittamisessa ja laulussa. Kehitettävää: Ryhmänhallinta, ohjausapu muilta ohjaajilta, kulttuurierot kohteliaisuudessa, avustus liiman opettelu käytössä.
Torstai 20.4. TANSSI/ Rapa nuit	Rapa nuiden kulttuuriin tutustuminen, hieno ja karkeamotoriikka, musiikin ja ohjaajan seuraaminen, imitointi, tanssin oppiminen, onnistumisen kokemukset ja hauskanpito.	Rapa nuiden kulttuuriin tutustuminen hahmon ja oman pukeutumisen avulla, tanssia yksinkertaisten liikkeiden avulla, ensin ilman musiikkia istuen, lopuksi musiikin kanssa seisten ja ympäriinsä liikkuen.	Kehitystä: Lapset kiinnostuneita rekvisiitastani ja heidän mielenkiintonsa pysymään läpi ohjauksen, suurin osa lapsista innostui ja osasi matkia liikkeitä. Kehitettävää: Lyhyt aika, jotakin lisää, huolellisempaa suunnittelua eri vaiheille ja innostavampaa otetta.
Keskiviikko 26.4. KESKUSTELU/Suomi	Tutustuminen hieman suomalaiseen kulttuuriin, uusien makujen maistamista, lasten valmistamista lähtöni.	Tekemäni mustikkapirtelöiden jakaminen, Suomen ruokakulttuurin esittelyä ja vapaa-ajan muotinen keskustelu Suomesta.	Kehitettävää: Lasten hammaslääkärin takia aikataulua uusiksi, huolellisempi ennakointi ja aikataulutus. Positiivista: Ohjaajien toiveiden hu-

			mioiminen, olivat pyytäneet tuomaan tyypillistä suomalaista tarjottavaa.
Perjantai 28.4. DRAAMA/Suomi	Tutustuminen suomalaiseen kulttuuriin draaman keinoin, heittäytymisen ja imitoimisen opettelu, onnistumisen kokemukset ja hauskanpito, lasten hyvästely ja positiivisen kuvan luominen Suomesta.	Suomen ja suomalaisen esittely, sekä saamelaisiin tutustuminen porovaljakon ja joikuun avulla. Porovaljakon ohjausliikkeiden matkiminen musiikin soivissa, lasten istuessa tuolien muodostamassa reessä. Musiikin pysähtyessä draamaliikkeitä, esim. porot, lumihiutalet, luistelija ja sauna. Lopuksi ”kotona suomalaisen äidin” tekemien korvapuustien tarjoilu sekä loppukii- tokset, loppumusiikki ja palaute.	Kehitystä: Ohjaajien toiveiden huomioiminen Suomi-temalla ja tarjoiluilla, viimeinen kerta sujui erinomaisesti itsearvion, ohjaajien palautteen sekä lasten vahvan innostuksen myötä.

Taulukko 2: Toimintakertojen kuvaus

Taulukkoon (Taulukko 2) on koottu kunkin yksittäisen ohjauksen teema päivämäärineen, tavoitteet, sisältö ja havainnot. Pääasiallisesti ohjauksen teemat kulkivat kolmen alkuperäiskansan, mapuchejen, aimarujen ja rapa nuiden ympärillä, kahta Suomi-päivää ja muutamia monikulttuurisia kuvallisia toteutuksia lukuun ottamatta. Lisäksi teemat kiersivät luovien menetelmien; kuvan, musiikin, tanssin ja draaman ympärillä. Tuokioiden moninaisiin tavoitteisiin kuuluivat esimerkiksi hieno- ja karkeamotoristen taitojen harjoittelu, tutustuminen erilaisiin kulttuureihin, hauskanpito, onnistumisen kokemukset sekä kuvallisten, musiikillisten, tanssilisten ja draamallisten taitojen harjoittelu. Taulukon havainnot -osio kuvailee ajatuksia jokaisen toimintakerran jälkeen mahdollisista kehitystarpeista sekä kokemistani kehittymisistä ja onnistumisen kokemuksista tuokioiden. Kehitettävää oli eniten kommunikaatiossa niin lasten kuin muiden ohjaajien kanssa, sekä oman itsenikin selkeyttämisessä. Parhaiten onnistuin ja kehityin muiden toiveiden huomioimisessa ja innostavassa ohjausotteessa.

9 Toiminnan arviointi

Tässä luvussa arvioin työtäni seurannan, sekä toiminnasta saamani tulosten ja palautteen kautta. Seurasin ja arvioin pitämiäni toimintatuokioita viikoittaisen oppimispäiväkirjan, sekä lopussa tekemäni itsearvion avulla. Kävin myös vuoropuhelua paikan työntekijöiden sekä lasten

ja heidän vanhempiansa kanssa toiveista ja ideoista pitkin työskentelyprosessia. Oppimispäiväkirjassani kerroin esimerkiksi, mitä teimme toimintakerralla, miten toiminta sujui, miten asiakkaat ja muut työntekijät suhtautuivat toimintaan, oppivatko asiakkaat tai minä jotakin tuokiosta, miten voisin kehittyä ohjaajana seuraavaa kertaa ajatellen, sekä mitä kehitettävää tuokiosta olisi seuraavaksi kerraksi.

Toiminnan tuloksena syntyi konkreettisia tuotoksia: Etelä- ja Väli-Amerikan maiden liput ja iso alueen kartta, sekä pienempiä väritettyjä ja maalattuja kuvia alkuperäiskansoista, alueen kartoista ja Moai -patsaista sekä pahvilautasista tehdyt kultrung -rummut. Lisäksi toiminnan tuloksena syntyi draamallisia ja musiikillisia tuotoksia. Suurin osa tuotoksista taltioitiin kuvin tai videoin tämän työn arvioivaa seminaaria varten. Taltioimalla työt kuviin, autettiin myös toteutusten visuaalisen tulkitsemisen tekemistä tässä kirjallisessa raportissa. Tarkastelin työprosessin tuotoksia, kuitenkin keskittyen itse tekoprosessiin ja siinä ilmenneisiin oivalluksiin, sekä kehittymisiin ja kehittämistarpeisiin tulevaisuudessa.

Toiminnan tarkoituksena oli lisätä 3-4-vuotiaiden päiväkotilasten, heidän perheidensä ja päiväkodin työntekijöiden tietoisuutta monikulttuurisuudesta ja alkuperäiskansoista luovia menetelmiä hyödyntäen. Tarkastelin tietoisuuden lisääntymistä aiheesta niin lasten, työntekijöiden kuin vanhempienkin keskuudessa. Lasten kohdalla tavoittelin sitä, että toiminnan aikana ja sen jälkeen lapset innostuvat erilaisista luovista toiminnoista, alkuperäiskansoista, monikulttuurisuudesta, ja alkuperäiskansojen kulttuuriperinteistä. Lisäksi tavoittelin sitä, että tuokioiden aikana lapset harjoittelevat erilaisia taitoja, pitävät hauskaa ja saavat onnistumisen kokemuksia. Vanhempien toiveet -kohdassa kuvailen alussa tehdyn toivekyselyn tuloksia. Pohdin tavoitteiden saavuttamisessa sitä, miten lapsilähtöisyys ja onnistuneen kohtaamisen tiedostaminen tulivat ilmi toiminnastani. Henkilökunnan ja vanhempien kohdalla arvioin sitä, miten innostuneisuus ja keskustelu aiheetta kohtaan lisääntyivät, sekä miten vanhempien osallistaminen onnistui suunnittelussa ja arvioinnissa. Tavoitteiden täyttymisessä pohdin myös henkilökohtaisten tavoitteideni täyttymistä. Avaan lisäksi vanhemmille, lapsille ja henkilökunnalle tekemissäni kirjallisissa ja suullisissa palautteissa ilmenneitä asioita. Itsearviossani kerron havaitsemistani kehittämiskohteita ja onnistumisen kokemuksista omassa työskentelyssäni. Käytin seurannasta ja arviosta saamiani tuloksia toiminnan analyysissä.

9.1 Tavoitteiden saavuttaminen

Kehittämistyön tavoitteena oli lisätä lasten ja lapsiperheiden, sekä työntekijöiden tietoisuutta monikulttuurisuudesta ja alkuperäiskansoista, esimerkiksi tutustuttamalla lapsia erilaisiin alkuperäiskansojen kulttuuriperinteisiin. Yhtenä tavoitteena oli tuottaa lapsille iloa ja onnistumisen kokemuksia, varsinaisen tuotoksiin keskittymisen sijaan ja saattaa aloitetut työt loppuun. Pohjalla toiminnassa olivat lapsilähtöisyys, lasten onnistuneen kohtaamisen tärkeyden tiedostami-

nen, leikkisyys ja heittäytyminen, sekä lapsen oman yksilöllisen kehitystason mukainen ohjaaminen ja lasten yksilöllinen tukeminen. Lisäksi arvioin tavoitteiden saavuttamisessa sitä, mitä asioita lapset oppivat aiheesta, sekä miten he viihtyivät tuokioissani. Lapsiin suunnattuihin tavoitteisiin kuuluivat esimerkiksi hieno- ja karkeamotoristen taitojen harjoittelu, hauskanpito sekä kuvallisten, musiikillisten, tanssillisten ja draamallisten taitojen harjoittelu. Muina tavoitteina oli vanhempien osallisuus toiminnan suunnittelussa ja palautteen keruu heiltä, sekä toiminnan lisääminen toimintaympäristössä.

Suunnittelun pohjana käytin kuukausikalenteria, eli toteutin pääsääntöisesti joka keskiviikko vaihtuvateemaisen kulttuuripäivän lapsille maalisi- ja huhtikuun aikana. Teema vaihtui kuvan, musiikin, tanssin ja draaman aiheisiin. Neljän viikon jälkeen tarkoituksena oli aloittaa teemojen sykli uudelleen, niin että kuvataide aloitti jälleen, sitä seurasi toisella viikolla musiikki ja niin edelleen. Pääasiassa teemojen vaihtuva viikoittainen sykli kuva-musiikki-tanssi-draama onnistui, pienistä aikataulullisista muutoksista huolimatta. Vaikka muutokset toivat lisää haasteita ohjauksiin uudelleen valmistautumiseen, järjestykseen ja suunnitteluun, joustavuus niissä antoi toisaalta mahdollisuudet kehittää jatkuvasti myös omaa ohjausta ja kokeilla erilaisia toimintoja. Toimintaa oli tarkoitus jatkaa vastaavalla syklillä joka keskiviikko päiväkodissa harjoitteluni päätyttyä. Toiminnan jatkuvuus ei ollut aivan taattua, mutta loin mahdollisuudet siihen valmiilla jatkosuunnitelmillani ja luovuttamalla jo tuotetun materiaalin päiväkodin käyttöön. Tarkoituksena oli myös tukea toimintaa aiheeseen virittävien videoiden, leikkien, kuvien ja vuoropuhelun avulla. Alun perin kahdeksan toimintakertaa vaihtuivat yhteensä neljääntoista toimintakertaan, joihin sisältyivät myös ohjausta tukevat ja aiheeseen virittävät toimintakerat.

9.1.1 Lapsille suunnattujen tavoitteiden saavuttaminen

Lapsille yhdessä muun henkilökunnan kanssa tekemiemme suullisten kyselyiden avulla selvisi, että moni lapsi oppi kolmen valitsemani suurimman alkuperäiskansan nimet ja tyypillisimmät piirteet. Lisäksi tuokioiden aikana lapset saivat harjoitusta hieno- ja karkeamotorisiin taitoihin: lapset oppivat esimerkiksi liimapuikon käyttöä, kynäotetta värikynien sekä liitujen ja tussien avulla, ääriviivojen hahmottamista, eri värien nimiä ja värien käyttöä. Lapset oppivat myös muutamia perinteisiä tanssiliikkeitä ja lauluja, mikä kävi tuokioissa ilmenneiden onnistumisten kokemusten lisäksi myös ilmi vanhemmille teettämäni palautekyselyn pohjalta. Monet aktiviteettien aiheet lapset oppivat mallin, matkimisen ja seuraamisen kautta. Vaihtuvat teemat loivat lapsille valinnanvaraa ja kannustivat heitä kiinnostumaan monipuolisesti erilaisista aktiviteeteistä. Toiminnassa tehdyt työt saatettiin loppuun, mutta osa materiaalipohjista jäi ylimääräiseksi ja töitä olisi näin ollen voinut tehdä enemmänkin.

Lapsilähtöisyys toteutui niin, että ketään lasta ei pakotettu toimintaan ja samalla kuitenkin pyrittiin kannustamaan lapsia suorittamaan tehtävät loppuun. Esimerkiksi lippujen maalaus -

tehtävässä pyrin saamaan lapset maalaamaan kaikki eri maat, joista lapset ovat kotoisin, ja näin huomioimaan heidän alkuperänsä, sekä keskustelemaan eri maista. Lasten kyky hahmottaa maata ja niiden lippuja käsitteenä, sekä eri maiden eroavaisuuksia oli kuitenkin vielä melko heikolla tasolla. Näin ollen, niistä keskustelu oli pääasiassa kyselyä mistä maasta kukin lapsi on kotoisin ja eri maiden nimien kertaamista. Lapsen yksilöllistä ohjaamista pyrittiin toteuttamaan myös niin, että jokaisen lapsen yksilöllinen persoona ja päiväkotiin sopeuttamisvaihe huomioitiin ohjauksiin osallistuvuudessa ja mahdollisuuksien mukaan suurryhmässä. Jokaisen tuokion jälkeen lapset pitivät suullisen kyselyn perusteella ohjaamistani tuokioista, erityisesti tanssi- ja draamatuokiot musiikin kanssa olivat mieluisia. Aito riemu ja onnistumisen kokemukset kävivätkin selvästi ilmi lasten eleistä ja ilmeistä tuokioiden aikana. Lisäksi tuokioiden jälkeen he olivat ylpeitä näyttäessään tekemiään töitä vanhemmilleen ja myös vanhemmat ihastelivat työme tuloksia. Kunnioittava kohtaaminen näkyi parhaiten siinä, että jokaisella kerralla innostin lapsia tekemiseen ja pyrin huomioimaan jokaisen yksilön vahvuudet. Haastavaa yksilöllisen ohjauksen ja kohtaamisen toteuttamisessa oli se, että toimintani ulkopuolisista tekijöistä johtuen en voinut jakaa lapsia pienryhmiin ja ohjata vain yhtä pienryhmää kerrallaan.

Kuvio 2: Moai-patsaat, lasten erilaiset kyvyt hahmottaa värityskuvia.

Lapsilähtöisyyden yksilöllisyyttä huomioin myös tehtävien suunnittelussa ja toteutuksessa niin, että niiden toteuttamismahdollisuudet voivat olla moninaisia ja persoonallisia. Lisäksi niihin osallistuminen oli mahdollista omien kykyjen ja innokkuuden mukaan. Persoonallinen toteutustapa näkyi erityisesti kuvataide -ohjausten osalta töiden toteutuksessa. Edellä olevasta kuvasta (Kuvio 2) voidaankin havaita, miten erilaisia lasten kyvyt olivat hahmottaa ääriviivaa ja käyttää eri värejä värityskuvissa. Joidenkin levottomuus ja keskittymiskyvyttömyys näkyivät myös töissä, vauhdikkaana työnjälkenä. Kuten alla olevasta kuvasta (Kuvio3) voidaan havaita, jotkut

lapsista sijoittelivat perinteisen kultrung-rummun askartelussa koristeet omalla tavallaan, jolloin en halunnut rajoittaa liikaa ja sallin myös tällä tavoin työssä lasten oman näkemyksen. Olin jo tehnyt jokaiseen rumpuun samanlaisen, mapuche-rumpujen perinteisen keskuskuvion, joten jälleen lasten rajoittaminen myös liimattavissa kuvioissa olisi tuonut liikaa rajoitetta lapsen luovuudelle. Toisaalta rummut eivät olleet muutenkaan täysin perinteisen rummun kaltaisia materiaalina olleiden pahvilautasten vuoksi. Maiden lippujen maalauksesta sormin (Liite 7) voidaan tarkastella niin lasten erilaisia hienomotorisia kykyjä sormen käytössä, kuin ohjaajien erilaista tapaa käsittää sormimaalauksen toteutus.

Kuvio 3: Kultrung -rummut pahvilautasista, erilaisia toteutustapoja.

9.1.2 Vanhempien osallisuuden toteutuminen ja kyselyn tulokset

Tavoite vanhempien osallisuudesta suunnitteluun onnistui heidän täyttämänsä alun kirjallisen kyselykaavakkeen ansiosta ja toiminnan suunnittelussa sekä toteutuksessa pyrittiin täyttämään ainakin osittain heidän toiveitaan. Myös lopun palautekysely tuki vanhempien osallisuutta ja voisi auttaa jatkossa kehittämään toimintaa heidän näkökulmastaan. Maalis-huhtikuiden aikana tehdyssä alun kyselyssä vanhemmat saivat toivoa mitä aktiviteetteja tai asioita he halusivat lastensa tekevän ja oppivan kulttuuripäivien aikana. Olin laatinut kaavakkeen yhteistyössä arvioivan lastentarhanopettajan ja paikan johdon kanssa. Kyselystä (Liite 3: Vanhempien toiveet ja kuvauslupa -kaavake espanjaksi) saatujen tulosten mukaan vanhemmat toivoivat lastensa oppivan monipuolisesti erilaisia taitoja. Olin johdatellut vanhempia hieman toiveiden suhteen jo toimintasuunnitelmasta poimimieni esimerkkien avulla ja suullisella avustuksella. Vanhempien johdattelua toiveiden antamiseen jouduin tekemään erityisesti sellaisissa tilanteissa, jolloin esimerkiksi vanhemman lukutaito, ymmärrys tai idearikkaus eivät riittäneet itsenäisessä toiveiden kirjaamisessa. Nämä seikat johtivat myös osaltaan siihen, että kaikilta vanhemmilta

ei johdattelusta huolimatta saatu toiveita. Alla oleva taulukko (Taulukko 3) kuvastaa sitä, mitä vanhemmat toivoivat lastensa oppivan.

Aktiviteetti	Toivoneiden vanhempien määrä kpl	Huomioita, esimerkkejä
Lippujen maalaamista	1	
Värit ja eroavaisuudet	1	
Sormilla maalaamista	1	
Soitinten soittamista	2	
Laulamista	1	
Tyypillisiä tansseja	2	
Luontoaiheita	1	Eläimiä, kasveja..
Ammatteja	1	Palomies, lääkäri..
Kieliä	2	Mapuche, aimara, englanti..
Perinteisiä asuja	1	
Maiden tapoja	1	Tapoja Suomesta
Mapuche -teemoja	1	
Sadut	1	Chileläiset tarinat, lasten itse tehdyt sadut..
Kokoaminen ja rakennus	2	Koota tai rakentaa hauskoja asioita.

Taulukko 3: Vanhempien toivekyselyn tulokset

Vanhemmat toivoivat esimerkiksi lastensa oppivan maalaamiseen liittyviä aktiviteettejä, musiikkia ja tanssia, eri kieliä, sekä erilaista rakentamiseen liittyvää toimintaa. Tarkemmin eriteltynä he toivoivat lastensa oppivan värejä, minkä huomioin ennen maalausta värien kyselyllä eri väristen maalipurkkien avulla. He olivat toivoneet myös eri ammattien opettelu, joita sisällytin aimara -naisen draamalliseen kanoottiretkeen. Rakentamis- ja kokoamis -toivetta olisin voinut toteuttaa esimerkiksi päiväkodissa olevien muovailuvahojen tai palikoiden avulla, mutta ohjauskokonaisuuden ajan ja teemojen rajoitteellisuuden vuoksi jätin tämän toiveen huomiomatta. Toisaalta lapset saivat toteuttaa palikoilla rakentelua jo entuudestaan, muulla ajalla päiväkodissa. Lasten omien satujen ja tarinoiden tekemistoive kuulosti mielenkiintoiselta, mutta jätin myös tämän toiveen huomiotta, sillä koin sen liian haasteelliseksi oman espanjan kielen taitotasoni takia. Toiminnan onnistuneisuus ja kehittämistarpeet näkyivät lopussa vanhemmille tehdyn palautekyselyn pohjalta. Kyselyn perusteella voidaan mahdollistaa vastaavan toiminnan kehittämistä muissa varhaiskasvatuksen ympäristöissä ja todistaa toiminnan merkityksellisyyttä.

9.1.3 Henkilökunnalle suunnattujen tavoitteiden saavuttaminen

Yhtenä päätavoitteena oli tuoda monikulttuurista toimintaa enemmän päiväkodin ohjelmaan ja lisätä henkilökunnan tietoutta alkuperäiskansoista ja monikulttuurisuudesta. Yleisesti toiminnan tavoitteena oli edistää avointa keskustelua, kiinnostusta ja ymmärrystä monikulttuurisuutta sekä alkuperäiskansoja kohtaan. Tarkastelin sitä, miten sain tuotua kyseisiä teemoja esille. Onnistuin ohjelman lisäämisessä, sekä innostettua myös henkilökuntaa mukaan ohjaustuokioihini. Työntekijät saivat lisää tietoutta käyttämäni espanjakielisten opetusvideoiden kautta alkuperäiskansoista ja järjestämäni aktiviteetit saivat heidät keskustelemaan kanssani enemmän aiheeseen liittyvistä asioista, kuten tyyppillisistä soittimista ja niihin liittyvistä perinnesäännöistä. Keskusteluissamme kävi ilmi esimerkiksi, että mapuche -alkuperäiskansan naiset voivat soittaa kultrung -nimistä rummun kaltaista soitinta, mutta eivät torven näköistä ñolkin -soitinta, sillä torven vaatima suuri puhallusvoima saattaa aiheuttaa lapsettomuutta naisille ja tästä johtuen perinteisesti naiset eivät voi ñolkinia soittaa. Jotkut työntekijöistä eivät myöskään olleet aikaisemmin tienneet erään soittimen käyttötarkoitusta, mikä selvisi erään ohjaustuokion kautta. Saamieni kehujen pohjalta työntekijät tuntuivat olevan tyytyväisiä Etelä-Amerikan karttaani ja ihastelivat sitä. Itse tuottamaani ja käyttämäni ohjausmateriaalia hyödynsivät myös muut ohjaajat toisessa ryhmässä, minulta sitä aina välillä pyytäen ja lainaten. Ohjaajien mielenkiinto heräsi erityisesti suomalaisia asioita kohtaan ja heidän ymmärryksensä esimerkiksi suomalaisissa tervehdystavoissa lisääntyi.

9.1.4 Henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttaminen

Yhtenä henkilökohtaisista tavoitteistani oli saada lisää näkökulmia monikulttuurisuuteen ja muista kulttuuritaustoista Chileen tulleiden lasten ja lapsiperheiden sopeutumiseen Chilessä. Tähän en saanut aivan niin kattavaa näkökulmaa, kuin olisin toivonut, erityisesti Chileen sopeutuminen jäi vähemmälle huomiolle. Perspektiiviä sain kuitenkin siihen, miten hyvin erilaisista kulttuureista lähtöisin olevien lasten ja perheiden kasvatusmallit, kielelliset erot ja kulttuurierot näkyivät työssäni. Toimin esimerkiksi tulkkina erään lapsen vanhemman ja työntekijöiden välillä. Pohdin paljon sitä, mikä perheiden syynä oli tulla Chileen. Omien kokemusteni ja esimerkiksi elintasoltaan alhaisemmista maista Chileen tulleiden henkilöiden kanssa käytyjen keskusteluiden mukaan maasta etsittiin parempaa elämänlaatua ja turvaa. Täytinkin tavoitteeni erilaisten kulttuuritaustojen kohtaamisessa ja pyrkimyksissä ymmärtää heitä.

Suurryhmän haasteista huolimatta kehityin paljon suuren lapsiryhmän ohjaamisessa ja hallitsemisessa, mikä olikin yksi henkilökohtaisista tavoitteistani. Pääsin monesti ohjaustilanteisiin, jossa minun tuli hallita lähes yksin noin 18-26 lapsen ryhmää. Henkilökohtaisena tavoitteenani oli myös lisätä tietouttani chileläistä kulttuuria kohtaan, mikä lisääntyi merkittävästi chileläisessä työyhteisössä viettämäni harjoittelun myötä. Opin esimerkiksi chileläisen työyhteisön yh-

teisistä ruokailuhetkistä ja juhlista, sekä kokouksista ja perhesuhteista. Lisäksi kaupunginosalla, jossa päiväkotikiikatti sijaitti, oli tyypillisiä piirteitä. Opin hahmottamaan alueen monikulttuurista ja vahvasti alkuperäiskansojen historiaa huokuvaa rakennetta. Toivoin saavani toteuttaa piirustus- ja maalaustaustastani johtuen luovuuttani, mikä toteutui hyvin luovien menetelmien kautta ja saatuaani vapaat kädet toiminnan toteutuksessa. Olin toivonut, että espanjan kielen taitoni kehittyisi harjoittelun aikana ja havaitsinkin tässä suurta parannusta: kommunikointitaitoni espanjaksi lisääntyivät niin lasten kuin työntekijöidenkin kanssa. Koin tarpeelliseksi silti tukea oppimistani myös harjoittelun ulkopuolisella espanjan kurssilla ja jatkuvalla päivittäisellä kiinnostuksella kieltä kohtaan, esimerkiksi lukemalla paikallislehtiä.

9.2 Palaute

Keräsin palautetta niin paikan työntekijöiltä, vanhemmilta kuin lapsiltakin. Jokaisen toimintakerran jälkeen keräsin sekä suullista että kirjallista palautetta ainakin yhdeltä toimintaseuranneelta työntekijältä. Alussa sain kirjallista palautetta kaikilta tuokioon osallistuneilta työntekijöiltä, joita oli noin 3-4 henkilöä. Toiminnan noin puolivälissä päädyimme kuitenkin kirjallisen palautteen saamisen haasteista johtuen työpaikan johdon kanssa siihen, että keräsin ainoastaan arvioivalta ohjaajalta kirjallista palautetta toiminnastani. Vanhemmilta pyysin ja sain toiminnasta kirjallista palautetta. Lapsilta sain palautteen suullisessa muodossa vuoropuhelun ja kyselemisen kautta, kysely toteutettiin useasti viittaamalla. Lopuksi arviota ja kehittämistä tehtiin myös päiväkodin työntekijöiden kanssa kirjallisen sekä suullisen loppupalautteen kautta ja itsearviointini myötä. Palautelomakkeet ovat lopun liitteissä (Liite 4 ja Liite 5).

Työntekijöiltä sain palautetta siitä, että aktiviteettien tulisi olla viihdyttävämpiä ja sisältää vähemmän informaatiota kerrallaan. Työntekijät kommentoivat myös, että kommunikaatiossa, lasten motivoimisessa, espanjan kielessä, äänenkäytön, ryhmänhallinnan ja yleisten selkeiden ohjeiden, ymmärretyksi tulemisen sekä teeman kanssa oli kehittämisen varaa. Joidenkin mielestä aiheeseen liittyvät videot toimivat ohjauksen tukena ja osan mielestä eivät tai videot olivat liian pitkiä. Myös osassa ohjauksia pienryhmäjaot toimivat palautteen mukaan ja osassa eivät. Eräs ohjaaja kommentoi sitä, että tila tulisi rauhoittaa ensin ja selittää aktiviteetin tarkoitus, sekä kirjoittaa aina työhön lapsen nimi. Yksi ohjaajista arvioi, että lasten huomion saamiseksi ei tarvita välttämättä rekvisiittia, kuten olin arvioinut itse. Yksi ohjaaja toivoi seuraaville kerroille chileläisten alkuperäiskansojen talo- tai asumistyyppejä ja sitä, että pyydän aina kiitos tai olkaa hyvät pyytäessäni jotakin aisia ohjaajilta. Lippujen maalauksissa lippupohjia toivottiin lisää, maantiedettä aiheena toivottiin, oman maan kulttuuria toivottiin Latinalaisen Amerikan kulttuurien lisäksi ja värien opettelua, sekä sujuvuutta aktiviteetteihin toivoi yksi ohjaaja.

Aktiviteettien jälkeen keräämäni palautteen mukaan työntekijät myös pitivät innostuneesta työotteesta, ohjauksen sujuvuudesta, tansseista, ohjausteni teemoista ja erityisesti eri kulttuureista aktiviteeteissa, joissakin aktiviteeteissa tapahtuneista psykomotorisista harjoitteista, lempeydestäni lapsia kohtaan ja turvallisesta ohjausotteestani. Lisäksi yksi ohjaaja kehui sitä, että sormiväreillä toisen kerran suoritettu lippujen maalaus oli onnistunut ja viihdyttävää tekemistä lapsille. Lisäksi ohjaaja arvotti ison kartan maalaamisessa sen suurta kokoa ja kuinka hyvin lapset pystyivät sitä maalaamaan. Ohjaaja myös kehui sitä, että olin saanut hyvin karakterisoitua rapa nui -kansan tyypillisen tanssin ja se herätti lapsissa paljon mielenkiintoa. Eräs ohjaajista koki, että lapset nauttivat suomalaisen kulttuurin kokemuksista ja olivat motivoituneita osallistumaan tuokioon, sen joka hetkenä. Tulevaisuuden kannalta aktiviteettien toivottiin olevan konkreettisempia, jotta lapset pääsevät paremmin osallistumaan niihin. Alla oleva taulukko (Taulukko 4) kuvastaa kustakin toimintakerrasta saatuja palautteita. Kaikista kerroista; kuten perehdyttämiskerrat aiheeseen liittyvän videon pohjalta; ei saatu, eikä ollut myös työn kokonaisuuden kannalta oleellista saada palautetta.

Aktiviteetti	Positiivista/ mikä toimi	Negatiivista/ mikä ei toiminut	Seuraavalle kerralle tai muut toiveet	Vastanneet (kpl)
Maanantai 13.3. PEREHDYTYS	Monikulttuurinen aktiviteetti, leikkisyys.	Tilan rauhoittaminen, lapsen nimi paperiin, riittävä materiaali.	Toiveet talojen tai asumusten tyypeistä.	1
Keskiviikko 15.3. KUVA/Yleistä	Pienryhmätyöskentely, materiaalien monipuolisuus, psykomotorisuus.	Ymmärtämisvaikeudet, liikaa asioita yhtenä päivänä (x2).	Maantiede, värit, hauskeempia aktiviteettejä.	2
Torstai 23.3. TANSSI/Mapuchet	Aiheeseen liittyvä video (x3), käytetty teema (x3).	Puutui järjestysalissa (x4), video liian pitkä, liikaa asioita yhtenä päivänä (x3), teeman selkeys, äänenkäyttö, televisio ei toiminut ohjauksen kanssa.	Suomalaista kulttuuria (x2), aimaroiden kulttuuria.	4
Keskiviikko 29.3. DRAAMA/Aimarat	Leikkisyys, motivoivuus.	Lasten huomion saamiseksi ei tarvita mallikuvia.	Täytyy pyytää kiitos/olkaa hyvät, jotta autamme sinua.	1

Keskiviikko 5.4. KUVA/ Maiden liput	Maalaaminen on viihdyttävää toimintaa, pienryhmissä työskentely.	Liian vähän lipuja, olisi ollut parempi yksi jokaiselle.	Talotyypit alkuperäiskansoille.	1
Tiistai 11.4. KUVA/ Latinalaisen Amerikan kartta	Suuri kartta, lapset pystyivät maalaamaan sitä hyvin.	Lapset olisi tullut jakaa pienryhmiin.	Talotyyppinä.	1
Torstai 20.4. TANSSI/ Rapa nuit	Karakterisoidut piirteet, lasten huomion kiinnittäminen.	Lisää motivoimista saadaksesen osallistumaan aktiiviteettiin.	Talotyyppien tunteista.	1
Perjantai 28.4. DRAAMA/Suomi	Lapset nauttivat kokemuksesta, motivoituneita joka hetkenä.	Puuttui aihetta selkiyttävä video.	Konkreettisempia aktiiviteetteja.	1

Taulukko 4: Työntekijöiden palautekyselyn tulokset yksittäisistä aktiviteeteista

Erään työntekijän loppupalautteen mukaan muun muassa täytin omat henkilökohtaiset tavoitteeni, opin eri kulttuureista, syvennyin teemaan, toimin joustavasti toiminnan uudelleen aika-tauluttamisessa ja luotin itsevarmuuteeni omissa ohjauksissa sekä vanhempien kanssa tehdyssä yhteistyössä. Loppupalautteesta kävi myös ilmi se, että alussa verbaalinen kommunikointi lasten kanssa tuotti minulle hankaluuksia mutta paransin sitä työntekijän mukaan loppua kohden paljon. Työntekijän mukaan kiinnostuneisuuteni tiedollisuutta ja ammatillista työtä kohtaan näkyi tekemieni ehdotusten ja niiden päiväkotiin soveltamiseni kautta, sekä halussani etsiä aina lastentarhanopettajan antamaa koulutustukea. Työntekijältä saamani loppupalaute keskittyi omaan ohjaukseeni työpaikalla, eikä niinkään toiminnan merkityksiin, onnistumiseen tai jatkuvuuteen. Työpaikan johdolta sain erillistä suullista ja kirjallista loppupalautetta, jonka mukaan olisi ollut hyödyllisempää keskittyä tekemään ainoastaan muutama aktiviteetti huolella. Kyseisen palautteen mukaan minun ei olisi kannattanut rakentaa laajempaa kokonaisuutta, koska yksittäisten aktiviteettien suunnitteluun ja toteutukseen jäänyt aika jäi pieneksi. Vastaavaa yhteistyötä ja kehittämistä toivottiin kuitenkin johdon taholta lisää ja he kokivat työni merkityksellisenä, sekä saaneensa uutta tietoa omasta työyhteisöstään ja toimintansa kehittämisestä projektini myötä.

Laadin vanhemmille suunnatun palautekaavakkeen (Liite 5: Vanhempien palautekysely -kaavake espanjaksi) yhteistyössä arvioivan lastentarhanopettajan kanssa. Vanhemmilta saamani palautteen perusteella lapset olivat oppineet eniten musiikillisista menetelmistä ja vähiten tanssillisista menetelmistä. Toisaalta kyselyn mukaan tanssillisia menetelmiä oppineita oli yhtä monta kuin niitä ei oppineita ja mikään menetelmä ei ollut sellainen, jota yksikään lapsista ei olisi oppinut. Seuraava taulukko (Taulukko 5) kuvastaa sitä, kuinka moni lapsi oli oppinut asioita mistäkin luovien menetelmien osa-alueesta. Lisäksi kaaviosta näkyy vanhempien kiinnostuksen lisääntyminen monikulttuurisuutta ja alkuperäiskansoja kohtaan, sekä muuta huomioitavaa tai vapaa palaute. Päädyin tähän kiinnostusta mittaavaan kysymykseen vanhempien kohdalla, sillä yksittäisen vanhemman oppimista olisi ollut hankala mitata, koska en järjestänyt vanhemmille suunnattua toimintaa ja se ei olisi ollut välttämättä tarpeellista työni kannalta. Jos olisin toteuttanut alussa suunnittelemani perhepäivän, tietoisuuden lisääntymistä olisi voinut mitata myös paremmin vanhempien kohdalla. Nyt ohjaukseni suuntautui kuitenkin ainoastaan lapsiin ja vanhemmille suunnattu kyselyni aikaan, jolloin vanhempi oli tarkkaillut lapsen päiväkodissa oppimia asioita kotona tai muuten vapaa-ajalla.

Aktiviteetti (Lapsen tietoisuus/oppiminen)	KYLLÄ, tietoisuus lisääntyi (kpl, vastannutta henkilöä)	Ei, tietoisuus ei lisääntynyt (kpl, vastannutta henkilöä)
Kuva	6	1
Musiikki	7	0
Tanssi	4	4
Draama	5	3
Kiinnostus teemaa kohtaan		
	KYLLÄ, kiinnostus kasvoi	Ei, kiinnostus ei kasvanut
Vanhemman kiinnostus	6	0
Muut kommentit	Oppi erityisesti mapucheista ja heidän lauluistaan (2 kpl). Ei muista tarkalleen lapsen oppimaa (1 kpl).	

Taulukko 5: Vanhempien palautekyselyn tulokset

Lapsilta viittomalla tai yhteisen keskustelun kautta kerätystä palautteesta kävi ilmi, että jo heti alussa ainakin puolet pitivät aktiviteetistani ja palaute oli koko toiminnan ajan positiivista. Lasten eleistä kävi ilmi, että toistot olivat hyödyllisiä. Pohdin esimerkiksi sitä, näytänkö liian monta kertaa aiheeseen liittyvää videota, mutta lapset olisivat halunneet jatkaa joka kerta pidempään sen katsomista ja heidän mielenkiintonsa siinä säilyi. Näin ollen ilmeni, että videon näyttäminen useaan kertaan oli tarpeellista. Lasten onnistumisen kokemukset näkyivät esimerkiksi siinä, että he olivat ylpeitä teoksistaan näyttäessään niitä vanhemmille ja keskustellessamme niistä tuokion lopulla.

9.3 Itsearviointi

Itsearviointini mukaan minulla oli alussa kehitettävää erityisesti ohjausten aloittamisen ja lopettamisen selkeydessä, ajankäytössä, kommunikaatiossa ja ymmärretyksi tulemisessa, espanjan kielellä ohjaamisessa sekä ryhmänhallintataidoissa. Erityisesti alussa toi haastetta se, että lapset ymmärsivät aktiviteetin idean ja sain innostettua muut työntekijät mukaan sekä heiltä apua. Toisinaan henkilökunnan kanssa kommunikointi ja konfliktit tuottivat haasteita ohjauksen sujumiselle ja muokkasivat yleistä ilmapiiriä työpaikalla. Palautteen saaminen kaikilta työntekijöiltä oli haastavaa. Toisinaan minulla oli vaikeuksia oman tilan ottamisessa ja siinä, että minä olen ohjauksissani ”pääohjaaja”. Lisäksi ohjauksissa oli haastavaa antaa lapsille yksilöllistä ohjausta, sillä keskityin koko suurryhmän kasassa pitämiseen ja ohjauksen kokonaisuuden sujumiseen. Kuten työntekijätkin kommentoivat, aktiviteeteissani oli aluksi liikaa informaatiota yhdellä kerralla, mitä karsin kuitenkin paljon ohjausten edetessä. Vaikka olin suunnitellut hyvin ohjaukseni, huolellista suunnittelua, ennakointia, parempaa aikataulutusta ja suunnitelmien kehittämistä olisi voinut olla joka vaiheessa lisää. Olisin voinut perehtyä yhä enemmän aiheisiin, erityisesti soitinten soittamiseen. Sekä henkilökunnan palautteen että omien havaintojeni perusteella ymmärsin, että aktiviteetit eivät saa olla liian vaikeita. Tästä johtuen yksinkertaistin paljon joitakin suunnitelmiani. Levottomien lasten ohjauksessa ja heille eritellyn tehtävän suunnittelussa olisi ollut kehittämistä. Kulttuurieroissa ja erityisesti niihin liittyvässä kohteliaisuudessa oli minulla opeteltavaa, sillä suomalainen kulttuuri saattaa kuulostaa tyylyltä suomalaisen puhuessa vierasta kieltä, esimerkiksi kiitosten ja muodollisuuksien luonnollisena vähäisytenä. Suunnitelmat muuttuivat useaan kertaan toimintani ulkopuolisesta tekijöistä johtuen ja se tuotti minulle haasteita niin henkiseen valmistautumiseen, suunnitelmien korjaukseen, aikataulutukseen kuin uuden ohjauksen harjoitteluun. Opin kuitenkin äkillisistä muutoksista joustavuutta ja hyväksymään sen, että jatkuvat muutokset suunnitelmiin ovat mahdollisia.

Oma innostuneisuuteni ja heittäytymiskykyni kasvoi ohjausten ja onnistumisen kokemusten myötä. Työntekijät olivat toivoneet viihdyttävempiä aktiviteetteja alun ohjauksen jälkeen ja vähitellen sain sekä lapset että ohjaajat yhä innostuneemmiksi aktiviteeteistani. Onnistumisia koin siinä, että opin vaihtelevaan ohjaukseni intensiteettiä, esimerkiksi koventamalla ja hiljentämällä omia ohjausliikkeitäni tai äänen voimakkuutta. Erityisesti olin ylpeä siitä, että opin täysin vieraskielisen, mapudugúniksi olevan laulun ja tein koko harjoittelun espanjaksi. Koin, että oma rekvisiittani oli hyödyllistä ja auttoi paljon lasten mielenkiinnon herättelyssä aiheeseen. Kehityin ajankäytössä niin, että opin välttämään paremmin joko liian pitkän tai liian lyhyen ohjauksen syntymistä. Lisäksi sain paremman keskusteluyhteyden muutamaa paikkaa työntekijään ja tulini ymmärretyksi niin työntekijöiden kuin lastenkin taholta. Joissakin ohjauksissa esimerkiksi lapset tunnistivat heti heiltä kysyttävän asian, kuten eri värit. Ohjaajien toiveiden huomioiminen onnistui esimerkiksi siinä, että tein aktiviteetin omasta maastani ja toin perinteisiä suomalaisia ruokia päiväkotiin. Myös ryhmänhallintataitoni kehittyivät, sain pidettyä

lasten mielenkiinnon lopun ohjauksissa koko tuokion ajan ja pelkoni suurryhmän edessä esiintymisestä vähenivät. Ylitin itseni oppimalla paremmin elämään hetkessä, rentoutumaan ja tekemään hauskoja asioita lasten kanssa. Opin myös olemaan armollisempi itseäni ja omaa toimintaani kohtaan. Onnistuneimmat ohjauksista olivat mielestäni draamakerrat, jolloin itse ja muut ohjaajat olivat innostuneimmillaan ja myös lasten vahvasta osallistuvuudesta näki toiminnan onnistumisen.

10 Toiminnan analyysi

Toiminnan analyysin toteutin omien havaintojeni, paikan työntekijöiltä, vanhemmilta ja lapsilta saamani palautteen pohjalta. Vertailin toiminnasta keräämääni tietoa aikaisemmin tarkastelemaani kirjalliseen tietopohjaan nähden, sekä tietopohjan toteutumista käytännössä. Omassa toiminnassani keskitin huomioni erityisesti siihen, miten toteutin lapsilähtöisyyttä ja innostavaa sekä arvostavaa otetta lasten kanssa, ja miten sain tuotua monikulttuurisuuden ja alkuperäiskansojen teemoja esille. Pohdin myös, mitä onnistumisia ja kehittämiskohtia koin matkan varrella, sekä mitkä asiat muuttuivat alkuperäiseen suunnitelmaani nähden.

Havaitsin, että aikuisiin verrattuna lasten kanssa on huomattavasti yksikertaisempaa ja helpompaa kommunikoida vieraalla kielellä, esimerkiksi eleiden sekä käskyjen avulla. Toisinaan kommunikaatiovaikeudet, kokonaan espanjaksi tekemäni ohjaukset ja harjoitteluni tuottivat paljon haasteita ymmärretyksi tulemisessa, missä kielen merkitys korostui vahvasti. Alussa oli toisinaan vaikeaa ymmärtää mitä lapset sanovat ja kuten lähdeaineistossa kuvailin, kommunikaation ja monen muun taidon kehittyminen asiakasryhmänäni olleilla 3-4-vuoden ikäisillä lapsilla on vielä kehittymässä, mutta toisaalta nopeaa kyseisessä iässä. Toiminnan edetessä ja oppiessani käyttämään yhä paremmin espanjan kieltä ohjauksissani, myös kommunikaatio parani pitkin toteutusta. Kuten aikaisemmin lähdeaineistossa kuvailin, suomalaisessa monikulttuurisessa varhaiskasvatuksessa tulee erityisesti kiinnittää huomiota sekä kotimaan että nykyisen maan kielen huomioimiseen (Permaa 2014). Pohdin, saivatko alkuperäiskansan taustan omaavat lapset tarpeeksi toiminnastani harjoitusta omalle kielelle ja kulttuurilleen. Tulin tässä siihen tulokseen, että olisin voinut hyödyntää keräämääni tietopohjaa entistä laajemmin ja esimerkiksi opettaa lapsille useamman laulun eri alkuperäiskansojen kielillä. Toisaalta jo nyt ohjaukseni sisälsivät paljon asiaa, ja kuten luvussa 9.2 Palaute kuvailen, henkilökunnan palautteen mukaan toisinaan asiaa oli liikaakin. Kävimme myös ohjauskeskusteluissani pohdintaa siitä, että suunnittelemani sisältö voisi riittää päiväkodissa tehtäviin ohjauksiin kokonaiseksi vuodeksi. Näin ollen, yksi opeteltu, lapsille tuokioideni aikana tutuksi tullut alkuperäiskansojen laulu toimi hyvin pohjana ohjausten kulussa.

Lapsilähtöisyyttä huomioin erilaisten lapsille antamieni tehtävien toteutusvaihtoehtojen tarjoamisen lisäksi niin, että pyrin mahdollisuuksieni mukaan ohjaamaan lapsia yksilöllisesti. En päästänyt lapsia aina helpoimman ja nopeimman kautta, vaan autoin heitä harjoittelemaan yhä

huolellisempaa työskentelyä. Kannustin esimerkiksi erästä lasta vielä kokeilemaan lisää värejä ja jatkamaan työtään, sillä hän vaikutti hyvin turhautuneelta kokiessaan maalaamisen vaikeaksi ja keskittyessään annettuun tehtävään vain hyvin vähän aikaa. Tässä tilanteessa havaitsin, kuinka epävarma lapsi oli omista kyvyistään ja kuinka positiivisella asenteella sekä rohkaisulla lapsen asenne muuttui täysin annettua työtä kohtaan. Haasteita tilanteisiin toi kuitenkin suuri lapsiryhmän koko ja toisinaan oli lähes mahdotonta neuvoa jokaista lasta yksilöllisesti ja huomioida jokaisen tarpeet. Toisinaan kävikin niin, että neuvoessani osaa lapsista yksityiskohtaisemmin, osan huomio oli kiinnittynyt jo aivan muihin asioihin. Kehityin kuitenkin ryhmänhallintataidoissa työn edetessä ja opin hallitsemaan kokonaisvaltaisemmin ohjaustilanteita.

Innostuneisuuteni ja heittäytymiskykeni kasvoivat työn myötä ja saadessani onnistumisen kokemuksia, kuten kuvailin edellisessä luvussa myös henkilökunnalta saamani palautteesta. Sosio-kulttuuriseen innostamiseen liittyen kuvailin lähdemateriaalissa, että innostajan pitää omata ”hyvä itsetuntemus ja sitä kohti kehittyminen, sekä psyykkisen tasapainon ja kypsyyden löytäminen. Riittävä persoonallisuus, omistautumiskyky, suurien ihmis- ja asiamäärien organisointikyky, sekä kyky ryhmän yllyttämiseen ilman määräilyä ovat myös merkittäviä tekijöitä ohjaajassa.” (Kurki 2000.) Koin erityisesti kasvaneeni vahvemmaksi persoonaksi ja kehittyväni itsetuntemuksessa, pystyväni omistautumaan entistä paremmin ohjaustyölleni, hallitsemaan isoaikin lapsiryhmää ja pyrkimään kannustuksen kautta, määräilyn sijaan, ohjaamaan lapsia. Draamatuokiot sujuivat parhaiten, minkä syyksi voitaisiin arvioida vahvaa heittäytymistäni niihin, mutta toisaalta lähdeaineistooni nojaten asiakasryhmänä olleiden lasten iälle tyypillistä runsasta mielikuvitusta ja kykyä matkia aikuista.

Luvusta 8.1. voidaan tulkita, että vanhempien toiveiden keruu ei ollut aivan täysin neutraalia, sillä aiemmin kuvailuista seikoista johtuen kaikilta vanhemmilta ei saatu toiveita ja osaa vanhemmista jouduttiin johdattelemaan paljonkin toiveiden kirjoittamisessa. Toiveiden kyselylomakkeen pohjalta ilmeni, että osalla vanhemmista oli paljon vaatimuksia ja toisaalta osa oli realistisempia sen suhteen, mitä lapsen tulisi oppia aktiviteettieni aikana. Pohdittuani myös muiden työntekijöiden kanssa toiveiden realistisuutta minulla heräsi kysymys, missä määrin vanhempia voidaan miellyttää heidän toiveidensa toteuttamiseen ja miten oleellista se on työn onnistumisen kannalta. Toisinaan olikin haastavaa, jotta sain täytettyä sekä omat suunnitelmani että henkilökunnan ja vanhempien toiveet samalla. Osa henkilökunnan ja vanhempien toiveista oli kuitenkin samoja, esimerkiksi omasta kulttuuristani joidenkin asioiden esittelyä toivottiin molemmilta tahoilta. Olin pohtinut jo ennen saamiani palautteita tuovani suomalaista kulttuuriani esille, mikäli siihen on tarvetta ja aikaa. Näin ollen, tässä asiassa sain kaikkien toiveet täytettyä.

Työntekijöiltä sain palautetta siitä, että aktiviteettien tulisi olla viihdyttävämpiä ja sisältää vähemmän informaatiota kerrallaan. Aluksi oli haastavaa rajata yksi aktiviteetti selkeäksi kokonaisuudeksi ja toteuttaa se lyhyessä ajassa, sillä olisin halunnut kokeilla toteuttaa niin monta asiaa. Onnistuin kuitenkin lopulta ohjauksieni selkeyttämisessä ja keskittymisessä yhteen aihepiiriin. Ainoastaan esimerkiksi mapucheihin liittyvät aktiviteetit olivat heidän perinteinen tanssi ja kultrung -rumpujen tekeminen. Haasteellisuutta tuotti myös se, että ohjaukokokonaisuuden laajojen teemojen lisäksi valitsemani luovat menetelmät olivat moninaisia, eikä minulla ollut aikaa perehtyä kaikkiin niin huolellisesti kuin olisin toivonut. Lisäksi toisessa kulttuurissa eläminen, harjoittelun ja opinnäytteen teko, aikataulullisesti ohjausten sovittaminen muuhun päiväkodin ohjelmaan, sekä oppimispäiväkirjan pitäminen yhtä aikaa tuntuivat välillä liiankin haastavilta. Voidaan myös pohtia, miten hyvin kommunikaatio harjoittelupaikan, paikan minulle järjestäneen järjestön ja minun välillä toimi. Kommunikaation heikkoutta kuvastaa esimerkiksi se, että hakiessani harjoittelupaikkaa painotin sitä, että paikan tulisi olla täydessä toiminnassa harjoittelujaksosi aikana, jotta voin harjoitteluni suorittaa. Alun perin tarkoituksenani oli siis tehdä harjoitteluni tammi-maaliskuuden aikana, mutta ensimmäisenä harjoittelupäivänäni minulle selvisi, että päiväkotia on koko helmikuun kiinni ja tästä syystä jouduin pitkittämään harjoitteluani yhdellä kuukaudella. Toisaalta helmikuussa päiväkodin ollessa kiinni, sain rauhassa suunnitella tätä opinnäytetyötäni ja valmistella yksityiskohtaisemmin ohjauksiani.

Vasta aloitettuani päiväkodissa minulle myös selvisi, että projektini alun suunnittelukuukausi tammikuussa ja ensimmäinen toteutuskuukausi maaliskuussa osuvat hieman huonoon ajankohintaan, sillä ensimmäisen kuukauden aikana suurin osa lapsista oli kesälomilla ja työnteko oli vähemmän suunniteltua. Lomien jälkeinen ensimmäinen toteutuskuukausi sen sijaan kului lasten totuttamiseen jälleen päiväkodin arkeen ja eroon vanhemmistaan. Molempien kuukausien aikana oli hieman haastavaa kokeilla kehittämistyön aloittamista ja saada omia ideoitaan ymmärretyksi sekä saada heräämään työntekijöiden mielenkiinto yhteistyöhön, sillä kumpanakin jaksolla päiväkodin arki ei ollut täysin rutinoitunut ja ohjattua toimintaa oli vähäisesti lapsille. Näin ollen, myös työntekijöiden arki ei ollut aluksi täysin rutinoitunut ja viimeinen ohjaukskuukausi sujuikin huomattavasti paremmin. Suunnitelmani muuttuivat ulkoisista tekijöistä johtuen lyhyelläkin varoitusajalla, mikä tuotti alussa paljon turhautumisen ja epävarmuuden tunteita omaan suunnitteluuni ja mielikuvia ohjauksen haasteellisuudesta tai jopa täydestä epäonnistumisesta. Toisaalta, voiko mikään ohjaus epäonnistua, jos siitä oppii ainakin jotain? Pyrin tekemään oman työni kuitenkin puitteiden sisällä mahdollisimman hyvin ja näyttämään esimerkkiä muille sekä opin kannustamaan ja pyytämään työntekijöitä ystävällisesti apuun ohjauksiini. Näin ollen, haasteista huolimatta, kehittämistyöni onnistui työpaikalla.

Työpaikan johdolta saamani palautteen mukaan olisi ollut hyödyllisempää keskittyä tekemään ainoastaan muutama aktiviteetti huolella, eikä suunnitella laajempaa kokonaisuutta. Toisinaan

ajan puute ja perehdytykseen kuuluva aika osoittivat kuitenkin, että suunniteltujen ohjausten toteuttamiseen, perehdytykseen ja keskeneräisten töiden jatkamiseen oli tarvetta muinakin kuin alun perin suunniteltuina kahdeksana päivänä. Lisäksi työn jatkuvuuden ja vaikuttavuuden kannalta oli merkittävää suunnitella laajempi kokonaisuus. Vaikka tarkoituksena oli pitää varsinaiset ohjaukset joka keskiviikko ja perehdytykset joka maanantai, ne siirtyivät näistä ja toteutuksesta kertovassa luvussa tarkemmin mainituista tekijöistä johtuen muutamana kertana eri päiville ja osa perehdytyksistä peruuntui muutamana kertana. Pysin kuitenkin siihen, että edes joka toinen viikko olisi erillinen perehdytys- tai kertauskerta. Muita muutoksia ohjauskokonaisuudessa alun suunnitelmaan nähden olivat ne, että esimerkiksi alun ohjaukset siirtyivät seuraavalle viikolle, ensimmäiseksi suunniteltu maalauskerä vaihtui väritykseen, lapsilta kerättävä hymynaamapalaute suulliseen palautteeseen, lippujen maalaus kahteen kertaan ja pienryhmän sijaan oli suurryhmä ohjattavana.

Tulosten ja saadun palautteen pohjalta voidaan todeta, että lasten tietoisuus teemoista lisääntyi ja vanhemmat kiinnostuivat aiheesta yhä enemmän, mikä tuotti minulle positiivisia ja paljaitsevia tuntemuksia työn onnistumisesta. Työn tuloksista käy ilmi myös, että työntekijät saivat uutta tietoa ja toimintani herätti heissä keskustelua. Lisäksi toisen lapsiryhmän ohjaajat lainasivat tuottamaani materiaalia heidän ohjauksissaan, mikä vahvisti työni onnistuneisuutta. Luvun 9.2 työntekijöiltä saatua palautetta kuvaavasta taulukosta (Taulukko 4) voidaan tarkkailla työprosessin ja ohjaajuuden onnistunutta kehittymistä toiminnan aikana kommunikaation paranemisen lisäksi. Taulukosta voidaan havaita myös, että ainoastaan kahtena kertana vastaajia oli enemmän kuin yksi. Työntekijöiltä saadun palautteen yksipuolisuutta ja keruun haastavuutta olen kuvaillut edellisissä luvuissa. Kokonaisuudesta voidaan siis analysoida, että työssä onnistuttiin parhaiten tiedon lisäämisessä ja innostamisessa aiheiden pariin. Merkittävimiksi haasteiksi sen sijaan osoittautuivat kommunikaatio-ongelmat, kulttuurierot ja toteutuksen aiheiden rajaaminen vain muutamaan ideaan, sekä äkilliset muutokset aikataulussa.

11 Pohdinta

Lopuksi pohdin, mitä haasteita opinnäytetyön suunnittelussa, toteutuksessa ja toiminnan kehittämisenä voi ilmetä. Ilmenneitä ongelmia tarkastelen erityisesti yhteisö- ja yksilökulttuurien, sekä sosiaaliluokkien ja koulutustasojen eroavaisuuksien näkökulmista. Pohdin myös sitä, miten erityisesti yhteistyötahona ollut päiväkotitoimi ja yleisesti varhaiskasvatus voisi hyödyntää ohjauksiani tai voisiko vastaavia aktiviteetteja siirtää täysin erilaiseen ympäristöön. Lisäksi aivan sitä, kuinka merkittävää monikulttuurisuuteen ja alkuperäiskansoihin liittyviä teemoja olisi hyödyntää varhaiskasvatuksessa. Kerron myös työni hyödyistä itselleni, sekä miten työssä oppimani asiat tukivat ammatillista kasvua. Pohdin lisäksi luovien toimintojen merkitystä, sekä lapsilähtöisen ohjausotteen ja onnistuneen kohtaamisen näkökulmia sosiaalialan tulevaisuutta ajatellen. Viimeisimpänä pohdin tämän työn tarkoitusta ja toiveitani, mitä haluaisin sen herättävän ihmisissä.

On todettava, että lopulta oli hyvin haastavaa saada kehittämistyötä onnistumaan. Kukaan henkilökunnasta tai asiakkaista ei ollut Pohjois-Euroopasta tai ylipäätään Euroopasta, mikä näkyi kulttuurieroina. Lähdeaineistoni perusteella voidaankin pohtia, olisiko etelä- tai itä-eurooppalainen asiakas tai työntekijä vastannut yhteisökeskeisen kulttuurin tavoiltaan itseäni paremmin työpaikan asiakkaiden tai henkilökunnan tapoja (Taulukko 1: Yksilöllisen ja yhteisöllisen kulttuurin eroavaisuudet). Suunnittelussa ja yhteistyössä tuottivatkin paljon haasteita mahdollisesti eroavaisuudet kielessä, kulttuurissa, tavoissa, näkemyksissä ammatillisista toimintatavoista ja vastuullisesta työnteosta, kulttuurille ominaisessa työmoraalissa, sekä haasteet uudistumishalukkuudessa ja vastaanottavuudessa. Tämä tuotti myös ammattieettisiä haasteita, joita pohdin laajemmin luvussa 8.1. Toisaalta ei voisi ehkä olettaakaan, että täysin vieraassa kulttuurissa ja eri kielellä kommunikoidessa ei syntyisi haasteita ja väärinymmärryksiä.

Kuten luvussa neljä kuvailen, kulttuurit voidaan jakaa sekä yksilö- että yhteisökeskeisiin kulttuureihin. Yhteisökeskeistä kulttuuria kuvaillaan (Taulukko 1) muun muassa näin: ”Tiiviit ja henkilökohtaiset kontaktit oman ryhmän sisällä sekä muodolliset ja varautuneet suhteet ryhmän ulkopuolisiin. Epäsuora viestintä, asioiden sanominen peitellysti hienovaraisten vihjeiden avulla. Kommunikoinnissa pyrkimys harmonian säilyttämiseen ja sopusointuun. Konflikteja on vältettävä.” Chileläisen kulttuurin yhteisökeskeisyys näkyikin hyvin vahvasti työpaikan tiiviin yhteisön toimintakulttuurissa, mikä oli hyvin erilaista verrattaessa suomalaiseen, yksilökeskeiseen kulttuuriin. Uskoisinkin suomalaisen uuden varhaiskasvatussuunnitelman tuomista kulttuurien kohtaamisen näkemyksistä ja yksilöllisyyden huomioimisesta olevan hyötyä myös Suomen ulkopuolella (Varhaiskasvatuksen kehittyvä toimintakulttuuri 2017).

Keskustelimme myös päiväkodin johtajan kanssa siitä, kuinka paljon vähävaraisuus, moniongelmaisuus ja luokkaerot näkyivät sekä asiakkaina olevien lapsiperheiden että työntekijöiden tavoissa ja totumuksissa verrattuna omaan taustaani. Voidaankin pohtia, riittääkö vähävaraisten ihmisten energia ja mielenkiinto päivittäisestä arjesta selviämisen lisäksi työntekijöiden kohdalla uusien ideoiden tuomiseen ja työyhteisön kehittämiseen, sekä vanhempien kodalla lastensa varhaiskasvatuksen kehittämiseen ja siihen uusien ideoiden lisäämiseen. Koska Chilessä koulutus on maksullista, koulutustasojen erot ovat vahvemmin sidoksissa sosiaaliluokkiin ja varallisuuteen, mikä ilmeni niin omien havaintojeni kuin Chilessä ihmisten kanssa käymieni keskustelujen pohjalta. Toisaalta kallis koulutus ei silti aina takaa Chilessä opetuksen laatua. Polarisaatio onkin Chilessä voimakasta, eri alueiden erot ovat selkeästi nähtävissä (Team Finland 2016) ja esimerkiksi alkuperäiskansoja kohdellaan toisluokkaisina kansalaisina (Amnesty International 2017). Harjoittelupaikkani sijaitsikin kaupunginosassa, joka on hyvin erilainen ja monikulttuurinen verrattuna Santiagon rikkaimpiin kaupunginosiin. Maailmanlaajuinen ilmiö kaupunginosien eriytymisistä ja epätasa-arvosta on nähtävissä kuitenkin myös Suomessa (Helsingin kaupunki 2013).

Kuten vanhemmille tehdyssä alun toivekyselyn ja lopun palautekyselyn täyttämisen yhteydessä selvisi, alemman sosiaaliluokan kanssa tehtävässä yhteistyössä haasteeksi voivat tulla kielelliset- ja kulttuuriset väärinymmärrykset, suullisen selventämisen tarve lukutaidottomuuden tai heikkotasoisien lukutaidon kanssa, sekä kärsimättömyys ja ajan puute kaavakkeiden täytössä. Näistä seikoista johtuen ja myös siksi, että vanhemmat halusivat suurimmaksi osaksi antaa positiivista palautetta, oli myös haastavaa antaa heille ymmärrys oikeuksistaan kehittää toimintaa paremmaksi ja näin ollen korostaa sitä, että palaute voi olla myös kriittistä. Kuten Suomen ja Chilen välisessä yhteistyössä mapuche-yhteisön oikeuksien parantamisesta kuvailin, tärkeää olisi kouluttaa ihmisiä, jotta he ymmärtäisivät oikeutensa ja pystyisivät paremmalla koulutuksella vaikuttamaan asioihin (Faúndez 2015). Toisaalta kyselyihin vastanneiden pienestä määrästä voidaan pohtia, sekä henkilökunnan että vanhempien osalta, pohjautuuko erityisesti Latinalaisen Amerikan kulttuuri enemmän keskustelulle, ja onko palautteen anto yleensä suullista kirjallisen sijaan. Herääkin kysymys, olisiko kyselyyn vastanneiden määrä ollut suurempaa, jos esimerkiksi vastaukset olisi kerätty täysin suullisen haastattelun muodossa.

Arvelen, että vanhemmat saivat pienessä määrin uutta tietoa projektistani: esimerkiksi niille vanhemmille, joille alkuperäiskansojen kulttuuriperinteet olivat lähes tuntematonta aluetta, aktiviteettini olivat hyvä mahdollisuus tutustua täysin uusiin asioihin lapsensa kautta. Toisaalta ne, jotka tunsivat perinteet, aktiviteettini toivat mahdollista turvaa ja uskoa perinteidensä jatkumiselle. Mielestäni luovilla menetelmillä voisikin turvata uusiin asioihin tutustumisen mielekkäällä tavalla ja kulttuuriperinteiden vaalimisen erityisesti silloin ja sellaisissa yhteiskuntarakenteissa, joissa esimerkiksi lukutaidottomuus estää asioiden oppimisen ja ymmärtämisen kirjallisten menetelmien kautta. Omien kokemuksieni mukaan ja lähdeaineistoonkin perustuen voidaan arvella, että kulttuuriperinteet kulkevat juuri käytännön oppimisen ja opettamisen kautta sukupolvelta toiselle.

Jätin ohjausmateriaalit päiväkotiin henkilökunnan käyttöön jatkohyödyntämistä varten, ohjeistin henkilökuntaa muun muassa itse tuottamani alkuperäiskansa-aiheisten värityskuvien jatkokäytössä. Muuta tuottamaani ohjausmateriaalia toinen päiväkotiryhmä käytti jo paikalla ollessani ohjauksissaan, mikä kuvasti mahdollista toiminnan merkityksellisyyttä. Tein koosteen toiminnasta saaduista tuloksista, toiminnan analyysistä ja pohdinnasta espanjaksi (Liite 6). Koosteen avulla työpaikalla voidaan jatkaa sekä kehittää toimintaa ja tekemääni työtä entistä paremmaksi tulevaisuudessa, ja lisäksi hyödyntää jatkossa innostuksen lähteenä toteuttamiani aktiviteetteja. Työpaikka pystyi hyötymään strukturoidusta, puolivalmiiksi suunnittelemani toiminnasta jokaiselle viikolle, niillekin kuukausille jolloin en enää ollut paikalla.

Moninaisista kulttuureista tulleiden lasten ja työntekijöiden huomioimista sekä kunnioittavaa kohtaamista voisi kehittää jatkossa yhä enemmän yleisesti työpaikalla, sekä yksityiskohtaisemmin aktiviteettien suunnitteluissa ja niiden teemallisissa sisällöissä. Päiväkodin lapset voisivat tutustua yhä laajemmin eri puolilta maailmaa kotoisin oleviin ihmisiin mielekkäiden aktiviteettien kautta. Myös tässä työssä olevat kuvat muutamista toteutuksen tuotoksista (Kuvio 2; Kuvio 3; Liite 7) ja värityskuvat alkuperäiskansoista (Liite 8) voivat toimia ideoiden lähteenä tai valmiina materiaalina myös muissa ohjausympäristöissä. Toimintaa voidaan toistaa jatkossa myös muissa päiväkodeissa ja vastaavia materiaaleja voidaan tehdä lisää mallieni pohjalta. Suomalaiset päiväkodit voivat hyödyntää kyseistä toimintaa tulevaisuudessa esimerkiksi tutustumalla Suomen saamelaisiin tai Etelä-Amerikan alkuperäiskansoihin, mutta myös kehittää tulevaisuudessa uutta materiaalia Suomen kulttuurisiin vähemmistöryhmiin ja monikulttuurisuuteen liittyen. Sen sijaan aivan täysin sellaisenaan ohjausmateriaalit, erityisesti niistä lapsille suunnatut videot, eivät välttämättä sovellu kaikille ikäryhmille, mutta esimerkiksi värityskuvat ovat nousseet havaintojeni mukaan Suomessa muotiin lähes kaikkien ikäryhmien keskuudessa. Näin ollen, tekemiäni värityskuvia voitaisiin hyödyntää eri-ikäisten ihmisten ohjauksessa ja monikulttuurisen sekä alkuperäiskansojen oikeuksista kertovan äänen näkyväksi tekemisessä kaikenlaisissa toimintaympäristöissä.

Kuten lähdemateriaalissa kuvailin, Suomessa monikulttuurisuus on jatkuvassa kasvussa ja tästä johtuen sen ymmärtäminen sekä monikulttuuristen perinteiden vaaliminen pienestä pitäen olisi tärkeää varhaiskasvatuksessa. Tämä auttaisi ymmärtämään ja suvaitsemaan paremmin myös aikuisena erilaisia ihmisiä, sekä vähentämään kulttuurien välistä epätasa-arvoa ja väärinkäsityksiä. Lasten on myös tärkeää tietää omat juurensa, sekä näin ollen kulttuurin jatkumisella voidaan vahvistaa lapsen itsetuntemusta (Muut projektit: Yhdessä enemmän: lapsille juuret ja siivet 2017). Kuten Chilessä tehdyn hankkeen myötä selvisi (Escobar 2013; Universidad de Chile 2017), vastaava toiminta voi tuottaa koulutuksellista informaatiota ja emotionaalisia kokemuksia, joiden avulla oikeudenmukaisemman, arvostavamman, suvaitsevaisemman ja yhteistyökykyisemmän yhteiskunnan rakentaminen mahdollistuu. Saamelaiden entistä parempi huomioiminen ja näkyväksi tekeminen esimerkiksi suomalaisessa opetussuunnitelmassa parantaisi heidän oikeuksiaan ja poistaisi valtaväestön ennakkoluuloja, mitä kuvailin lähdeaineistossa. Lisäksi erilaiset tulokset tuotetuissa töissä liittyen esimerkiksi lasten erilaisiin hahmottamiskykyihin, sekä hieno- ja karkeamotorisiin taitoihin (Kuvio 2) voivat auttaa tulevaisuudessa lasten ja heidän vanhempain tukemisessa selvitetäessä töiden tulosten syitä, esimerkiksi kykenemättömyyttä keskittyä työn tekemiseen, sekä jopa mahdollisen erityistuntarpeen löytämisessä ja varhaisessa puuttumisessa. Myös lapsilähtöisyyttä voitaisiin lisätä ja kehittää havaitessa lasten erilaiset kyvyt toteuttaa annettuja tehtäviä.

Oman itseni kohdalla uskon tämän opinnäytetyön tekemisen kasvattaneen minua avoimemmaksi erilaisuudelle, sekä antaneen kärsivällisyyttä uskoa omaan tekemiseen ja sen hyödyllisyyteen.

Toiminnallisen osuuden toteuttaminen kasvatti minua ohjaajana ja loi uskoa kokemuksen kautta yhä paremmaksi oppimiseen. Opinnäytteeni aihe motivoi minua myös parantamaan yhteiskuntaa ja toimimaan sosiaalialan kentällä tasa-arvoisuuden puolestapuhujana. Koen pystyväni hyödyntämään osaa lähdemateriaalista ja saaduista tuloksista suoraan alan työssäni. Lisäksi opinnäytetyön tekeminen kasvatti minua ammatillisesti esimerkiksi niin, että uskallan ottaa paremmin haastavatkin ammattieettiset asiat esille.

Muut opiskelijat voivat hyötyä opinnäytteessäni ilmenneistä asioista, kuten toimintani onnistumisista ja haasteista, esimerkiksi omaa opinnäytettä tai ulkomaan harjoittelua tehdessään. Opiskelijat voisivat pohtia omassa suunnittelussaan ja ohjauksessaan esimerkiksi sitä, kuinka lyhyessä ajassa voi tulla yllättäviä muutoksia ja näihin suhtautumista olisi myös hyvä pohtia jo etukäteen. Lisäksi muut opiskelijat voisivat työssään kiinnittää huomiota myös siihen, miten lasten tekemät tuotokset voivat olla hyvin eri tavoin toteutettuja ja miten muut ohjaajat voivat käsittää ohjaajan omasta mielestä selkeästi antamat ohjeet hyvin eri tavoin. Näitä laajoja variaatioita työn toteutuksessa niin lasten kuin ohjaajienkin osalta esittelen työn tuloksista kertovassa luvussa. Mahdollisten opinnäytteen toteutukseen liittyvien toiveiden keruussa kannattaa huomioida se, että tekee kyselystä tarpeeksi selkeän ja että kaikki toiveet eivät ole aina kovin realistisia tai työn puitteissa mahdollisia toteuttaa. Tehtyjen kaavakkeiden selkeys pätee myös palautekyselyyn ja ennen keruuta olisikin hyvä kysyä mielipidettä joltakin toiselta henkilöltä kaavakkeen selkeydestä. Lisäksi myös kulttuuriset haasteet ja eroavaisuudet, sekä niiden esilletulo opinnäytetyön tekemisessä olisi hyvä huomioida.

Pohdin luovien toimintojen merkitystä, sekä lapsilähtöisen ohjausotteen ja onnistuneen kohtaamisen näkökulmia sosiaalialan tulevaisuutta ajatellen. Työlläni haluan rohkaista myös muita opiskelijoita kokeilemaan luovien menetelmien mahdollisuuksia ohjaustyössä, sekä hyppäämään itselle tuntemattoman aihealueen piiriin, joka ei välttämättä aina ole se kaikista helpoin ratkaisu. Kuten lähdeaineistossani kuvailin, luovia toimintoja on alettu käyttää enenevässä määrin ja niitä voitaisiin hyödyntää esimerkiksi vaihtoehtoisena opetusmenetelmänä. Lapsilähtöisen ohjausotteen ja kunnioittavan kohtaamisen merkitykset vaatisivat opetteluja ja sen tuomista kansainvälisesti tunnetuksi. Lapsen onnistunut kohtaaminen on hyödyllistä kaikissa kulttuureissa, mutta erityisesti Suomessa lapsilähtöisyydessä ja onnistuneiden kohtaamistilanteiden luomisessa ollaan jo pitkällä, mitä puoltaa myös elokuussa 2017 voimaan astunut uusi varhaiskasvatussuunnitelma. Lisäksi suunnitelman avulla pyritään huomioimaan entistä paremmin kulttuurien moninaisuus ja kielitietous. (Varhaiskasvatuksen kehittyvä toimintakulttuuri 2017.)

Sosiokulttuurista innostamista kuvailin lähdeaineistossa näin: ”Sosiokulttuurisella innostamisella pyritään kulttuuriseen tasa-arvoisuuteen, sekä asenteelliseen ammatilliseen kutsumukseen ja sitoutumiseen. Tavoitteena sosiokulttuurisessa innostamisessa on luoda ihmisen oman osallistumisen avulla kasvattava yhteiskunta, jossa tiedostetaan solidaarisuuden arvot ja sen

tärkeimpiä käsitteitä ovat yhteisöllisyys, osallistuminen, herkistyminen, dialogi, luovuus ja toimintaan sitoutuminen.” (Kurki 2000.) Sosiokulttuuriseen innostamiseen ja kunnioittavaan kohtaamiseen, tai oikeimmin niiden yksipuolisuuteen ja olemattomuuteen liittyy esimerkiksi se, että Chilessä omien kokemusteni ja paikallisten kanssa käymieni keskustelujen mukaan vaaleapiirteisiä ihmisiä kohdellaan aivan eri tavalla kuin tummia ja erityisesti alkuperäiskansoihin kuuluvia ihmisiä. Chileläiset julkisuuden henkilöt televisiossa ja mainostaulujen mallit olivat lähes poikkeuksetta vaaleahiuksisia naisia. Yleisesti elintasoltaan rikkaissa kaupunginosissa näin paljon enemmän vaaleita ihmisiä kuin elintasoltaan köyhemmissä kaupunginosissa. Näin ollen, tämän työn eettisyydestä kertovassa luvussa pohdin, onko vaalealla länsimaisessa yhteiskunnassa elävällä oikeus esittää alkuperäiskansojen näkemyksiä vai pitäisikö heidän tuoda itse omat näkemyksensä ja äänensä esille. Tästä johtuen lopuksi haluankin vielä korostaa sitä, että toivon tällä opinnäytetyöllä saavani alkuperäiskansojen ja monikulttuurisen äänen kuuluviin, sekä tuovani esille maailman epätasa-arvoisuuden ja toisaalta haluan antaa uskoa parempaan tulevaisuuteen.

Lisäksi haluan saada lisättyä lukijoiden mielenkiintoa sekä kunnioitusta monikulttuurisuutta ja alkuperäiskansoja kohtaan, vaikka se ei aina olisikaan helppoa esimerkiksi kulttuuristen, kielellisten ja tapaerojen vuoksi. Lähdemateriaalien perusteella totesin moninaisuuden olevan osa luontoa ja läsnä joka hetkessä elämässä, sekä rikastuttavan elämää ja antavan sille tarkoituksen. Kuten aikaisemmissa luvuissa mainitsin, tietoisuuden lisääminen voisi parantaa tasa-arvoa vähemmistökulttuureiden ja valtavirran välillä, sekä vähentää vääriä ennakkokäsityksiä. Lopuksi voidaan siis todeta, että monikulttuurisuus ja alkuperäiskansojen läsnäolo ovat rikkauksia, joita meidän tulisi vaalia, toisinaan työn tuottamista haasteista huolimatta. Toivon, että onnistun tuomaan tällä työlläni näkyviin näitä rikkauksia ja toisaalta osoittamaan kunkin ihmisen yksilöllisyyden ja tasa-arvoisuuden merkitystä suhteessa muihin ihmisiin.

Lähteet

Painetut lähteet

- Airaksinen, R., Ala-Vannesluoma, T., Karkkulainen, M., Kastu, R & Pirhonen, P. 2015. Toimii! Hoitajan opas luoviin menetelmiin. Keuruu: Edita Publishing Oy.
- Jarasto, P. & Sinervo, S. 1997. Alle kouluikäisen lapsen maailma. Kolmas painos. 2000. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kanervo, S. & Saarinen, T. 2004. Kulttuurit keskuudessamme. Turku: Turun kaupungin kulttuurikeskus.
- Karppinen, J., Puurula, A., & Ruokonen, I. 2001. Elämysten alkupoluilla. Lähtökohtia alle 3-vuotiaiden taidekasvatukseen. 2. painos. Tampere: Oy Finn Lectura Ab.
- Mattila, K-P. 2011. Lapsen vahvistava kohtaaminen. Juva: PS-kustannus.
- Norrea, J. 2016. Ryhmä oppimaan! Toiminnallisia työtapoja ja tehtäväkysymyksiä. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Ranne, K., Sankari, A., Rouhiainen-Valo, T. & Ruusunen, T. 2005. Sosiaalipedagoginen ammatillisuus -Madsenin kukasta toiminnan tulppaaniksi. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Pori: SPOY.
- Storvik-Sydänmaa, S., Talvensaari, H., Kaisvuo, T. & Uotila, N. 2013. Lapsen ja nuoren hoitotyö. 1.-2. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Vasta, R. 2002. Kuusi teoriaa lapsen kehityksestä. 2. painos. Suomi: Oy UNIPress Ab.
- Vehkalahti, R. 2016. Leikkivä teatteri. Jyväskylä: Lasten keskus/LK-kirjat.
- Viitala, M. 1996. Tanssia elämyksen ehdoilla. Helsinki: Sivoli-Palvelu oy.

Sähköiset lähteet

- 1-2-vuotias. 2017. Lapsen kasvu ja kehitys. Mannerheimin lastensuojeluliitto, MLL. Vanhempainnetti. Viitattu 24.2.2017. http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/1_2-vuotias/
- 100 Global. 2017. Hudred. Viitattu 7.7.2017. <https://hundred.org/innovaatiota>
- 100 Suomi. 2017. Hudred. Viitattu 7.7.2017. <https://hundred.org/koulut>
- 2-3-vuotias 2017. Lapsen kasvu ja kehitys. Mannerheimin lastensuojeluliitto, MLL. Vanhempainnetti. Viitattu 24.2.2017. http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/2_3-vuotias/
- 3-4-vuotias. 2017. Lapsen kasvu ja kehitys. Mannerheimin lastensuojeluliitto, MLL. Vanhempainnetti. Viitattu 24.2.2017. http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/3_4-vuotias/
- Amnesty International. 2017. Indigenous Peoples. Viitattu 22.2.2017. <https://www.amnesty.org/en/what-we-do/indigenous-peoples/>
- Arte Aymara. 2017. Ser Indígena. Culturas originarias de Chile. Viitattu 1.3.2016. <http://www.beingindigenous.org/index.php/es/norte/aymara/41-arte-aymara>

Arte Mapuche. 2017. Ser Indígena. Culturas originarias de Chile. Viitattu 1.3.2016. <http://www.beingindigenous.org/index.php/es/centro-sur/mapuche/37-arte-mapuche>

Arte Rapa Nui 2017. Ser Indígena. Culturas originarias de Chile. Viitattu 1.3.2016. <http://www.beingindigenous.org/index.php/es/insular/rapa-nui/45-arte-rapa-nui>

Educar Chile. 2012. Pueblos originarios de Chile. Viitattu 22.2.2017. <http://www.educarchile.cl/ech/pro/app/detalle?id=185562>

Escobar, F. 2013. Universidad de Chile. Interculturalidad, diversidad y primera infancia: académicos de la Universidad de Chile abren nuevas miradas en jardines infantiles. Viitattu 21.6.2017. <http://www.uchile.cl/noticias/92927/interculturalidad-y-diversidad-educacion-desde-la-primera-infancia>

Faúndez, E. 2015. Mapuchejen sosiaalipoliittinen nykytilanne Tirúan kunnassa. Viitattu 3.7.2017. <http://www.parastalapsille.fi/auta/auta-mapuchelasta-kampanja/mapuchejen-sosiaalipoliittinen-nykytilanne-tiruan-kunnassa>

Finlex. 2017. Laki saamelaiskäräjistä 1995/974. Viitattu 22.2.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19950974>

Heiskanen, T. & Hiisijärvi, S. 2017. Toiminnalliset menetelmät. Elä! Viitattu 1.3.2017. <http://www.ela.fi/akatemia/toiminnalliset.php>

Holappa, K. 2014. Lastentarhanopettajan interkulttuurinen kompetenssi ja kasvu -kertomuksia kulttuurien kohtaamisesta päiväkodeissa. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Varhaiskasvatuksen koulutus. Viitattu 6.9.2017. <http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-201405011341.pdf>

Hyvinkään varhaiskasvatuspalvelut. 2015. Moniku-opas 2015. Monikulttuurinen varhaiskasvatus. Hyvinkää: 2015. Viitattu 24.2.2017. <http://www.hyvinkaa.fi/globalassets/kasvatus-ja-koulutus/varhaiskasvatus/liitteet/moniku-opas-2015.pdf>

Información Pueblo Mapuche. 2010. Instrumentos Mapuches. Viitattu 1.3.2017. <http://informacionmapuches.blogspot.cl/2010/05/los-instrumentos-creados-por-ellos-eran.html>

JAMK. 2012. Opinnäytetyön raportointi. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Viitattu 24.2.2017. <https://oppimateriaalit.jamk.fi/raportointiohje/tag/toiminnallinen-opinnaytetyo/>

Järvenpää, T. 2011. Kokemuksia kahden kulttuurin välissä kasvamisesta. Pro gradu-tutkielma. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Viitattu 24.2.2017. <http://duoduo.fi/uploads/1/6/8/8/16885322/kir-jarvenpaa.pdf>

Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Osuuskunta Vastapaino. Luettu kirjan tiivistelmä sähköisessä muodossa. Viitattu 1.7.2017. http://www.kansalaisyhteiskunta.fi/tietopalvelu/osallistuminen_ja_vaikuttaminen/sosiokulttuurinen_innostaminen

Kuvataidepsykoterapia. 2017. Suomen kuvataidepsykoterapeuttien liitto ry. Viitattu 1.3.2017. <http://www.kuvataidepsykoterapia.fi>

Los Andes. 2016. Sociedad. Pueblos originarios piden educación, un censo y sus tierras. Viitattu 3.7.2016. <http://www.losandes.com.ar/noticia/pueblos-originarios-piden-educacion-un-censo-y-sus-tierras>

Maahanmuuttajien terveys ja hyvinvointi. 2017. Maahanmuuttajat ja monikulttuurisuus. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos, THL. Viitattu 21.2.2017. <https://www.thl.fi/fi/web/maahanmuuttajat-ja-monikulttuurisuus/maahanmuuttajien-terveys-ja-hyvinvointi>

Maahanmuuttajien mielenterveys. 2017. Maahanmuuttajat ja monikulttuurisuus. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, THL. Viitattu 21.2.2017. <https://www.thl.fi/fi/web/maahanmuuttajat-ja-monikulttuurisuus/maahanmuuttajien-terveys-ja-hyvinvointi/maahanmuuttajien-mielenterveys>

Maldonado, E. Enfoque intercultural desde la cuna. Experiencias con niños y niñas indígenas en Chile. 2002-2009. Viitattu 21.6.2017. <https://web.oas.org/childhood/ES/Lists/Te-mas%20%20Proyectos%20%20Actividad%20%20Documento/Attachments/535/Chile%20Enfo-que%20intercultural%20desde%20la%20cuna.pdf>

Ministerio de Educación. 2010. Educación parvularia. Viitattu 28.2.2017. <https://web.oas.org/childhood/ES/Lists/Recursos%20%20Planes%20Nacionales/Attachments/357/3.%20Gu%C3%ADa%20Ayuda%20Mineduc.pdf>

Miten MLL auttaa pakolaisperheitä. 2017. Tietoa MLL:sta. Mannerheimin lastensuojeluliitto, MLL. Viitattu 24.2.2017. <http://www.mll.fi/mll/miten-mll-auttaa-pakolaisperheit/>

Monikulttuurinen parisuhde. 2017. Viitattu 24.2.2017. http://www.vaestoliitto.fi/monikulttuurisuus/tietoa-monikulttuurisuudesta/monikulttuurinen_parisuhde/

Monikulttuurinen työyhteisö. 2017. Viitattu 6.9.2017. Moty -monikulttuurisuus työyhteisössä - projekti. <https://estudio.edupoli.fi/moty/index.asp?id=718&kat=Käsitteet&sid=&sub=&title=3151>

Musiikkiterapia. 2017. Terapiakeskus Terapeija. Viitattu 1.3.2017. <http://www.terapeija.fi/musiikkiterapia/>

Muut projektit: Yhdessä enemmän: Lapsille juuret ja siivet. 2017. Hundred. <https://hundred.org/fi/projects/muut-projektit-yhdessa-enemman-lapsille-juuret-ja-siivet>

Organization of American States. 2010. Statistics and education policies related to early childhood transitions. Studies from Colombia, Chile, Peru Venezuela and Brazil. Viitattu 22.6.2017. <http://portal.oas.org/LinkClick.aspx?fileticket=nFKCqKITWOW%3D&tabid=1317>

Parasta lapsille ry. 2017. Mapuchet: Chilen suurin alkuperäiskansa. Viitattu 22.2.2017. <http://www.parastalapsille.fi/tue-toimintaamme/auta-mapuche-lasta-kampanja/mapuchet-chilen-suurin-alkuperaiskansa>

Permaa, M. 2014. Monikulttuurisuus on arkea varhaiskasvatuksessa. Viitattu 24.2.2017. <https://tesso.fi/artikkeli/monikulttuurisuus-arkea-varhaiskasvatuksessa>

PIDEE tekee työtä Chilessä. 2017. Parasta lapsille ry. Viitattu 3.7.2017. <http://www.parastalapsille.fi/auta/auta-mapuchelasta-projekti/pidee-tekee-tyota-chilessa>

Pietarinen, K. 2011a. Chileläinen skitsofrenia. Voima. Viitattu 31.5.2017. <http://voima.fi/blog/arkisto-voima/chilelainen-skitsofrenia/>

Pietarinen, K. 2011b. Maan alle. Voima. Viitattu 31.5.2017. <http://voima.fi/blog/arkisto-voima/maan-alle/>

Portal educativo. 2017. Pueblos originarios de Chile. Viitattu 22.2.2017. <https://www.portaleducativo.net/segundo-basico/692/Pueblos-originarios-Chile>

Projekti. 2007-2013. Parasta lapsille ry. Viitattu 3.7.2017. <http://www.parastalapsille.fi/tue-toimintaamme/auta-mapuchelasta-kampanja/projektit-2007-2013>

Projekti. 2014-2015. Parasta lapsille ry. Viitattu 3.7.2017. <http://www.parastalapsille.fi/auta/auta-mapuchelasta-kampanja/projekti-2014-2015>

Pykälä, J. 2011. Chile ja Suomi Syytettyjen penkillä. Voima. Viitattu 31.5.2017. <http://voima.fi/artikkeli/2011/chile-ja-suomi-syytettyjen-penkillä/>

Ristiluoma, M. & Säkkinen, J. 2013. Suomen ja Chilen kulttuurierot asiakaspalvelussa. Case: Hotellin vastaanotto. http://theseus56-kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/68729/Ristiluoma_Marianna_ja_Sakkinen_Jonna.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Ruokonen, I., Rusanen, S. & Välimäki, A-L. 2009. Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa -opas. Opas 3. THL. Yliopistopaino Oy: Helsinki. Viitattu 1.3.2017. <http://www.julkari.fi/handle/10024/80314>

Saamelainen varhaiskasvatussuunnitelma. 2009. Saamelaisen varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteet ja arvot. Viitattu 24.2.2017. <http://www.sosiaalikallega.fi/hankkeet/pakaste2/sakaste/varhaiskasvatus/1sote-savasusuomenkielinen.pdf>

Saamelaiskulttuuri. 2017. Lapin luotsi. Viitattu 3.7.2017. <http://luotsi.lappi.fi/saamelaiskulttuuri>

Salovaara, T. 2014. Yhteisötaitetta leikkipuistoihin, osallisuutta kaupunkitilaan. Metropolia. Viitattu 3.7.2017. <http://blogit.metropolia.fi/uudistuva-sosiaalialan-osaaminen/2014/12/09/yhteisotaitetta-leikkipuistoihin-osallisuutta-kaupunkitilaan/>

Scielo. 2006. Interculturalidad y políticas públicas en educación. Reflexiones desde santiago de chile. Viitattu 1.3.2017. http://www.scielo.cl/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0718-07052006000100002

Sondip. 2017. Toiminta. Varsinais-Suomen monikulttuuristen yhdistysten liitto ry. Viitattu 7.7.2017. http://www.sondip.com/fi/?page_id=63

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes. 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Gummerus kirjapaino Oy. Saarijärvi: 2005. Viitattu 24.2.2017. <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1>

Suomen mielenterveysseura. 2017. Opas maahanmuuttajien parissa toimiville. Viitattu 24.2.2017. http://www.mielenterveysseura.fi/sites/default/files/materials_files/opas_maaahanmuuttajien_parissa_toimiville.pdf

Suuryhmä. 2016. OPS 2016 kehittäminen, esiopetuksen osuus. Turun kaupunki. Viitattu 3.7.2017. <https://blog.edu.turku.fi/ops2016esiopetus/files/2015/03/Suuryhmä-pienryhmä.pdf>

Taidelähtöiset menetelmät. 2017. Terveystieteiden tutkimuskeskus, THL. Viitattu 25.2.2017. https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/menetelmat/taidelahtoiset_menetelmat

Talentia. 2013. Arki, arvot, elämä, etiikka. Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet. 6. painos. Helsinki: 2013. Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry. Ammatitieteellinen lautakunta. Viitattu 1.3.2017. http://www.talentia.fi/files/558/Etiikka-opas_2013_net.pdf

Team Finland. 2016. CSR-taustamuistio/Chile. Finnpartnership. Viitattu 5.7.2017. http://www.finnpartnership.fi/www/tiedostot/CSR-muistiot/CSR-tausta_Chile_08042016.pdf

The World Bank. 2017. Annex 10: Indigenous Peoples Development Plan. Viitattu 21.6.2017. <http://documents.worldbank.org/curated/en/450671468769187558/pdf/IPP1050LCR1IPDP1CHP0884981preappr.pdf>

This is Chile. 2009. Educación infantil intercultural en Chile. Viitattu 2.3.2017.
<https://www.thisischile.cl/educacion-infantil-intercultural-en-chile/#>

Tietoa Saamelaisista. 2017. Suoma Sámi Nuorat. Suomen saamelaisnuoret ry. Viitattu 3.7.2017. <http://www.ssn.fi/info/tietoa-saamelaisista/>

Universidad de Chile. 2017. Viitattu 21.6.2017. Necesitamos vernos. Otra mirada a la diversidad. <http://www.uchile.cl/portal/extension-y-cultura/vicerrectoria-de-extension-y-comunicaciones/fondo-valentin-letelier/101943/necesitamos-vernos-otra-mirada-a-la-diversidad>

Vainio, J. 2014. Kuusi ikkunaa lapsilähtöisyyteen. Fenomenografinen tutkimus varhaiskasvattajien lapsilähtöisyyskäsitteistä. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteen yksikkö. Viitattu 24.2.2017. <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/96710/GRADU-1424262780.pdf?sequence=1>

Vanhanen-Nuutinen, L. 2014. Suuryhmäopetus. Kansallinen amk-peda verkostoseminaari. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Viitattu 3.7.2017. http://blogit.haaga-helia.fi/amkpeda/files/2014/10/Suuryhmäpedagogiikka_korjattu_LVN.pdf

Varhaiskasvatuksen kehittyvä toimintakulttuuri. 2017. Opetushallitus. Viitattu 3.7.2017. http://www.oph.fi/download/180573_kehittyva_toimintakulttuuri.pdf

Vau.fi. 2017. Lapset musiikin maailmassa. Viitattu 25.2.2017. <http://www.vau.fi/Meilla-on-lapsi/Kasvu-ja-kehitys/Lapsi-0-1-v/Lapset-musiikin-maailmassa/>

Yhteisöllinen ja yksilöllinen kulttuuri. 2017. Väestöliitto. Viitattu 24.2.2017. http://www.vaestoliitto.fi/monikulttuurisuus/tietoa-monikulttuurisuudesta/monikulttuurinen_parisuhde/yhteisollinen_ja_yksilollinen_ku/

Julkaisemattomat lähteet

Cortés, A. 2016. Universidad del Desarrollo. Women and Minority groups: Gay, immigrants and disabled people from 1950's until now. Osa Chilean culture -kurssin professorin luomasta aiheistosta.

Päiväkoti Adkintun. 2017. Päiväkodin johtajan ja lastentarhanopettajan haastattelut harjoittelun alussa tammikuussa 2017.

Kuviot

Kuvio 1: Maaseutuväestön osuus kaupungistuneesta väestöstä alueittain Chilessä vuosina 1990 ja 2003 (The World Bank 2017).	25
Kuvio 2: Moai-patsaat, lasten erilaiset kyvyt hahmottaa värityskuvia.	50
Kuvio 3: Kultrung -rummut pahvilautasista, erilaisia toteutustapoja.	51

Taulukot

Taulukko 1: Yksilöllisen ja yhteisöllisen kulttuurin eroavaisuudet (Kanervo & Saarinen 2004).	21
Taulukko 2: Toimintakertojen kuvaus	47
Taulukko 3: Vanhempien toivekyselyn tulokset.....	52
Taulukko 4: Työntekijöiden palautekyselyn tulokset yksittäisistä aktiviteeteista.....	56
Taulukko 5: Vanhempien palautekyselyn tulokset.....	57

Liitteet

Liite 1: Toimintasuunnitelman alustava toimintakertojen yksityiskohtainen kuvaus	76
Liite 2: Toimintasuunnitelman alustavat viikkokalenterisuunnitelmat espanjaksi	78
Liite 3: Vanhempien toiveet ja kuvauslupa -kaavake espanjaksi.....	80
Liite 4: Ohjaajien palautekysely -kaavake espanjaksi	81
Liite 5: Vanhempien palautekysely -kaavake espanjaksi	82
Liite 6: Opinnäytteen tiivistelmä, kyselyiden tulokset, analyysi ja pohdinta espanjaksi....	83
Liite 7: Monikulttuurisuuteen ja alkuperäiskansoihin liittyvät kuvat	93
Liite 8: Värityskuvat Chilen alkuperäiskansoista	94

Liite 1: Toimintasuunnitelman alustava toimintakertojen yksityiskohtainen kuvaus

Alla yksityiskohtainen toimintakertojen kuvaus, joka toimi alustavana pohjana ohjauksille ja niiden kehittämiseksi. Näin ollen, myös alustavaan kalenterisuunnitelmaan ja toteutettuihin ohjauksiin tuli paljon muutoksia verrattuna alkuperäiseen suunnitelmaan. Tähän voidaan kuitenkin hyvin vertailla toteutuneita tuokioita.

- 6.3. ALOITUS Uudet lapset saapuvat päiväkotiin, jolloin annan kirjallisen kyselylomakkeen vanhemmille monikulttuurisuuteen tutustumisesta ja siitä, millaisia aktiviteetteja he haluavat lastensa oppivan. Samalla pyydän myös kirjallisen luvan lasten kuvaamisesta. Mahdollisten opetusvideoiden näyttämistä alkuperäiskansoista. HUOM! Viimehetken muutoksista eli paikan käytänteistä johtuen siirrän lupalaput ja vanhempiin tutustuttamisen maaliskuuhuhtikuun vaihteeseen, jolloin pidämme yhdessä vanhempain kokouksen. Ensimmäisenä päivänä pyrin kuitenkin näyttämään tutustuttamisvideon ja laatimaan koko ryhmän ja muiden ohjaajien kanssa yhteiset säännöt päiväkodissa toteutettavista hyvistä tavoista.
- 8.3. KUVA Ensimmäinen toteutuspäivä, jolloin tutustutaan eri kulttuureihin maalamalla maiden lippuja ja mahdollisia ihmisiä, sekä kertomalla lapsille heistä. Mahdollinen laululeikki samalla opetellessa maiden lippuja, ennen maalaamista. Mahdollinen lasten ääriivapiirros/kehonkuva/pää. Aloitan toimintakerran laatimalla lasten kanssa yhteisen sopimuksen/säännöt siitä, että toimintakerralla ja yleisestikin päiväkodissa käyttäytyään hyvin. Toiminnan aloitan kertomalla kyseisestä aktiviteetista ja siitä, että lapsia on täällä useasta eri maasta sekä kulttuurista. Esitelen eri maiden liput ja alamme maalata niitä sormilla tuputellen. Mikäli jää aikaa, tutustumme alkuperäiskansoista tekemiini ääriivakuviin ja väritämme niiden kopioita. Lapset voivat myös ottaa mallia piirroksistani ja tehdä oman alkuperäishahmon. Mikäli vielä jää aikaa, teemme myös lasten profiilikuvat päistä ja koristellemme ne alkuperäiskansojen teemoin. Voimme jatkaa profiileja myös seuraavalla kerralla/seuraavana päivänä.
- 13.3. KYSELY Jo edellisellä kaudella olleet, eli vanhat lapset saapuvat myös ryhmään, jolloin annan heidän vanhemmilleen kirjallisen kyselylomakkeen monikulttuurisuuteen tutustumisesta, ja siitä, millaisia aktiviteetteja he haluavat lastensa oppivan. Samalla pyydän myös kirjallisen luvan lasten kuvaamisesta. Mahdollinen ensimmäisen kuvatotutuskerran tekeminen vanhojen lasten kanssa ja sääntöjen/hyvien tapojen sopimuksen laatiminen. Huom! Viimehetken muutoksista eli paikan käytänteistä johtuen siirrän lupalaput ja vanhempiin tutustuttamisen maaliskuuhuhtikuun vaihteeseen, jolloin pidämme yhdessä vanhempain kokouksen.
- 15.3. MUSIIKKI Mahdollinen sääntöjen laatiminen/muistutus säännöistä/hyvistä tavoista. Aloitan opastuksen perehdyttämällä lapset erilaisiin soittimiin kuvien, tuloiteiden, videoiden ja jo mahdollisten paikalla olevien valmiiden soitinten avulla. Tämän jälkeen lähdemme kokeilemaan erilaisilla soittimilla soittamista ja lopuksi askartelemme omat ”rummut” kertakäyttölautasista. Myös perinteisiä alkuperäislauluja ja mahdollisesti sanaston opettelua. Soittimiin tutustuminen ja soittaminen alkupäivästä, askartelu iltapäivästä ja askartelun jatko mahdollisesti seuraavina päivinä.
- 22.3. TANSSI Perinteisten tanssiliikkeiden opettelua lasten kanssa, videoita apuna käyttäen. Mahdollisia perinteisiä asusteita ja soittimia mukana. Esim. Mapuchejen tanssit. Tuon itse mukani mahdollista rekvisiittaa.

- 29.3. DRAAMA/LEIKKI Perinteisten leikkien tai draamaesityksen kokeiluja ja tekemistä lasten kanssa. Myös mahdollisia pelejä ja urheilulajeja. Mahdollisuuksien mukaan askartelua tai edellisten askarteluiden mukaan liittämistä draamaan. Draaman toteutus sisällä aamupäivästä ja iltapäivästä, leikkein kokeileminen ulkona draamatuokioiden välissä. Mahdollinen kanoottileikki patjoista.
- 5.4. KUVA Maailmankartan tekeminen, sekä aiemmin tehtyjen hahmojen ja lippujen sijoittaminen maailmankartalle. Maailmankarttaan ja maailman kulttuureihin tutustuminen. Alussa mahdollisten edellisten töiden viimeistelyä ja jatkamista, jos jotkut eivät saaneet valmiiksi tai jos on lisää halukkaita osallistujia. Maailmankartan tekeminen, niin että mahdollisimman moni pääsee maalaamaan yhtä aikaa, mahdollisimman isolle maailmankartalle/Etelä-Amerikan kartalle. Työstä olisi tarkoitus tulla edellisen/edellisten taiteilujen koostava pohja, sekä mahdollisimman värikäs ja näyttävä, jonka avulla lapset hahmottaisivat hieman erilaisia kulttuureja, sekä niiden sijainteja.
- 12.4. MUSIIKKI Perinteisiä alkuperäislauluja ja mahdollisesti sanaston opettelua. Kappaleiden opettelua jo aikaisemmin, pitkin matkaa ja niiden kertausta. Mahdollisten perinteisten tapojen/äänien opettelua äänimaiseman tekoa kokeilemalla, joko niin että lasten silmät ovat kiinni ja he äänitelevät jotakin tai niin, että he tekevät käsillään tai soittimella jonkinlaisen äänimaiseman ohjauksellani. Esim. Jokaiselle jaetaan instrumentti/eläin/ääni ja lapsi aloittaa välittömästi saatuaan ääntä tuottavan asian.
- 19.4. TANSSI Perinteisten tanssiliikkeiden opettelua lasten kanssa, videoita apuna käyttäen. Mahdollisia perinteisiä asusteita ja soittimia mukana. Esim. Rapa Nuiden tanssit. Tuon itse mukanani Rapa Nui -henkiset kaulalle tarkoitettut kukkakoristeet ja hiuksiin tarkoitettun höyhenkoristeen. Mahdollisuuksien mukaan myös kyseisten koristeiden askartelua ja vartalonmaalausta. Alussa edellisen kerran liikkeiden kertausta ja johdatus uuteen tanssiin. Kukkakoristeen voisi askarrella esimerkiksi niin, että lapsi tekisi kädellään maalijälkiä paperiin ja nämä leikattaisiin ikään kuin kukkien muotoisiksi koristeiksi ja sidottaisiin yhdessä kukkanauhaksi.
- 26.4. DRAAMA/LEIKKI Perinteisten leikkien tai draamaesityksen kokeiluja ja tekemistä lasten kanssa. Myös mahdollisia pelejä ja urheilulajeja. Mahdollisuuksien mukaan myös rekvisiitan tekoa. Esimerkiksi draamaesitys äänimaiseman tekemisenä, johon on yhdistetty lasten keksimiä erilaisia hahmoja.
- 28.4. PERHETAPAHTUMA Mahdollinen perhetapahtuma, jonne vanhemmat toisivat perinteistä maansa/alkuperäiskansan ruokaa. Myös ohjaajat voisivat valmistaa jotakin perinteistä. Lapset olisivat opetelleet draamaesityksen/leikkejä/urheilulajeja, joita näyttäisivät vanhemmilleen. Tapahtumassa voisi olla myös taidenäyttely lasten tekemistä töistä, yhteisiä musiikkituokioita sekä selfie -seinämä perinteisten kuvien ottamiseen alkuperäiskansojen vaatteissa/kurkistusseinämässä. Laaman tuominen paikalle tai vierailu kulttuurikeskuksessa? PALAUTTEEN KERUU vanhemmilta ja työntekijöiltä.
- ARVOINNIT valmiit toukokuussa ja itsearvointi, sekä mahdollisen kulttuuritapahtumien jatkuvuus.

Liite 2: Toimintasuunnitelman alustavat viikkokalenterisuunnitelmat espanjaksi

Osana toimintasuunnitelmaa toiminut viikkokalenteri oli tulostettuna päiväkodin seinällä ja siihen tehtiin käsin muutoksia ohjausten ollessa lähempänä ja ajankohtaisempia.

Mes de marzo

lunes	martes	miércoles	jueves	viernes
6.3.	7.3.	8.3.	9.3. BIENVENIDA, encuesta para padres	10.3.
13.3. CONOCER PUEBLOS ORIGINARIOS/VIDEO, juego de pronunciar países y pueblos originarios	14.3. ARTES VISUALES, juego de pronunciar países y pueblos originarios, colorar dibujos multiculturales	15.3. ARTES VISUALES, pintar con manos y dedos dibujos multiculturales y probar pintar banderas MUSICA, primera vez probar tocar los instrumentos típicos	16.3.	17.3.
20.3.	21.3.	22.3.	23.3. BAILES, video y aprender bailes de mapuches, ayuda con instrumentos y canciones típicas (DECORACIÓN sobre bailes si hay tiempo)	24.3. CONOCER PUEBLOS ORIGINARIOS/VIDEO, juego de pronunciar países y pueblos originarios canciones de mapuches
27.3. CONOCER PUEBLOS ORIGINARIOS/VIDEO , juego de pronunciar países y pueblos originarios, canciones de mapuches	28.3.	29.3. DRAMA/JUEGOS, aprender profesiones con juego drama (p.e. pastor, granjero, típicos profesiones de mapuches, aymaras y rapa nuis)	30.3.	31.3.

Mes de abril

lunes	martes	miércoles	jueves	viernes
3.4. CONOCER PUEBLOS ORIGINARIOS/VIDEO , juego de pronunciar países y pueblos originarios, canciones de rapa nuis	4.4.	5.4. ARTESVISUALES, juego de pronunciar países y pueblos originarios, Pintar con manos mapa del mundo (banderas/personas si hay tiempo)	6.4.	7.4.
10.4. CONOCER PUEBLOS ORIGINARIOS/VIDEO , juego de pronunciar países y pueblos originarios, canciones de rapa nuis	11.4.	12.4. MUSICA, instrumentos recicladas = hacer "kultrunges" Canciones tradicionales y vocabulario, mapundugun	13.4.	14.4.
17.4. CONOCER PUEBLOS ORIGINARIOS/VIDEO , juego de pronunciar países y pueblos originarios, canciones de rapa nuis	18.4.	19.4. BAILES, aprender con videos y instrumentos, aprender bailes de Rapa Nuis (DECORACIÓN sobre bailes si hay tiempo, pintar cuerpo, coronas en cabeza)	20.4.	21.4.
24.4. CONOCER PUEBLOS ORIGINARIOS/VIDEO , juego de pronunciar países y pueblos originarios, canciones de rapa nuis	25.4.	26.4. DRAMA/JUEGOS, hacer presentación de drama o probar juguetes/deportes tradicionales	27.4.	28.4. DÍA DE FAMILIA, comidas tradicionales, exhibición, drama, juguetes EVALUACIÓN, con encuesta para padres y trabajadores

Viikkokalenteri jokaiselle keskiviikolle jatkon ideointia varten.

Mes de mayo

lunes	martes	miércoles	jueves	viernes
1.5.	2.5.	3.5. ARTESVISUALES,	4.5.	5.5.
8.5.	9.5.	10.5. MUSICA,	11.5.	12.5.
15.5.	16.5.	17.5. BAILES, aprender bailes de aymaras (DECORACIÓN sobre bailes si hay tiempo)	18.5.	19.5.
22.5.	23.5.	24.5. DRAMA/JUEGOS,	25.5.	26.5.
29.5.	30.5.	31.5. ARTESVISUALES,	1.6.	2.6.

Mes de junio

lunes	martes	miércoles	jueves	viernes
29.5.	30.5.	31.5. ARTESVISUALES,	1.6.	2.6.
5.6.	6.6.	7.6. MUSICA,	8.6.	9.6.
12.6.	13.6.	14.6. BAILES,	15.6.	16.6.
19.6.	20.6.	21.6. DRAMA/JUEGOS,	22.6.	23.6.
26.6.	27.6.	28.6. ARTESVISUALES,	29.6.	30.6.

Mes de julio

Lunes	martes	miércoles	jueves	viernes
3.7.	4.7.	5.7. MUSICA,	6.7.	7.7.
10.7.	11.7.	12.7. BAILES,	13.7.	14.7.
17.7.	18.7.	19.7. DRAMA/JUEGOS,	20.7.	21.7.
24.7.	25.7.	26.7. ARTESVISUALES,	27.7.	28.7.
31.7.	1.8.	2.8.	3.8.	4.8.

Liite 3: Vanhempien toiveet ja kuvauslupa -kaavake espanjaksi

Encuesta actividades Jardín infantil Adkintun –Miércoles multicultural

Hola!

Yo soy Annika Volama de Finlandia, estudiante en intercambio. Estudio trabajo social y estoy haciendo mi practica en el jardín Adkintun. Mi proyecto será tratar temas multiculturales, por ejemplo sobre cultura de otros países y de pueblos originarios. Voy a hacer actividades cada miércoles comenzó desde marzo hasta abril del presente año.

Me gustaría preguntar algunas cosas sobre actividades y permisos.

Ojala que puedan ayudarme y respondan en esta encuesta, muchas gracias!

Saludos,

Annika Volama

Se realiza las siguientes actividades por lo cual necesito de su ayuda para incorporar en mi proyecto de tesis. Sugerencias de actividades:
Banderas, Mapa de Sudamérica, etneas, instrumentos, jugos típicos, obras teatrales entre otras..

Ideas de ustedes:

-
-
-
-

Nombre:

Firma:

Fecha:

Autorización

Para realizar las siguientes actividades es fundamental tener evidencia, por lo cual ustedes podrá autorizar a su hijo/hija: audiovisual, fotográfico y de voz.

Yo (nombre):

Rut:

autorizo a mi hijo/hija (nombre de hijo/hija):

Sí

No

Firma:

Fecha:

Liite 4: Ohjaajien palautekysely -kaavake espanjaksi

EVALUACIÓN DE TIA ANNIKA

Actividad:

Fecha:

Que cosas eran buenas o funcionaron:

Que cosas no eran buenas o no funcionaron:

Para la próxima vez, que aprender o otros deseos:

Liite 5: Vanhempien palautekysely -kaavake espanjaksi

Encuesta actividades Jardín infantil Adkintun –Miércoles multicultural

Hola!

Terminaré mi practica en el jardín Adkintun en esta semana. Mi proyecto era tratar temas multiculturales, por ejemplo sobre cultura de otros países y de pueblos originarios. Me gustaría preguntar algunas cosas sobre actividades y tener realimentación de ustedes.

Ojala que puedan ayudarme y respondan en esta encuesta, muchas gracias!

Saludos,
Annika Volama

Yo he visto/escuchando, que mi hijo/a ha aprendido (p.e. continuando en casa/tiempo libre) las próximas actividades:	
ARTES VISUALES DE TEMAS TIPICOS (Personas Mapuches/Aymaras/Rapa Nuis/ Mapa de Sud america/Banderas etc.)	
Sí ☐	No ☐
MUSICA/ TOCAR INSTRUMENTOS TIPICOS O CONOCER RITMOS O CANCIONES TIPICOS (Kultrunges/hacer diferentes movimientos/canción Mari Mari/ canciones en inglés etcr.)	
Sí ☐	No ☐
BAILES TIPICOS (Mapuche o Rapa Nui)	
Sí ☐	No ☐
DRAMA/ IMAGINAR HISTORIA CON TEMAS TIPICAS (Imitar cosas típicas de aymaras y cosas de Finlandia)	
Sí ☐	No ☐
YO ESTOY AHORA MÁS INTERESADO sobre temas multiculturales o de pueblos originarios	
Sí ☐	No ☐
REALIMENTACIÓN/ EVALUACIÓN DE TIA ANNIKA o Otras cosas que ustedes han visto o niño/a ha aprendido sobre pueblos originarios o temas multiculturales:	
Mi nombre:	
Firma:	Fecha:

Liite 6: Opinnäytteen tiivistelmä, kyselyiden tulokset, analyysi ja pohdinta espanjaksi

Resumen, resultados de encuestas, análisis y conclusión de mi tesis

1 Resumen

El propósito de esta tesis internacional fue aumentar el conocimiento del multiculturalismo y los pueblos originarios mediante el uso de métodos creativos en la educación de los párvulos. El aumento de conocimientos se centró en los trabajadores, los párvulos y los padres. Mis propios objetivos eran aprender de esas materias y desarrollar en la instrucción de un grupo grande de párvulos. El objetivo era también proponer iniciativas, que podrían continuar en el futuro y que podrían ser útiles para el jardín infantil. El enfoque en la tesis fue el uso de métodos creativos que se aprenden en Laurea Universidad de Ciencias Aplicadas en el campus de Tikkurila, y también para crear una tesis internacional que sirviera en caso de entender las culturas. La necesidad de desarrollo complejizó en la cuestión, porque no había tantas de actividades particulares en el jardín infantil. La parte práctica de esta tesis se llevó a cabo en el jardín de infancia intercultural Adkintun en Santiago, Chile.

La tesis consiste en la descripción de los antecedentes y el significado de esta obra, la parte teórica del fondo, la descripción de la parte práctica, la reflexión ética, así como los resultados y el análisis de la acción. La parte teórica se refiere a la educación de la primera infancia, el multiculturalismo y los pueblos originarios, el enfoque orientado a los párvulos, el encuentro éxito con el párvulo, el juego de párvulo, el crecimiento y el desarrollo del párvulo y también el uso de métodos creativos y tradiciones culturales de los pueblos originarios en la educación infantil. La descripción de la parte práctica muestra un contenido más detallado de las actividades. La parte práctica constaba de catorce veces de actividades, cada vez que se realizaba una actividad creativa diferente, mientras se repetían los temas. Algunos de los momentos de actividad separados eran también actividades que apoyaban y conducían al tema. Las bases de la acción eran el punto de vista orientado al párvulo, el juego de párvulos y el éxito del encuentro de un párvulo.

El trabajo se realizó como una tesis funcional, y en las actividades se utilizaron métodos creativos: artes visuales, música, bailes y drama. El forma de tesis como funcional, funcionó lo mejor en esta ocasión y diferentes métodos creados permitieron variabilidad y más amplias oportunidades para participar en las actividades. A través de las actividades en el jardín, las personas fueron introducidas en el mapa y banderas de América Latina, así como en los pueblos originarios que viven en Chile y en los países cercanos. Algunas actividades se convirtieron en obras concretas, como por ejemplo en mapa de artes visuales y banderas, así como personajes de los pueblos originarios. En otras actividades los resultados fueron momentos co-

munes y la alegría de la actividad física, como la sesión de drama con el tema de la mujer aymara, en el viaje de canoa o la típica sesión de baile Rapa Nui. El jardín recibió una versión electrónica y en papel de la base de planificación que continúa las actividades. También algunos de los materiales producidos fueron dejados como un modelo en el jardín para el uso adicional.

Después de los retos y cambios, el trabajo dio resultados y experiencias de éxito. Tanto los trabajadores, los párvulos y las familias obtuvieron una nueva comprensión del multiculturalismo y de los pueblos originarios. Las actividades multiculturales se necesitan más y especialmente el conocimiento sobre los pueblos originarios. Las diferencias lingüísticas y culturales, así como las diferentes maneras de actuar plantearon desafíos para el desarrollo y la continuidad de las actividades. En general, la acción fue exitosa y la tarea de aprendizaje fue completada. Las actividades se pueden reproducir en el futuro en diferentes entornos de educación de los párvulos. Los resultados también pueden ser utilizados en estudios en el área de educación infantil, por ejemplo entre estudiantes de intercambio o en alguna tesis similar.

2 Resultados de encuestas para padres

Deseos de los padres, antes de actividades		
Actividad	Cuantos deseos (nro.)	Ejemplos
Pintar banderas	1	
Colores y diferencias	1	
Pintar con dedos	1	
Tocar instrumentos	2	
Cantar	1	
Bailes típicos	2	
Temas de naturaleza	1	Animales, plantas..
Profesiones	1	Bombero, doctor..
Idiomas	2	Mapuche, aymara, inglés..
Ropa típica	1	
Hábitos de países	1	Hábitos de Finlandia
Temas de mapuche	1	
Cuentos/historias	1	Leyendas chilenas, cuentos hecho de párvulos..
Instalación y construcción	2	Compilar o construir cosas divertidas.

Encuesta para padres, después de los actividades		
Actividad	Sí, párvulo aprendió la actividad (nro., personas que respondieron)	No, párvulo no aprendió la actividad (nro., personas que respondieron)
Artes visuales	6	1
Música	7	0
Bailes	4	4
Drama	5	3
El interés sobre el tema		
	Sí, mi interés creció	No, mi interés no creció
El interés de los padres	6	0
Otras comentarios	Mi párvulo aprendió especialmente sobre temas de los mapuches y canciones de ellos (2 personas). No acuerdo mucho que mi párvulo ha aprendido (1 persona).	

3 Análisis del trabajo

El análisis operativo lo llevé a cabo con mis propias observaciones, y con realimentación recibida de los trabajadores, de los padres y de los párvulos. He comparado relación con las actividades a la base escrito, y como base era realizado en la práctica. En mi propia acción centré la atención, especialmente a eso, como se fue el enfoque centrado en el párvulo, y el enfoque inspirador y respetuoso con los párvulos. También pensé cómo he importado multiculturalismo y los temas de los pueblos originarios en el jardín infantil. También se analiza lo que los éxitos y los puntos de desarrollo, así como el que las cosas cambiaron a partir del plan original.

Me di cuenta que en comparación con los adultos y con los párvulos es mucho más fácil de comunicarse con los párvulos en el idioma extranjero. En el principio era a veces difícil de entender lo que dicen los párvulos, y como he escrito, la comunicación y muchas otras habilidades en niños de 3-4 años de edad todavía se está desarrollando, pero cuando aprendí mejor el idioma español, mejoré mi comunicación durante las actividades. Como en la literatura he escrito, la educación infantil multicultural finlandesa debe sobre todo prestar atención tanto doméstica y la consideración del idioma actual. Pensé si recibieron los párvulos de pueblos originarios suficiente practica con mis actividades en su propio idioma y cultura. Pensé que yo hubiera sido aprovechar de material escrito más en mis actividades, por ejemplo para enseñar a los párvulos la canción en diferentes idiomas de pueblos originarios. Por otro lado, mis actividades ya contenían montón de información, y como se describe en testimonios de los trabajadores, a veces era demasiado información en actividades. También hablábamos con el dueño de jardín que hay tantas cosas en mi proyecto que podía hacer actividades de eso para un año

completo. Por lo tanto, una canción de pueblos originarios, que de los párvulos aprendieron durante mis actividades, era perfecto.

Presté atención a punta de vista orientado a los párvulos: por ejemplo cuando párvulos podían hacer tareas con diferentes estilos, pero además traté de guiar a los párvulos individualmente. Por ejemplo, dije a un párvulo que él puede todavía probar más colores y para continuar trabajando, porque parecía muy frustrado en su tarea y no podía concentrarse más que un poco de tiempo. En esta situación, me di cuenta de lo incierto que el párvulo tenía a sus propias capacidades y cómo una actitud positiva se cambió por completo actitud del párvulo. Sin embargo, era a veces difícil trabajar con un grupo grande de los párvulos y era casi imposible para asesorar a cada párvulo individualmente y tener en cuenta las necesidades de todos. A veces se veía después, que la atención de los párvulos ya era en otra cosa. Sin embargo, durante práctica mejoré en controlar un grupo grande, y también mi entusiasmo y capacidad estar juntos con en el momento. Estas cosas las mejoré especialmente cuando tenía más éxitos en las actividades. En animación sociocultural en el material escribí: "buen conocimiento de uno mismo y hacia el desarrollo de, y encontrar el equilibrio psicológico y madurez, personalidad necesario, su capacidad de dedicación, su capacidad de organización grupos grandes y cosas, y su capacidad de incitar grupo sin obligar son factores importantes de las educadoras. " Especialmente crecí a una persona más fuerte y desarrollé mi auto conocimiento, ahora tengo más capacidad para dedicar a mi trabajo, gestionar también grupos grandes de párvulos y puedo incitar grupo sin obligar. Actividades de drama fueron mejor, quizás porque tenía mucho entusiasmo en esos, pero por también porque los párvulos en esa edad tienen mucha imaginación y capacidad de imitar a los adultos.

Se puede interpretar de mis materiales que la recogida de los deseos de los padres no era completamente neutral, porque todos los padres no podían ser parte de deseos y tuve que omitir algunos deseos escritos. Me di cuenta que algunos de los padres tenían muchos requisitos pero otros eran más realistas en cuanto a lo que el párvulo debe aprender durante actividades. Después de conversar con otros trabajadores sobre los deseos, me pregunté cuánto se puede complacer a deseos de los padres y si es lo importante para el éxito del proyecto. A veces era difícil cumplir mi plan, los deseos de trabajadores y los deseos de los padres al mismo tiempo. Algunos de los empleados y deseos de los padres, sin embargo, eran el mismo, por ejemplo, temas de mi propia cultura. Yo había considerado antes realizar actividades hacer cosas de mi cultura también si hubiese la necesidad y el tiempo. Por lo tanto, en este caso, tenía deseos de cumplir con todos.

He recibido retroalimentación de los trabajadores alegando que las actividades deben ser más entretenidas y contener menos información a la vez. Al principio fue difícil limitar la actividad desde una entidad clara y realizarla un corto período de tiempo, porque me hubiera gustado

hacer tantas cosas. Tuve éxito, sin embargo, en la claridad de mis actividades y centrarme en un tema. El ejemplo de las actividades centrado solo a un tema, eran tradicional kultrung y el baile típico de los mapuches. Además, la vida en otra cultura, hacer la práctica y la tesis, tener horarios funcionando con el resto del programa de jardín al mismo tiempo me hacía sentir a veces muy dificultad. Uno puede también considerar que funcionó mal la comunicación ente el jardín, con organización que he organizado mi práctica y conmigo. La mala comunicación se notó, por ejemplo, cuando busqué puesto de la práctica, quise un sitio donde pudiera realizar programa todo el tiempo, para poder realizar mi práctica. Originalmente, mi plan era, por lo tanto, hacer mi entrenamiento en enero-marzo, pero el primer día en jardín me di cuenta que el jardín estaría cerrado durante el mes de febrero, por eso tuve que ampliar mi práctica un mes. Por otro lado durante días se cerró durante febrero, yo tenía más tiempo para planear mejor esta tesis y preparar los detalles de actividades.

Hasta que empecé en el jardín también descubrí que mi proyecto iba a estar mal con el tiempo, ya que durante los primeros meses de la mayoría de los párvulos tenían vacaciones de verano y se planeó menos trabajo. Después de las vacaciones los párvulos aprendieron la vida nueva en el jardín separados de sus padres. Durante esos dos meses fue un poco difícil iniciar el trabajo de desarrollo y obtener sus ideas entendidas, así como llegar a despertar el interés en los compañeros de trabajo, por la falta de actividades realizadas. Por lo tanto, la vida en el jardín todavía no tenía tantas rutinas, y por eso el último mes fue mucho mejor cuando todos ya fueron más acostumbrados a vida en el jardín. Mi plan de actividades cambió muchas veces por otras cosas que no tenía capacidad de influir, y se me dieron los sentimientos de frustración e incertidumbre en mis planes e imaginé que realizar mis actividades sería muy difícil o que podían totalmente fallar. Por otro lado, ¿se puede totalmente fallar las actividades si por lo menos se aprende algo? Intenté hacer mi trabajo tan bien que pudiera, aprovechando el ayuda de otros trabajadores. Por lo tanto, a pesar de los desafíos, el desarrollo de mi trabajo fue exitoso.

A veces sentí que me faltaba el tiempo e invertía tiempo que fue a la orientación de los párvulos. Al primero, había planeado que hay actividades durante ocho días, pero me di cuenta que en otros días también se necesita el tiempo por la orientación, por realización de tareas y continuar tareas que no estaban listos. Aunque el objetivo era realizar actividades cada miércoles y orientación todos los lunes, estas fueron trasladadas a algunas veces por varios días y una parte de las orientaciones fueron canceladas en algunas ocasiones. Con base en los resultados y la información recibida, se puede decir que el conocimiento de los temas de los párvulos se hizo mayor y padres estaban más interesados sobre en el tema, esto me dio sensaciones positivas y sentí que mi proyecto fue un éxito. Los resultados también establecieron que los trabajadores recibieron información nueva y mis acciones despertaron en ellos la discusión. Además, la otra sala pidió prestados mis materiales, lo que confirma el éxito de mi trabajo. De

acuerdo a los resultados de la retroalimentación de trabajadores se puede ver qué el proceso de mi trabajo, mi guía a los párvulos y la comunicación fueron desarrollados con éxito durante las actividades, mejorando cada vez más. También se observó que era difícil tener respuestas a encuestas para trabajadores, y que sólo dos veces más de una persona respondió a mis encuestas, y por eso a veces respuestas estuvieron unilaterales. Como resumen se puede analizar, que el trabajo era más exitoso en los conocimientos de temas multiculturales y de pueblos originarios, e inspirar a hacer cosas sobre los temas. Los retos más importantes resultaron ser los problemas de comunicación, las diferencias culturales y hacer actividades sobre alrededor de un tema, y además de los cambios rápidos de horarios.

4 Conclusión

Por último me pregunto, cuáles son los retos en el plan, realización, desarrollo de actividades puedan ocurrir. Percibo algunos problemas particulares desde el punto de vista de las culturas comunales e individuales, y desde diferencias de clases sociales y los niveles de educación. También me pregunto, cómo el jardín, que era socio en este proyecto, y en general la educación de párvulos, podrían aprovechar mi proyecto o si las actividades similares podrían pasar a un entorno completamente diferente. Además describo la importancia de usar los temas relacionados con el multiculturalismo y los pueblos originarios en la educación infantil. También describo los beneficios de mi trabajo para mí, y como cosas que he aprendido en el trabajo apoyó mi crecimiento profesional. Reflexiono sobre la importancia de las actividades creativas, y en cómo guiar a los párvulos orientándolos a un exitoso encuentro, en perspectivas sobre el futuro del trabajo social. Más recientemente, me pregunto mi propósito y mis deseos para este trabajo. Me gustaría que se despertará los sensaciones en la gente.

Cabe señalar que al final fue muy difícil conseguir el desarrollo para tener éxito. Ninguno de los empleados o clientes eran del Norte de Europa o de Europa en general, y esto se puede reflejar en diferencias culturales. Sobre la información escrita, de las culturas individuales y comunales, se podría pensar si personas del sur o este de Europa serían más parecidas que yo, con los hábitos culturales de trabajadores y clientes en el jardín. Principales retos eran las diferencias de idioma, cultura, hábitos, percepciones del trabajo profesional y del trabajo responsable, la cultura moral característica para su cultura, así como ganas para hacer cosas nuevas y la receptividad. Esto también produce problemas éticos. Por otra parte tal vez no se puede asumir que todo podía ir perfecto en una cultura completamente diferente y en un idioma diferente al comunicarse sin crear problemas o malos entendidos.

Como se describe antes, las culturas se pueden dividir en individuales y comunales. Se describe la cultura comunal así: "contactos estrechos y personales dentro de su propio grupo, así como

las relaciones formales y tensas fuera del grupo. La comunicación indirecta, decir cosas discretamente con las señales sutiles. Intento de comunicación para mantener la armonía. Los conflictos deben ser evitados." Cultura comunal en el jardín chileno era notoria por la influencia fuerte de su comuna, también sus acciones comunales en la cultura, que era muy diferente al compararla con la cultura finlandesa, centrado en la persona. Por tanto, propongo un nuevo plan de educación infantil finlandesa para vistas encuentros culturales y en la consideración de la individualidad también sería beneficioso fuera de Finlandia.

También hemos conversando con el director del jardín sobre la cantidad de la pobreza, la privación múltiple y las diferencias de clase, se refleja en las modales y hábitos, en las familias y los trabajadores, siendo muy diferente del sitio de donde soy yo. Podríamos preguntarnos, si habrá la energía y el interés de la gente de bajos ingresos para introducción de nuevas ideas, siendo que tienen que asegurar primero su supervivencia para su sumarle el desarrollo de la comunidad y desarrollo de sus hijos en la educación infantil. Debido a que en Chile la educación es pagada, las diferencias entre los niveles de educación están fuertemente ligados a las clases sociales y la riqueza, como se evidencia en mis propias observaciones y en conversaciones con la gente de Chile. Por otra parte, educación costosa no siempre garantiza la calidad de la educación en Chile. La polarización es fuerte en Chile, las diferencias en las distintas comunas son claramente visibles y, por ejemplo, los pueblos originarios son tratados como ciudadanos de segunda clase. Sitio de mi práctica era en comuna, que es un muy diversa y multicultural en comparación con las partes más ricas de la ciudad de Santiago. El fenómeno global de la segregación y desigualdad de comunas pueden verse también en Finlandia.

Como se puede entender de las encuestas de los padres, al pertenecer a la clase social más carente, el reto de la cooperación puede traer malentendidos lingüísticos y culturales, comenzando porque se necesitó aclaración oral por analfabetismo o el bajo nivel de alfabetismo, así como la impaciencia y la falta de tiempo en el llenado de los formularios. Debido a estos hechos y también, porque los padres querían en su mayor parte para darme retroalimentación positiva sobre mi proyecto, fue un reto para darles una comprensión de sus derechos para desarrollar actividades y por lo tanto hacer hincapié en que la realimentación también puede ser negativa. Como he escrito sobre la cooperación entre Finlandia y Chile, la mejora de los derechos de las comunidades mapuches, sería importante poder educar a la gente para que entiendan sus derechos y con su mejor formación ser capaz de influir en las cosas. Por otro lado, de pocas respuestas de encuestas se puede pensar que la cultura latinoamericana se base más en la conversación y aunque si la retroalimentación es generalmente más oral que escrita. Lleva a preguntarse, si en la encuesta hubiera tenido más encuestados, por ejemplo, si las respuestas se hubieran recogido de manera oral.

Creo que los padres recibieron una pequeña cantidad de nueva información sobre el proyecto: por ejemplo, los padres por los cuales las tradiciones culturales de pueblos originarios eran territorio casi desconocido, la actividad tuvo una buena oportunidad para explorar nuevas cosas completamente a través de sus párvulos. Por otro lado, aquellos que conocían las tradiciones, la actividad podría crear la seguridad y la fe que las tradiciones continúan. También es importante que los párvulos conozcan sus raíces, y por lo tanto una continuación de la cultura pueden fortalecer la auto-conciencia. Creo que los métodos creativos podrían, por tanto, asegurar explorar nuevas cosas de una manera significativa y la preservación de las tradiciones culturales, y en particular para tales estructuras sociales donde, por ejemplo, el analfabetismo impide aprendizaje y la comprensión de las cosas vía métodos escritos. De acuerdo con mi propia experiencia y en concordancia con la información recopilada, se puede suponer que las tradiciones culturales pasan a través de la práctica de la enseñanza y el aprendizaje de una generación a otra.

Dejé de los materiales de mis actividades al jardín para que puedan usarlos en el futuro, instruí al personal, entre otras cosas, para colorear imágenes con temas multiculturales y de pueblos originarios para su uso posterior. También hice este resumen para que en el jardín se pueda continuar y desarrollar mi trabajo aún mejor en el futuro, y también tomar inspiración de mi proyecto. El jardín podría beneficiarse planificando parte del calendario cada miércoles, incluso durante los meses en los que no atiende el jardín. La diversidad de las culturas de los párvulos y trabajadores, así como un encuentro respetuoso podrían desarrollarse en el futuro en diferentes sitios de trabajos, así como las actividades con detalles planificados y con temas diversos. Párvulos podrían conocer más a personas que vienen de todo el mundo con actividades significativas. En este trabajo, hay algunos fotos de trabajos y dibujos para colorar que se propusieron para dar nuevas ideas, además de material listo para los otros entornos de trabajo social; vale hacer notar que los dibujos para colorear podrían ser utilizados también para personas de diferentes edades. Con aquellas herramientas la voz de multiculturalismo y de los derechos de pueblos originarios podría ser oído por todo tipo de entornos en las áreas del trabajo social. Como se observa sobre el proyecto en Chile (Escobar 2013; Universidad de Chile 2017), las funciones similares pueden producir información educativa y las experiencias emocionales permiten la construcción de una sociedad más justa, apreciativa, tolerante y cooperativa posible. Además, los diferentes resultados en los producidos trabajos relacionados con, por ejemplo, la percepción diferente de los párvulos, así como de las habilidades motoras finas y gruesas pueden ayudar a los párvulos y sus padres a la determinación de las causas de los resultados del trabajo, tales como la incapacidad para concentrarse en el trabajo, e incluso un posiblemente encontrar las necesidades específicas de apoyo y la intervención temprana. También se podría aumentar y desarrollar un enfoque orientado a los párvulos cuando se ven diferentes habilidades de estos desarrollando tareas.

Yo creo que después de esta tesis estoy más abierta a la diversidad, tengo más paciencia para creer en mi trabajo y su utilidad. Realizar las actividades me desarrolló como educadora y de la experiencia puedo aprender todavía aún más. Mi tema de tesis me motiva a mejorar la sociedad y estar por la defensa de la igualdad en el trabajo social. Siento que puedo utilizar una parte de la materia y los resultados de mi tesis directamente en mi trabajo en el futuro. Además, la tesis me curtió profesionalmente, por ejemplo ahora siento que me atrevo a hablar más fácilmente de los problemas éticos. Otros estudiantes pueden beneficiarse de los problemas encontrados en mi tesis, tales como probar mis éxitos y desafíos en el trabajo, e incorporar estas experiencias en sus propias tesis o cuando haciendo práctica en el extranjero. Los estudiantes podrían tener en cuenta en su planificación y actividades, por ejemplo, cómo en poco tiempo se puede tener cambios importantes y en la actitud de cómo pensar y actuar apropiadamente cuando las cosas cambian. Además, otros estudiantes podrían conocer sobre cómo los párvulos pueden hacer tareas de las maneras más diversas, y cómo otros trabajadores pueden entender las instrucciones de actividades de maneras diferentes.

Al reflexionar sobre la importancia de las actividades creativas, así como el enfoque de orientado a los párvulos, de una exitosa mezcla, y como se pueden utilizar esos en el futuro de trabajo social. Con mi trabajo quiero animar a otros estudiantes a probar las posibilidades de métodos creativos, y también para animarlos a hacer cosas que no son tan conocidas para el estudiante, porque no siempre la alternativa más fácil es la solución para todo. Métodos creativos se están empezando utilizar más y podrían utilizarse, por ejemplo, como un método alternativo de educación. Significados de enfoque de orientado a los párvulos y encuentro respetuosa requerirían el aprendizaje y conocimiento internacional. El encuentro de los párvulos con éxito es útil en todas las culturas.

Animación sociocultural la he descrito de este modo: "la animación sociocultural tiene objetivo la igualdad cultural, así como la vocación profesional de actitud y compromiso. El objetivo es crear una potenciación sociocultural a través de la propia participación del humano en la sociedad educativa, en la que el conocimiento de los valores de solidaridad y sus conceptos clave de la comunidad, la participación, la sensibilización, el diálogo, la creatividad y el compromiso a la acción." Animación socio-cultural y de encuentro respetuoso, o la medida más realista de su unilateralidad y la nada, por ejemplo, se relaciona con el hecho de que de acuerdo con mi propia experiencia y en conversaciones con personas locales de Chile: que rubios o rubias son tratados de manera muy diferente respecto de personas con facciones más morenas, en particular pueblos originarios. Los chilenos que son celebridades de televisión o modelos modelos en cartelera eran casi sin excepción las mujeres rubias. En general, vi muchas más personas rubias en las comunas ricas de la ciudad que en las comunas más pobres. Por lo tanto, la ética del trabajo, se preguntan si la persona rubia de clase social más alta tiene derecho de presentar los puntos de vista de los pueblos originarios, o si deben llevar sus propios puntos de vista y

voces a ellos. Como resultado, por último, me gustaría hacer hincapié en que espero que con esta tesis presente la voz de pueblos originarios y acompañado de un oído multicultural, y me gustaría adelantar las desigualdades del mundo y. Por otro lado, me gustaría creer en un futuro mejor.

Además, quiero aumentar el interés de los lectores de este tesis, así como el respeto a la multiculturalidad y hacia los pueblos originarios, aunque no siempre es fácil por diferencias de cultura, idioma y hábitos. Como en material me mostró, la diversidad es una parte de la naturaleza y presente en cada momento de la vida, así la vida se enriquece y obtiene significado. La sensibilización podría mejorar la igualdad entre culturas minoritarias y corriente principal, así como reducir las falsas ideas preconcebidas. Finalmente, se puede afirmar que el multiculturalismo y la presencia de los pueblos originarios son riquezas que debemos apreciar, aunque a veces haya desafíos en el trabajo. Espero que con este trabajo puedo mostrar esta riqueza, y por otro lado demostrar la individualidad de cada persona y la importancia de la igualdad en relación con otras personas.

Liite 7: Monikulttuurisuuden ja alkuperäiskansoihin liittyvät kuvat

Alla on toteutuksen yhteydessä otettuja kuvia muutamista tehdyistä tuotoksista, jotka voivat toimia malleina sekä inspiraationa alkuperäiskansoihin ja monikulttuurisuuden liittyvien teemojen hyödyntämiseen ohjauksessa. Kuvista voidaan myös tarkastella lasten osaamista liittyen tehtävissä tarvittaviin taitoihin ja esimerkiksi värien hahmottamiseen. Lisäksi liitteessä 8 on tekemiäni alkuperäiskansojen hahmojen värityskuvien kopiot, joita voi hyödyntää päiväkohteissa tai muissa sosiaalialan ympäristöissä.

Liitekuva 1: Etelä- ja Väli-Amerikan lippujen erilainen toteutus sormimaalauksella.

Liitekuva 2: Etelä- ja Väli-Amerikan iso kartta lippujen ja hahmojen kanssa.

Liite 8: Värityskuvat Chilen alkuperäiskansoista

Värityskuva 1: Mapuche-nainen

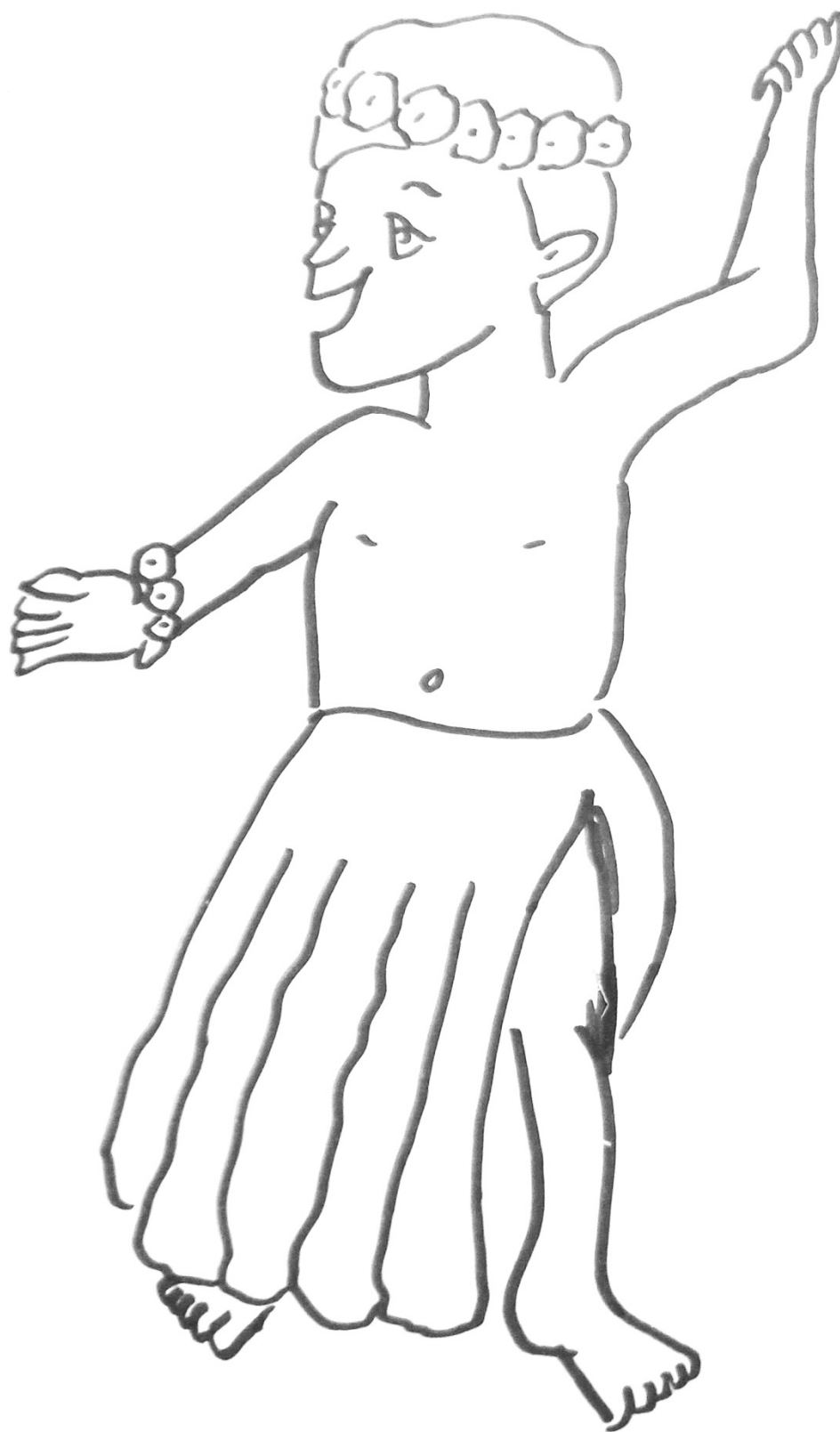

Värityskuva: Mapuche-mies

Värityskuva 3: Rapa Nui-nainen

Värityskuva 4: Rapa Nui-mies

Värityskuva 5: Aimara-nainen

Värityskuva 6: Aimara-mies